

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง
อำเภอจาง จังหวัดฉ่านเป่ย์

พจนานุกรม ศึกษาศาสตร์

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยา
 อ. 294.31871
 พ444ค
 2561
 610100064500

 ทอสมุดส่วนกลาง

วิทยาลัยเทคโนโลยีและวิชาชีพเฉพาะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์

วิทยาลัยเทคโนโลยีและวิชาชีพเฉพาะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พฤษภาคม 2561

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2561

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ
อำเภอหางาว จังหวัดลำปาง

พลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2561

AN ANALYTICAL STUDY OF THE CONCEPT IN REPRODUCING
BODH GAYA STUPA AT WAT JONGKHAM, NGAO DISTRICT,
LAMPANG PROVINCE

PONLAWAT RUNGDEESOONTORNWONG

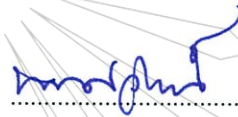
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL PULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN BUDDHISM AND PHILOSOPHY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2018

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ชื่อนักศึกษา : พลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์
ชื่อปริญญา : ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต
สาขาวิชา : พุทธศาสนาและปรัชญา
ปีพุทธศักราช : 2561
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ดร.อุเทน ลาพิงค์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รองศาสตราจารย์ ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

รักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(ดร.พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์)

กรรมการ(อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

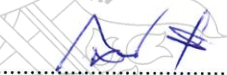
(ดร.อุเทน ลาพิงค์)

กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รองศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โผน นามณี)

กรรมการ

(ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ

อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ชื่อนักศึกษา : พลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์

ชื่อปริญญา : ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต

สาขาวิชา : พุทธศาสนาและปรัชญา

ปีพุทธศักราช : 2561

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ดร. อุเทน ลาพิงค์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระมหาวิเศษ ปญญาวิชโร รศ.ดร.

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 2.เพื่อศึกษาวิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 3.เพื่อศึกษาคุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเลือกโดยเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดจองคำ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 4 รูป ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง 5 รูป/คน ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง 25 คน รวมทั้งหมด 35 รูป/คน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้การวิเคราะห์พรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1.แนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา โดยสร้างขึ้นมา เพื่อให้รู้ว่าพระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย ถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 2.วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนั้นฐานรากจะใช้แบบฐานแผ่และถอดรูปแบบจากพระมหาเจดีย์พุทธคยาองค์จริงทุกประการ 3.คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนั้นมีคุณค่าทางด้านจิตใจประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชนคนไทยสะดวกต่อการเดินทางและทางด้านการท่องเที่ยวรวมถึงทางด้านเศรษฐกิจ

คำสำคัญ แนวคิด, การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง, วัดจองคำ

ABSTRACT

Thesis Topic : An Analytical Study of the Concept in Reproducing Bodh Gaya Stupa at Wat Jongkham, Ngao District, Lampang Province

Student's Name : Ponlawat Rungdeesoontornwong

Degree Sought : Master of Arts

Program : Buddhism and Philosophy

Anno Domini : 2018

Advisor : Dr. Uten Laping

Co-Advisor : Phramaha Wiset Paññāvajiro, Assoc. Prof. Dr.

The objectives of this thesis were as follows 1) to study the concept of reproducing Bodh Gaya Stupa at Wat Jongkham, Ngao District, Lampang province, 2) to study the method of reproducing Bodh Gaya Stupa at Wat Jongkham, Ngao District, Lampang province, and 3) to study values and benefits in reproducing Bodh Gaya Stupa at Wat Jongkham, Ngao district, Lampang province. The Specifically selected sample groups were the abbot of Wat Jongkham, 4 assistant abbots, a construction supervisor, a construction co-ordinator, a construction engineer, a pattern maker, a construction foreman and 25 devotees. The data were collected by in-dept interviews and they were analyzed in a descriptive manner.

The results of research were found that the concept of reproducing Bodh Gaya Stupa was to dedicate to the Buddha, to dedicate to His Majesty King Bhumibol Adulyadej and to support the Buddhists. The method of reproducing Bodh Gaya Stupa was that the foundation was a broad base and the pattern was taken from the real Bodh Gaya Stupa. Values and Benefits in reproducing Bodh Gaya Stupa were essential for all Thai Buddhists.

Keywords: Concept, Reproducing Bodh Gaya Stupa, Wat Jongkham

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี ผู้วิจัยใคร่ ขอ
ขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาท
ความรู้ทางการศึกษาด้านพุทธศาสนศึกษา ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี และคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกใน
การศึกษาตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบคุณประธานกรรมการ และกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์
ทุกท่าน ที่ได้ชี้แนะข้อบกพร่องในงานวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาวิเศษ ปณฺณาวชิโร, รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร และ
ดร.อุเทน ลาพิงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำชี้แนะตรวจ
แก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จบลงอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

ขอขอบคุณ พระครูสมุห์ ธนโชติ จิระธมฺโม, ดร. ที่ได้ดูแลให้คำปรึกษามาตลอดและพิสูจน์อักษร
สนับสนุนเอกสารตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบนมัสการขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาท
วิชาความรู้ แนะนำแนวทางในการเรียนให้ขบคิดให้กำลังใจในการศึกษาจนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบคุณ คุณแม่อัมพร แซ่พั้ว (เจ้าของร้านอาหาร AT THE TEAK BAAN SAKTHONG)
ที่ให้การอนุเคราะห์สนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนมาตั้งแต่ต้นจนประสบผลสำเร็จในการศึกษา

ขอขอบคุณบิดามารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิตและความคิดที่มีคุณค่าและคุณูปการประโยชน์ที่ได้จาก
การวิจัยนี้ ขอน้อมบูชาแต่ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านทั้ง
ที่เอย่นามและมีได้เอย่นาม ตลอดถึงสรรพสัตว์ทุกชีวิต

คุณูปการใด ๆ ที่เกิดจากการทำงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษา ขอน้อมถวายเป็นสักการบูชาแต่คุณ
พระรัตนตรัย ท่านเจ้าของตำราที่ผู้วิจัยใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า ตลอดถึงผู้มีอุปการคุณทุกท่านและขอ
อุทิศกุศลผลบุญที่เกิดจากการวิจัยนี้แก่บุพการีชนผู้ล่วงลับ

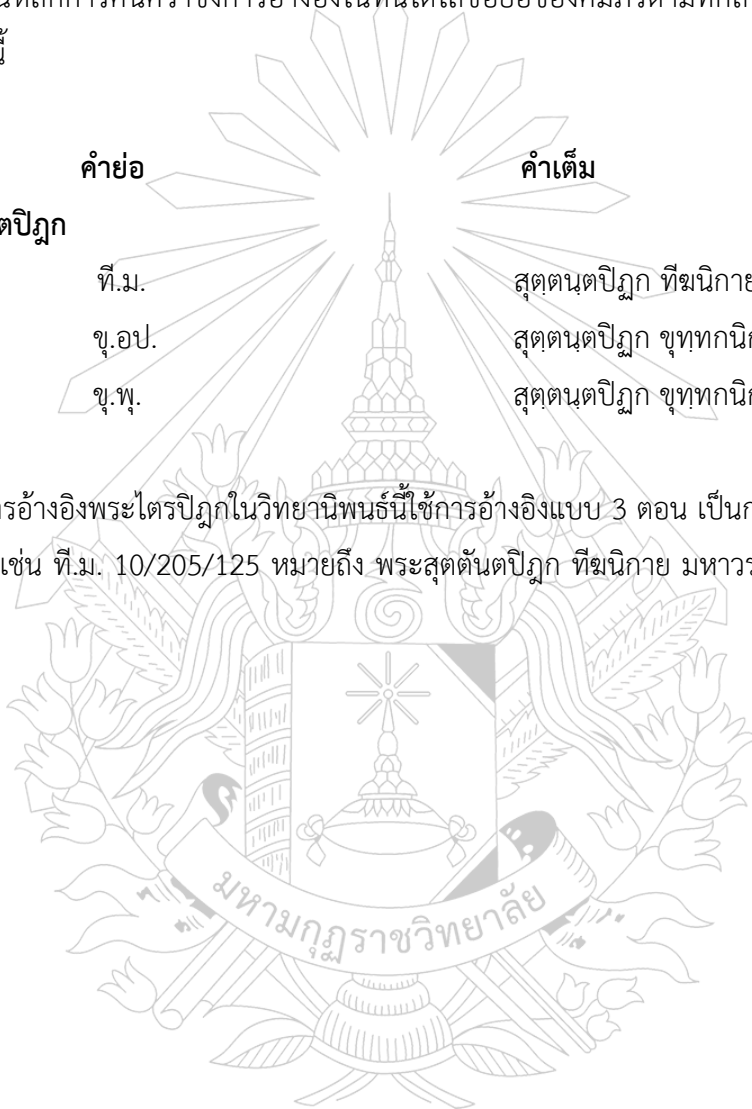
พลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์

สารบัญคำย่อ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมมอรรคถาฉบับ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 พร้อมทั้งอรรถกถาต่าง ๆ อันเป็นคัมภีร์ที่สำคัญทางพุทธศาสนา เถรวาทเป็นหลักการค้นคว้าซึ่งการอ้างอิงในที่นี้ได้ใส่ชื่อย่อของคัมภีร์ตามที่กล่าวมา ดังมีคำย่อและ คำเต็ม ดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระสุตตันตปิฎก ที.ม. ขุ.อป. ขุ.พ.	สุตตฺตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคค สุตตฺตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน สุตตฺตปิฎก ขุททกนิกาย พุทฺธวส

การอ้างอิงพระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์นี้ใช้การอ้างอิงแบบ 3 ตอน เป็นการอ้าง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ที.ม. 10/205/125 หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 10 ข้อ 205 หน้า 125

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญคำย่อ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดที่ว่าด้วยการสร้าง.....	6
2.1.1 ความหมายของการสร้าง.....	6
2.1.2 ความหมายของการก่อสร้าง.....	7
2.1.3 จากแนวคิดที่ว่าด้วยการก่อสร้างดังกล่าว สรุปได้ว่า.....	11
2.2 แนวคิดที่ว่าด้วยสลูป.....	12
2.2.1 ความหมายของสลูปเจดีย์.....	12
2.2.2 ประเภทของสลูปเจดีย์.....	13
2.2.3 ความสำคัญของสลูปเจดีย์.....	32
2.3 แนวคิดที่ว่าด้วยเจดีย์พุทธคยา.....	29
2.3.1 ความเป็นมาของเจดีย์พุทธคยา.....	29
2.3.2 ลักษณะของเจดีย์พุทธคยา.....	32

2.3.3 ความสำคัญของเจดีย์พุทธคยา.....	32
2.4 แนวคิดว่าด้วยเจดีย์พุทธคยาจำลอง.....	33
2.4.1 เจดีย์พุทธคยาจำลอง.....	33
2.4.2 การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ.....	37
อำเภอวังเจ้าจังหวัดลำปาง	
2.4.3 ความสำคัญของเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ.....	39
อำเภอวังเจ้าจังหวัดลำปาง	
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา.....	45
3.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ที่ศึกษา.....	45
3.2 ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนบุคคล ที่สำคัญของวัดจองคำ.....	49
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
4.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย.....	50
4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย.....	53
4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย.....	54
บทที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5.1 ตอนที่ 1 แนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง.....	55
5.2 ตอนที่ 2 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง.....	57
5.3 ตอนที่ 3 คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง.....	60
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	66
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	66
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	69
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก รูปภาพ.....	83
ภาคผนวก ข หนังสืออนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	88
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์.....	128

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ตารางที่ 3.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย.....	52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างเจดีย์ หรือสถูปเจดีย์ในพระพุทธศาสนาเป็นพุทธประสงค์โดยตรง อีกทั้งประเพณีนิยมในการสร้างพระสถูปเจดีย์¹ นั้นคงมีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้นและนิยมสร้างกันมาตั้งแต่สมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่แม้แต่สมัยที่พระสารีบุตรผู้เป็นพระอัครสาวกเบื้องขวานิพพาน ภายหลังจากการทำมาปนกิจเสร็จแล้วพระพุทธองค์ได้รับสั่งให้พระจุนทเถระพร้อมคณะสร้างเจดีย์เพื่อบรรจุสารีริกธาตุไว้ที่ประตูพระเชตะวันเมืองสาวัตถี และอีกส่วนหนึ่งให้สร้างสถูปเจดีย์² บรรจุไว้ที่นาลันทาบ้านเกิด

พระมหาเจดีย์พุทธคยาเป็นสังเวชนียสถาน 1 ใน 4 ตำบล ที่พุทธศาสนิกชนรู้จักกันโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสถึงสถานที่ทั้ง 4 แห่ง³ ให้แก่พระอานนท์ ดังปรากฏความในมหาปรินิพพานสูตร พอสรุปโดยสังเขปได้ว่า ครั้งนั้น พระอานนท์เถระได้กราบทูลพระพุทธองค์ว่า ในกาลก่อนภิกษุทั้งหลายที่ได้แยกย้ายกันไปจำพรรษาอยู่ตามชนบทในที่ต่างๆ เมื่อสิ้นไตรมาส คือ ครบ 3 เดือน ตามวินัยนิยมแล้ว ข้าพระองค์ทั้งหลายก็ย่อมจะเดินทางมาเฝ้าพระองค์เป็นอาจิณวัตร เพื่อจะได้เห็นเข้าใกล้อุปัฏฐากพระองค์อันจะทำให้เกิดความเจริญทางจิต บัดนี้เมื่อกาลล่วงไปแห่งพระองค์แล้ว ข้าพระองค์ทั้งหลายจะไม่ได้เห็นไม่ได้นั่งใกล้ไม่ได้สนทนาธรรมเหมือนกับสมัยที่พระองค์ยังมีพระชนม์ชีพอีกต่อไป พระพุทธองค์จึงตรัสตอบแก่พระอานนท์เถระว่า ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่งจาริกไปยังเจดีย์ จักมีจิตเสื่อมใสตายไป ชนเหล่านั้นทั้งหมดหลังจากตายไปแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์⁴ โดยทรงแสดงสถานที่ 4 ตำบลว่าเป็นสิ่งที่ควรดู ควรจะเห็น ควรจะเกิดสังเวช หรือเกิดความสลัดใจ กระตุ้นเตือนจิตใจให้คิดพูดกระทำแต่สิ่งดีงามแก่กุลบุตรกุลธิดาผู้มีศรัทธาเสื่อมใส กล่าวคือ

ภิกษุทั้งหลาย สังเวชนียสถาน 4 แห่งนี้เป็นสถานที่ผู้มีศรัทธาควรไปดู สังเวชนียสถาน 4 แห่ง ไร่บ้าง คือ

¹พุทธทาส อินทปณฺโณ, *พุทธประวัติจากพระโอษฐ์*, (กรุงเทพมหานคร : อักษรศาสตร์, 2500), หน้า 285.

²ที.ม. 10/205/125.

³ที.ม. 10/206/125.

⁴ที.ม. 10/202/124.

1. สังกะสีสถานทีกฤษฏรผู้มึศรัทธาควรไปคูดัวยระลึกว่ “ตถาคตประสูตึนทีนึ”
2. สังกะสีสถานทีกฤษฏรผู้มึศรัทธาควรไปคูดัวยระลึกว่ “ตถาคตตรัสรู้อนุดตรสัมมา สัมโพธิญาณนทีนึ”
3. สังกะสีสถานทีกฤษฏรผู้มึศรัทธาควรไปคูดัวยระลึกว่ “ตถาคตทรงประกาศธรรมจักร อ้นยอเดียมนทีนึ”
4. สังกะสีสถานทีกฤษฏรผู้มึศรัทธาควรไปคูดัวยระลึกว่ตถาคตเสตึจดับขันธปรนิพพาน⁵ ดัวยอนุปาทึเสสนิพพานธาคูในทีนึ ฤษฏท้งหลย สังกะสีสถาน 4 แห้งนึแลเป็นสถานทีทีกฤษฏรผู้มึ ศรัทธาควรไปคูดั

“พระมหาเจตึยพุทธคยา” เป็นพระธาคูเจตึยทีเป็นสัณฐลัษณห์แห้งพระปัญญาเครืองตรัสรู ทั้งนึเพราะถูกสร้งขึ้นในสถานทีอันเป็นทีตรัสรู้อนุดตรสัมมา สัมโพธิญาณของเจ้าชายสิทธัตถะสำเร็จ เป็นสมเด็จพระบรมศาคาสมา สัมพุทธเจ้า ึงถึอได้ว่เป็นพุทธสังกะสีสถานทีสำคัญทีสุดและเป็น สถานทีศัคคัลัษณห์ทีสุดของชาวท่วโลก เพราะเป็นจุดเร่มต้นของพระพุทธศานา สถานทีแห้งนึเป็นศูนย์ รวมแห้งจุดมุ่งหมายในการจาริกแสวงบุญของชาวพุทธผู้มึศรัทธาท่วโลก

มาถึงกาลปัจจุบัน พระเทพปรียตมิงคล (หลวงปู่โภาส โสภาโส) ทีปรึษาเจ้าคณะจังหวัด ลำปาง เจ้าอาวาส เจ้าสำนักศานศึษาวัตจองค้ ได้มึความมุ่งหมายทีจะสร้งเจตึยพุทธคยาจำลอง ดัวยประสงค้ทีจะทดแทนบุญคุณแผ่นดินไทย บุญคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิตึ พระบรมราชินีนาถ และเพื่อเป็นการประกาศว่พระพุทธศานาใน ประเทศไทย ไม่ว่จะเป็นด้านปรียติหรือปฏิบัติ ยังคงเจริญรุ่งเรืองสืบมา รวมทั้งพุทธศานิกชนท่วทุก สารทศึก็จะได้มึโอกาสมาสักการบูชาพระมหาเจตึย สถานทีทีพระพุทธรองค้ตรัสรูพระสัพัญญุดญาณ รำลึถึงองค้สมเด็จพระสัมา สัมพุทธเจ้าและหลักรรรมค้สอนของพระพุทธรองค้ โดยเสี่ยค่าใช้จ่าย น้อยกว่ทีจะต้องเดินทางไปถึงประเทศอืนเดี่ย⁷

จวบจนบัดนึ การก่อสร้างได้สำเร็จเร็จสิ้นเรี่ยบร็อยแล้วใช้เวลาในการก่อสร้างเป็นเวลา ทั้งสิ้น 2 ปี 11 เดือน 27 วัน นับเป็นความอัศจรรย์อย่างหนึ่ง ทีใช้เวลาในการก่อสร้างเร็จอย่าง รวดเร็วและความอัศจรรย์นึนจะมึไมได้หากขาดความสามัคคีร่วมมือความเมตตาจากพระมหาเถระ อุบาสกอุบาสิกา และสาธุชนท้งหลยผู้มึจิตศรัทธาในพระพุทธศานาอย่างแรงกล้าทำให้การก่อสร้าง พระมหาเจตึยพุทธคยาสำเร็จลุล่วงไปดัวดี ทำให้ผู้วิจัยมึความสนใจคั่นคว่ในการก่อสร้างพระมหา เจตึยพุทธคยาจำลองวัตจองค้ เพราะวัตจองค้เป็นวัตทีห่างไกลจากความเจริญ การทีจะก่อสร้าง

⁵ช.อป. 32/398-399/48.

⁶ที.ม. 10/202/123.

⁷สัมภาษณห์ พระเทพปรียตมิงคล, ทีปรึษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, วันที 1 ตุลาคม, 2560.

เสนาสนะนั้นเป็นเรื่องที่ยากพอสมควร และสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองขนาดเท่ากับองค์จริง ในระยะเวลา 2 ปี 11 เดือน 27 วัน จากเรื่องดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวคิดการก่อสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อเป็นประโยชน์ในการก่อสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองในสถานที่อื่นๆต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำเป็นอย่างไร
- 1.2.1 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำเป็นอย่างไร
- 1.2.1 คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง
- 1.3.2 เพื่อศึกษาวิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง
- 1.3.3 เพื่อศึกษาคุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- 1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวคิด วิธีการสร้าง คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง
- 1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ เจ้าอาวาส, ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 4 รูป ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง 5 รูป/คน และ ผู้มาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง 25 คน รวมทั้งหมด 35 รูป/คน
- 1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ วัดจองคำ ตำบลบ้านหวด อำเภอหาง จังหวัดลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัย อยู่ภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

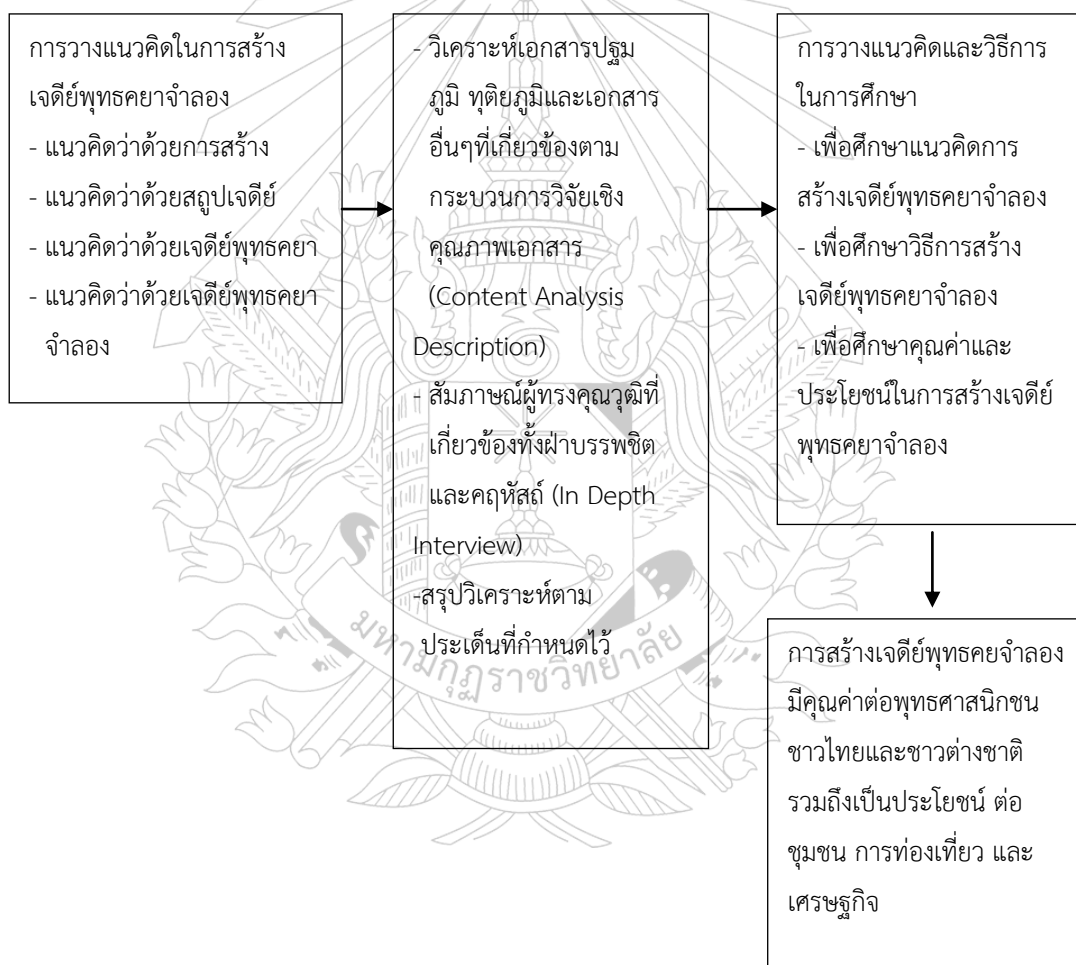
- 1.5.1 ได้ทราบถึงแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาสถานที่อื่น ๆ
- 1.5.2 ได้ทราบถึงวิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง เพื่อนำไปเป็นองค์ความรู้ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง สถานที่อื่น ๆ ต่อไป

1.5.3 ได้ทราบถึงคุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอ
งาว จังหวัดลำปาง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อ สถานที่ ชุมชน และสังคมต่อไป

1.5.4 ได้ข้อมูลอันเป็นองค์ความรู้ใหม่ในทางวิชาการและเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า
ลักษณะนี้ต่อไป

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเจดีย์
พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอ งาว จังหวัดลำปาง มีกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

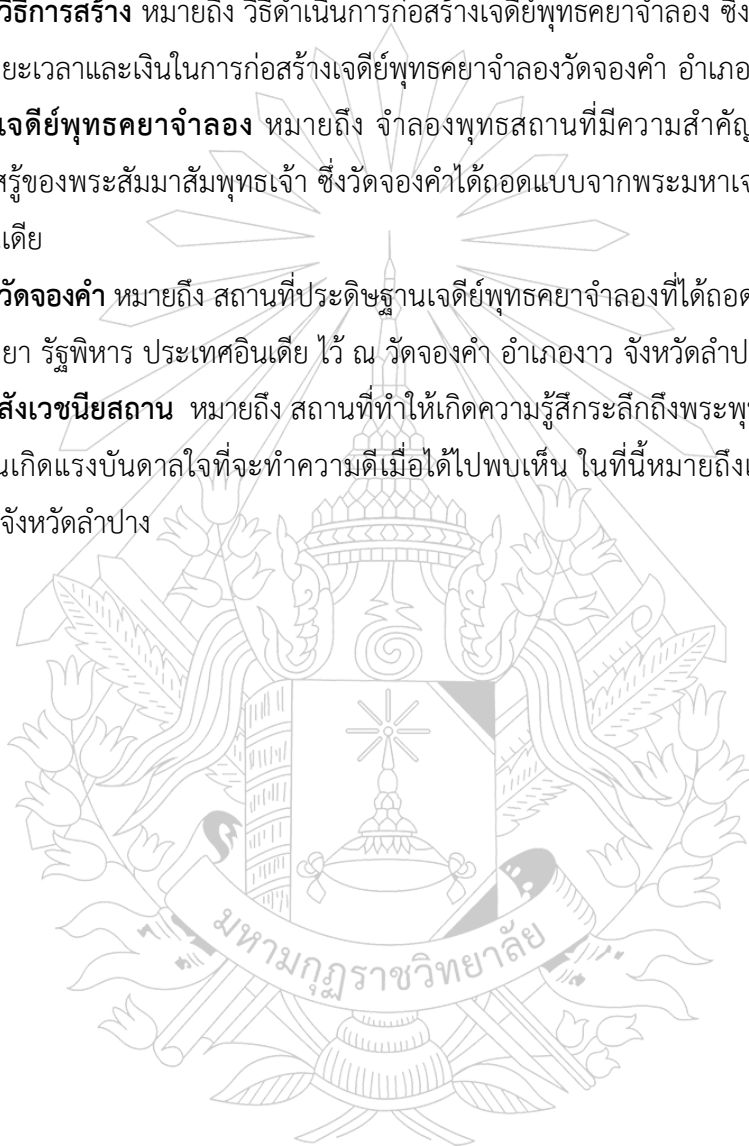
แนวคิด หมายถึง แนวความคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง ว่าสาเหตุมาจากอะไร การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเงา จังหวัดลำปาง มีความแตกต่างจากสถานที่อื่นๆ อย่างไร

วิธีการสร้าง หมายถึง วิธีดำเนินการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง ซึ่งรวมไปถึงรูปแบบการก่อสร้าง, ระยะเวลาและเงินในการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอเงา จังหวัดลำปาง

เจดีย์พุทธคยาจำลอง หมายถึง จำลองพุทธสถานที่มีความสำคัญของชาวพุทธ เป็นที่สถานที่ตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งวัดจองคำได้ถอดแบบจากพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

วัดจองคำ หมายถึง สถานที่ประดิษฐานเจดีย์พุทธคยาจำลองที่ได้ถอดแบบมาจากพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย ไว้ ณ วัดจองคำ อำเภอเงา จังหวัดลำปาง

สังเวชนียสถาน หมายถึง สถานที่ทำให้เกิดความรู้สึกระลึกถึงพระพุทเจ้า เกิดความชื่นบานเบิกบานเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำความดีเมื่อได้ไปพบเห็น ในที่นี้หมายถึงเจดีย์พุทธคยาจำลอง อำเภอเงา จังหวัดลำปาง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า ประมวล แนวคิด ทฤษฎี จากนโยบาย ตำรา บทความ คู่มือ รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นยุทธวิธีแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งสรุปเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดว่าการสร้าง
- 2.2 แนวคิดด้วยเจตีย์
- 2.3 แนวคิดด้วยเจตีย์พุทธคยา
- 2.4 แนวคิดด้วยเจตีย์พุทธคยาจำลอง
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดว่าการสร้าง

2.1.1 ความหมายของการสร้าง

ความหมายการสร้าง¹ ให้ไว้ดังต่อไปนี้

สร้าง 1 (สร้าง) ก. เปรียบ, บันดาลให้มีให้เกิดขึ้นด้วยฤทธิ์อำนาจ, เช่น พระพรหมสร้างโลก, ทำให้มีให้เกิดขึ้นด้วยวิธีต่าง ๆ กัน (ใช้ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม) เช่น สร้างบ้าน สร้างเมือง สร้างศัตรู สร้างชื่อเสียง

สร้าง 2 (สร้าง) น. สิ่งปลูกสร้างชั่วคราวขนาดย่อม , สร้าง ช่าง คดช่าง คดสร้าง สำช่าง

สร้างชาติ ก. ทำให้ชาติมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง

สร้างฐานะ ก. ประกอบอาชีพจนมีทรัพย์สินเป็นหลักฐานมั่นคง

สร้างวิมานในอากาศ ก. ใฝ่ฝันถึงความมั่งมี, คิดคาดหรือหวังจะมีอะไรอย่างเลิศลอย

สร้างสถานการณ์ ก. สร้างให้เป็นเรื่องเป็นข่าวขึ้นมาโดยไม่มีมูลเพื่อหวังประโยชน์

สร้างเนื้อสร้างตัว ก. สร้างฐานะให้ดีขึ้น, สร้างฐานะให้มั่นคง

¹พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ความหมายการสร้าง, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

ความหมายการสร้าง²ให้ไว้ดังต่อไปนี้

สร้างตัว	ก่อร่างสร้างตัว, สร้างเนื้อสร้างตัว
สร้างกรรม	ทำกรรม, ก่อกรรม
สร้างบ้าน	ก่อสร้างบ้าน
สร้างมิตร	ผูกมิตร, สร้างสัมพันธ์, ผูกสัมพันธ์
สร้างกำแพง	เราไม่ควรสร้างกำแพงขึ้นมาระหว่างกลุ่มเพื่อนร่วมงานด้วยกัน

2.1.2 ความหมายของการก่อสร้าง

การก่อสร้าง (อังกฤษ: Construction) คือกิจกรรมหรือการกระทำที่ทำให้เกิดการประกอบหรือการติดตั้ง ให้เกิดเป็นอาคาร โครงสร้าง ระบบสาธารณูปโภค หรือส่วนประกอบของสิ่งที่กล่าวข้างต้น และมักจะหมายถึงงานทางด้านโยธาเป็นส่วนใหญ่ การก่อสร้างเป็นการปฏิบัติวิชาชีพแขนงหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยงานไม้ งานคอนกรีต งานปูนก่อฉาบ งานเหล็ก ช่างซึ่งปฏิบัติงานในงานแขนงนั้นๆ ก็จะเรียกตามประเภทของงานนั้นๆ เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ฯลฯ คำที่เรียกโดยรวมก็คือ ช่างก่อสร้าง และผู้ที่มีอาชีพลงทุนรับจ้างทำงานก่อสร้างจะเรียกทุกๆ ไปว่า ผู้รับเหมา ผู้รับเหมาก่อสร้างที่จดทะเบียนในรูปแบบนิติบุคคล จะมีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า บริษัทรับสร้างบ้าน อธิบายและขยายความดังต่อไปนี้³

1) ประเภทของการก่อสร้าง (Type of constructions)⁴ งานก่อสร้างนั้นสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มลักษณะงานได้ต่อไปนี้

1.1 งานก่อสร้างที่อยู่อาศัย (Residential Constructions) ซึ่งได้แก่ บ้านพักอาศัย อาคารชุดพักอาศัย หรือห้องเช่า

1.2 งานก่อสร้างเพื่อธุรกิจการค้า (Bbuiking Constructions for Business) ซึ่งได้แก่ ศูนย์การค้า อาคารสำนักงาน เป็นต้น

1.3 งานก่อสร้างทางด้านอุตสาหกรรม (Industrial Constructions) ซึ่งได้แก่งานการก่อสร้างอาคารโรงงานต่างๆ โดยทั่วไปเป็นการก่อสร้างที่ไม่มีความยุ่งยากนัก ยกเว้นบางโครงการที่เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้เทคโนโลยีที่สูงในการก่อสร้างอาคารโรงงาน เช่น โรงงานปิโตรเลียมเคมี

²คลังศัพท์ไทย โดย สวทช, ความหมายการสร้าง, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก [www.thaiglossary.com /groups/ipst-vocab/](http://www.thaiglossary.com/groups/ipst-vocab/)

³สารานุกรมเสรี, การก่อสร้าง, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>

⁴วิสูตร จิลละคำเกิง, การบริหารงานก่อสร้าง, (กรุงเทพมหานคร : วรณภวี, 2548), หน้า1-2.

1.4 งานก่อสร้างสาธารณูปโภค (Heavy Engineering or Infrastructure) ซึ่งได้แก่ โครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้ลงทุน เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูงมาก แต่ในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้เอกชนที่มีขีดความสามารถร่วมระดมทุนในการก่อสร้างได้ ในลักษณะแบ่งปันผลประโยชน์กับภาครัฐ เช่น เอกชนเป็นผู้ลงทุน ภาครัฐเป็นเจ้าของสถานที่ เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งตามกำหนดสัญญาแล้วงานก่อสร้างดังกล่าวจะตกเป็นของภาครัฐ เช่น ระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่

2) ข้อจำกัดงานก่อสร้าง (Limitation In Construction)⁵ ข้อจำกัดของโครงการก่อสร้างมีลักษณะคล้ายกับการตีกรอบโดยสามารถแก้ไขได้ง่ายบางกรณีมีข้อจำกัดมีหลายประการ ผู้ควบคุมต้องพิจารณาให้รอบคอบ และหาวิธีแก้ไขไว้ล่วงหน้าเพื่อลดอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นระหว่างการทำงานและการทำงานจะได้ไม่หยุดชะงักกลางคันการคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าย่อมเสี่ยงต่อการผิดพลาด ด้วยเหตุนี้ผู้รับเหมาจึงควรรู้ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดต่าง ๆ

2.1 ข้อจำกัดเกี่ยวกับคนอัตราค่าจ้าง งานที่ทำจะอยู่ในสถานที่แตกต่างกัน ฉะนั้นเรื่องปัญหาแรงงานคนจึงเกิดขึ้นตามา ในบางพื้นที่ไม่มีคนที่ชำนาญเฉพาะทาง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานและอัตราค่าจ้างด้วย เช่น งานฝีมือ งานที่เสี่ยงอันตราย นั้นย่อมมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่างานที่ทำในสภาพปกติและล่าช้าไม่อาจดำเนินงานได้ตามแผนที่วางไว้ อาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาของโครงการในสัญญาก่อสร้าง อนึ่ง การขนส่งวัสดุในครั้งละปริมาณมาก ย่อมมีต้นทุนค่าขนส่งน้อยกว่าขนส่งวัสดุทีละน้อยๆ เป็นจำนวนหลาย ๆ ครั้ง

2.2 ข้อจำกัดเกี่ยวกับลมฝนฟ้าอากาศ เป็นข้อจำกัดในการก่อสร้างอีกอย่างเพราะไม่สามารถกำหนดได้บางครั้ง การที่ฝนตกน้ำท่วม ลมพายุ จะทำให้งานล่าช้า ถือว่าเป็นปัญหาที่แตกต่างจากภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ดังนั้น ผู้รับเหมาต้องรู้สถิติให้ดีและหาแนวทางแก้ไขล่วงหน้าลดอุปสรรคดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลา งบประมาณ คุณภาพงาน ตลอดจนชื่อเสียงของทางองค์กรด้วย

2.3 ข้อจำกัดเกี่ยวกับรูปแบบการก่อสร้างและรายการก่อสร้าง เช่น แบบไม่ชัดเจนผิดรายละเอียดไม่เพียงพอ จนไม่สามารถทำงานได้ ซึ่งทำให้เกิดการต่อรองของผู้ว่าจ้างทำให้เสียผลประโยชน์ ถ้าตกลงไม่ได้จะเกิดปัญหาตามมา ดังนั้น จึงควรศึกษาทั้งแบบก่อสร้าง และรายการประกอบแบบ ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญางานก่อสร้าง ให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อนเสมอ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น ที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญางานก่อสร้าง ให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อนเสมอ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น ซึ่งความผิดพลาดดังกล่าวบางครั้งอาจต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไข เพื่อหาข้อสรุป จึงทำให้งานก่อสร้างหยุดชะงักลง

⁵พนม ภัยหน่าย, *การบริหารงานก่อสร้าง*, พิมพ์ครั้งที่ 20, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2548), หน้า7-9.

2.4 ข้อจำกัดเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการดำเนินการก่อสร้าง งานก่อสร้างบางประเภทจะกำหนดคุณสมบัติของวัสดุต่างๆไว้ในรายการการประกอบแบบ (Specification) เช่น การระบุสี ยี่ห้อ รุ่น ขนาด ซึ่งถ้าหารหาซื้อไม่ได้หรือของขาดตลาด และยากต่อการนำเข้าย่อมเกิดปัญหาต่อการก่อสร้างอาจทำให้เกิดการล่าช้าของงานได้

2.5 ข้อจำกัดที่เกี่ยวกับเวลา งานบางอย่างทำแข่งกับเวลา กรณีที่งานเร่งด่วน ข้อจำกัดในเรื่องนี้มีปัญหาอยู่มากเกี่ยวกับการวางแผนงาน เช่น งานทำก่อนหลัง การวางแผนประสานงานต่างๆ ซึ่งงานก่อสร้างเป็นงานที่ตกลงทำสัญญากันระหว่าง ผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง รายละเอียดในสัญญา มักจะกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ ในการก่อสร้างไว้ชัดเจน ตลอดจนการกำหนดปริมาณงานออกเป็นงวดๆ เพื่อสอดคล้องกับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในแต่ละงวดงาน ดังนั้น จึงต้องมีการพิจารณารอบคอบในการวางแผนทำงาน ให้สอดคล้องกับงวดงานที่แปรผันโดยตรงกับจำนวนเงินที่จะรับได้

2.6 ข้อจำกัดเกี่ยวกับวิธีการก่อสร้าง การก่อสร้างบางทีก็ไม่สามารถก่อสร้างในสถานที่บางแห่งได้โดยปกติ ทั้งเกิดจากตัวอาคารหรือสิ่งแวดล้อม เช่น การก่อสร้างติดโรงพยาบาล เป็นต้น เราจึงต้องหาวิธีอื่นแทน เพื่อไม่ให้เกิดการเสียหายได้ โดยอาจใช้ผู้ชำนาญและต้องวางแผนล่วงหน้า ภาระงานที่เพิ่มขึ้นย่อมก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตาม

2.7 ข้อจำกัดเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายนั้นนับเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการก่อสร้างเป็นอย่างมาก เช่น เกี่ยวกับการจราจร ที่กำหนดน้ำหนักรถบรรทุก กำหนดเวลาวิ่ง การจ้างแรงงาน ซึ่งต้องทำการวางแผนการทำงานให้ตีเสมอ เช่น การเทคอนกรีตในเวลากลางวัน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจราจรที่เกิดขึ้นในเวลากลางวัน

2.8 ข้อจำกัดด้านอื่นๆ เช่น ความร่วมมือประสานงาน ปัญหาผู้ว่าจ้างและผู้ดูแลของผู้ว่าจ้างซึ่งโยกโยหรือโลเลงง่าย แต่อาจแก้ปัญหา โดยการให้คำรับรอง เพราะจะลดปัญหาล้นเกล้าได้ จึงควรคำนึงและพิจารณาให้ดี กรณีปัญหาจากคน เช่น การทำงานให้สมาชิกเสมอ หรือไม่ตรงเวลา บางครั้งถึงขั้นทิ้งงาน การแก้ปัญหาโดยการเหมาเป็นช่วงๆ หรือเหมาชิ้นงานจะช่วยแก้ปัญหาเบื้องต้น การจัดการก่อสร้างเป็นการบริหารของผู้รับเหมา แต่เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโครงการหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้⁶

2.8.1. Planning การวางแผนที่ให้ทีมงานก่อสร้างโดย BACHART, CHAIN OF BARCHAERT, C.P.M. NETWORK เป็นต้น

2.8.2. Organizing การจัดองค์การบริหารก่อสร้างอย่างไรให้เหมาะสมกับงาน

2.8.3. Scheduling ตารางกำหนดเวลาการทำงาน ในแต่ละกิจกรรม

⁶พนม ภัยหน่าย, การบริหารงานก่อสร้าง, พิมพ์ครั้งที่ 20, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2548), หน้า 29-30.

2.8.4. Budgeting การกำหนดงบประมาณในการบริหารงบประมาณที่ต้องทราบงบประมาณต่าง ๆ เช่น ภาษี ค่าแรง วัสดุ เป็นต้น.

2.8.5. Reporting การรายงาน รายงานความก้าวหน้าของงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ตลอดจนการควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุต่าง ๆ และอุปสรรคการทำงานเป็นสัปดาห์ เดือน และปี

2.8.6. Accounting การทำบัญชีเป็นการแสดงรายจ่ายเพื่อให้ทราบสถานะทางการเงิน

2.8.7. Documentation การทำเอกสารให้มีประสิทธิภาพแยกหมวดโดยเก็บให้ดีและง่ายต่อการค้นหา ตลอดจนติดตามเอกสารและส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ

2.8.8. Coordinating การประสาน สามารถทำอย่างราบรื่นลดปัญหาต่างๆ

2.8.9. Controlling การควบคุมงานก่อสร้างต้องมีวิธีการกำกับให้ทันต่อเวลาเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทัน่วงที

2.8.10. Decision marketing การตัดสินใจต้องมีเหตุผลอยู่ในใจความเป็นไปตามหลักวิชาการและตัดสินใจทัน่วงที

3) ทฤษฎีความสำเร็จในโครงการก่อสร้าง

สุทธิ ภาชีผล⁷ กล่าวว่า องค์กรประกอบแสดงความสำเร็จของโครงการ หมายถึง โครงการมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ภายใต้งบประมาณที่ตั้งไว้ และได้คุณภาพตามรูปแบบและสัญญา ซึ่งหากวิเคราะห์โดยละเอียดแล้วความสำเร็จของโครงการที่สมบูรณ์จะต้องครอบคลุมความหมายที่กว้างกว่านั้น คือความสำเร็จของโครงการหนึ่งเป็นผลมาจากการที่โครงการมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์กรประกอบที่แสดงถึงความสำเร็จของโครงการหนึ่งๆ ควรประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

3.1 การจัดการด้านการเงินและเวลา (Time and Cost Mangement) นั้นหมายถึง ประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดการโครงการ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการว่าสามารถเสร็จสิ้นภายในเวลา และงบประมาณที่ตั้งไว้

3.2 ผลการด้านเทคนิค (Technical Perfomance) แสดงถึงคุณภาพของผลโครงการที่เป็นตามสัญญา และถูกต้องตามข้อกำหนด (Specification) สามารถทำงานในเชิงเทคนิคได้อย่างถูกต้อง ยังรวมถึงโครงการมีระบบการ ด้านความปลอดภัยที่เพียงพอ

3.3 การพึงพอใจการบริหารและการจัดการโครงการ (MangerialandOrganization Satis faction) หมายถึง การที่มีทีมงานได้ให้ความร่วมมือในการทำงานและประสานงานโดยอย่างดี

⁷สุทธิ ภาชีผล, ทฤษฎีความสำเร็จในโครงการก่อสร้าง, (CPAC NEW. ฉบับที่ 1. มกราคม-มีนาคม 2555) : 2-3.

3.4 ความพึงพอใจในผลงาน (Business Performance Satisfaction) แสดงได้จากผลงานตอบกลับหรือจากประเมินผลจากลูกค้าทั้งผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

3.5 การปิดโครงการในผลงาน (Business Performance Satisfaction) แสดงได้จากผลงานตอบกลับหรือจากประเมินผลจากลูกค้าทั้งผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

อย่างไรก็ตามหากมองภาพรวมขององค์กรในระยะยาว ความสำเร็จขององค์กรย่อมขึ้นกับความสำเร็จของโครงการทุกโครงการ ดังนั้น ผู้บริหารจึงตระหนักว่า องค์กรประกอบของความสำเร็จของโครงการหนึ่ง ๆ นั้นมีมากกว่าด้านการเงิน คุณภาพ และเวลา นอกจากจะส่งผลเสียให้กับด้านการเงิน คุณภาพ และเวลาของโครงการแล้วยังส่งผลกระทบต่อด้านลบให้กับองค์กรในระยะยาวอีกด้วย

2.1.3 จากแนวคิดว่าด้วยการก่อสร้างดังกล่าว สรุปได้ว่า

การก่อสร้าง คือ กิจกรรมกระบวนการประกอบโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดเป็นอาคาร หรือระบบสาธารณูปโภค เพื่อประโยชน์ในการใช้งานของมนุษย์ งานก่อสร้างโดยทั่วไปมี 4 ประเภท ได้แก่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย , ใช้ในอุตสาหกรรม , ใช้ในเชิงพาณิชย์ และ งานโยธาเพื่อสาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภค หรือส่วนประกอบของสิ่งที่กล่าวข้างต้น และมักจะหมายถึงงานทางด้านโยธาเป็นส่วนใหญ่ ประเภทของโครงการก่อสร้าง ได้แก่

1. งานอาคาร ได้แก่ งานบ้านพักอาศัยงานอาคารพักอาศัยรวม ขนาดใหญ่ งานอาคารสำนักงาน งานโรงเรียน งานอาคารทางศาสนา งานอาคารทางด้าน
2. อุตสาหกรรม เช่น โรงงาน โรงเก็บวัสดุ ฯลฯ งานอาคารเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สนามกีฬา โรงเก็บเครื่องบิน อาคารที่พักผู้โดยสาร ฯลฯ
3. งานถนนและระบบสาธารณูปโภคด้านขนส่ง ได้แก่ ถนน ทางรถไฟ งานระบบทางด่วน สนามบิน ท่าเทียบเรือ งานระบบชลประทาน ได้แก่ เขื่อน คลองส่งน้ำชลประทาน งานอาคารประกอบอื่น ๆ
4. งานระบบสาธารณูปโภค อื่น ๆ ได้แก่ ท่อส่งน้ำ ท่อส่งน้ำมัน ท่อส่งแก๊ส โรงผลิตน้ำประปา โรงบำบัดน้ำเสีย โรงงานกำจัดขยะ และระบบกำจัดขยะแบบอื่น ๆ โรงไฟฟ้า ฯลฯ

2.2.แนวคิดที่ว่าด้วยสฤปเจดีย์

2.2.1 ความหมายของสฤปเจดีย์

เจดีย์ หมายถึงสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งของที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นที่เคารพบูชาระลึกถึง สฤป หมายถึง สิ่งก่อสร้างเหนือหลุมฝังศพ หรือ สร้างขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิธาตุของผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้ลูกหลานและผู้เคารพนับถือได้สักการบูชาถือกันว่ามีบุคคลที่ควรบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสฤปเพื่อเป็นที่สักการะของมหาชนอยู่เพียง 4 จำพวก ซึ่งเรียกว่า ฤปารหบุคคล ได้แก่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก และพระเจ้าจักรพรรดิ⁸

คำว่า สฤปและเจดีย์เรามักรวมเรียกว่า “สฤปเจดีย์” หรือ “เจดีย์” มีความหมายเฉพาะถึงสิ่งก่อสร้างในพุทธศาสนาที่สร้างขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิหรือเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูป หรือเพื่อเป็นที่ระลึกทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในสมัยหลังลงมาคงมีการสร้างสถูปที่เพื่อบรรจุอัฐิธาตุ และเพื่อเคารพบูชาระลึกถึงพร้อมกันไปด้วย การที่เจดีย์มีความหมายครอบคลุมอย่างกว้างขวางดังที่กล่าวข้างต้น จึงพ้องกับความหมายของคำว่า สฤป ที่บ่งบอกถึงสิ่งก่อสร้างเหนือหลุมฝังศพ หรือสร้างเพื่อบรรจุอัฐิธาตุ ด้วยเหตุนี้ สฤปจึงใช้แทนเจดีย์เป็นเช่นนี้ในประเทศอินเดียสมัยโบราณมาแล้ว ในสมัยสุโขทัย คำว่าสฤปและเจดีย์ใช้ควบคู่กัน ดังปรากฏในจารึกบางหลัก เช่น พระยามหาธรรมราชาพ่อพระธาตุ หรือกล่าวถึง พระศรีรัตนมหาธาตุ ซึ่งล้วนมีความหมายเดียวกับเจดีย์ แม้ในปัจจุบันนักวิชาการก็ยังเรียกพระสฤปเจดีย์เป็นคำคู่

พระราชพงศาวดาร ฉบับหลวงประเสริฐฯ เขียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2223 กล่าวถึงสมัยต้นกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาพระศรีรัตนมหาธาตุ ซึ่งย่อหมายถึงพระเจดีย์ทรงปราสาท องค์ที่เป็นประธานของวัดมหาธาตุ ซึ่งปัจจุบันยอดทลายลงแล้ว

ทางภาคเหนือ มีเอกสารเขียนขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 ได้ใช้คำว่า พระธาตุทรงปราสาท และมีการใช้คำว่า พระธาตุ เช่น พระธาตุคอกยสุเทพ พระธาตุลำปางหลวง พระธาตุหริภุญชัย

ทางภาคอีสาน มีคำว่า พระธาตุ เช่น พระธาตุพนม พระธาตุเชิงชุม พระธาตุศรีสองรัก

ทางภาคใต้ มีคำเรียกว่าพระบรมธาตุ พระบรมธาตุไชยา พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช

ส่วนคำว่า กู่ ก็หมายถึงสฤป หรือ เจดีย์ด้วยเช่นกัน มีที่ใช้ทางภาคเหนือ เช่น กู่เจ้านายวัดสวนดอก ทางภาคอีสานก็มี เช่น ปราสาทปราสาทกู่ ปราสาทกู่ กู่พระสันตรัตน์ กู่กาสิงห์ ยังมีที่ใช้ในประเทศพม่า ซึ่งหมายถึงเจดีย์แบบหนึ่งด้วย⁹

⁸ ติ.ม.10/206/125.

⁹ สารานุกรมเสรี, ความหมายของสฤปและเจดีย์, สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560, จาก [www. th.wikipedia. org/wiki/สฤปและเจดีย์](http://www.th.wikipedia.org/wiki/สฤปและเจดีย์)

การสร้างเจดีย์นอกจากจะมีความหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีประเพณีบรรจุสิ่งของมีค่า รวมทั้งพระพิมพ์จำนวนมาก ไว้ในกรุขององค์เจดีย์ ซึ่งมีนัยว่าเป็นการสืบทอดพระศาสนา

2.2.2 ประเภทของสถูปเจดีย์

เจดีย์ในพระพุทธศาสนาแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ พระธาตุเจดีย์ บริโภาคเจดีย์ พระธรรมเจดีย์ และ อุเทสิกเจดีย์ ขยายความได้ดังต่อไปนี้

1. พระธาตุเจดีย์ คือพระบรมธาตุหรือพระบรมสารีริกธาตุที่โทณพราหมณ์ แจกแก่กษัตริย์เมืองต่างๆ 8 นคร มีพระเจ้าอชาตศัตรูแห่งมคธเป็นต้น ได้นำไปบรรจุไว้ในสถูปเพื่อสักการบูชาจัดเป็นพระธาตุเจดีย์

2. บริโภาคเจดีย์ได้แก่ สังฆนียสถาน 4 แห่ง คือ เป็นสถานที่ประสูติ เป็นสถานที่ตรัสรู้ อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นสถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา และเป็นสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน¹⁰ สังฆนียสถานจัดเป็นบริโภาคเจดีย์ตามพระพุทธาณุญาตและเมื่อนับรวมพระสร้งการคือเถาถ่านที่ถวายพระเพลิงพุทธสรีระที่เมรียกษัตริย์แห่งเมืองปิพลีวันองค์หนึ่งและตุ่มพะทะนานที่โทณพราหมณ์ใช้ตวงพระบรมธาตุแจกเจ้านครทั้ง 4 มีพระเจ้าอชาตศัตรู แห่งมคธรัฐ ซึ่งโทณพราหมณ์ได้รับไป โดยนำไปสร้างพระสถูปบรรจุไว้ ณ เมืองกุสินาราคณะหนึ่ง พระสถูปทั้ง 2 องค์นี้ก็นับเป็นบริโภาคเจดีย์¹¹ เพราะเนื่องด้วยพระพุทธองค์เมื่อรวมกับสังฆนียสถานทั้ง 4 แห่ง จึงเป็นบริโภาคเจดีย์ในชั้นแรก 6 แห่งด้วยกัน ต่อมาขณะชั้นหลังได้นับเอาบาตร จีวร และบริวาร เป็นต้นกัตีเสนาสนะ เตียวตั้ง และกุฎิวิหาร ที่พระพุทธองค์ทรงบริโภาคกัตี เป็นบริโภาคเจดีย์ทั้งสิ้น

3. พระธรรมเจดีย์ คือพระเจดีย์ที่บรรจุพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์กล่าวคือวิญญูชนทั้งหลายมีศรัทธาตั้งมั่นในพระพุทธศาสนา ใคร่จะบูชาบริโภาคเจดีย์ และพระบรมธาตุ จึงได้สร้างเจดีย์ขึ้นแต่ไม่อาจหาพระบรมธาตุมาบรรจุได้จึงถือเอาพุทธวจนะคือพระธรรม จดจารจารึกลงบนแผ่นทองเงินและศิลาแล้วบรรจุไว้ในพระเจดีย์พระธรรมที่มักใช้จารจารึกได้แก่หัวใจของพระพุทธศาสนา แม้เมื่อมีการจดจารึกพระธรรมวินัยลงเป็นตัวอักษรแล้วก็นับถือคัมภีร์พระไตรปิฎกว่าเป็น พระธรรมเจดีย์ด้วย

4. อุเทสิกเจดีย์ เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยเจตนาอุทิศต่อพระพุทธเจ้า เช่นพระพุทธปฏิมากรหรือพระพุทธรูปปางต่าง ๆ รวมถึงพระพุทธรบาท เป็นต้นเพื่อยังความปิติศรัทธาเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็นให้เกิดกุศลจิตจึงน้อมนำเอาเงินทอง ศิลา โลหะและไม้แก่นมาสร้างเป็นพระพุทธรูปเรียกว่า อุเทสิกเจดีย์

¹⁰ ขุ.พ. 33/38/474.

¹¹ ขุ.พ. 33/31/469.

2.2.3 ลักษณะของสถาปัตยกรรม

1. ลักษณะสถาปัตยกรรมในอินเดีย

สถาปัตยกรรมของอินเดียรูปร่างก็คือ วิหารนั่นเอง คือ สร้างอาคารครอบทับสถาปัตยกรรมเป็นรูปร่างยาว รูปห้องโถงมีเสารายสองข้างและเฉลียงนอกเสาทั้งสองด้าน ด้านหลังกลมมีสถาปัตยกรรมอยู่ด้านข้างหลัง ทำนองพระประธานเดิมนั้นมีสถาปัตยกรรมพระบรมสารีริกธาตุอย่างเดียวเป็นสถาปัตยกรรมชั้นคว่ำ ต่อมาสถาปัตยกรรมที่สร้างรุ่นหลังมีขนาดเล็กลง เกิดคิดสร้างวิหารสำหรับเป็นที่ประชุมของชาวพุทธและพระสงฆ์ในกิจต่างๆ จึงย่อสถาปัตยกรรมให้เล็กบรรจุไว้ทำวิหาร สำหรับเคารพกราบไว้บูชากัน จึงเรียกวิหารนั้นว่า เจดีย์ เพราะสถาปัตยกรรมก็เป็นสัญลักษณ์แทนองค์พระพุทธรูปแล้ว ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 10-11 ถ้าวัดชั้นตามีการสร้างวิหารหรือเจดีย์นี้ โดยสกัดเจาะถ้าเข้าไปเป็นห้องโถง มีเสามีสถาปัตยกรรมพร้อมกัน เรียกว่า เจดีย์¹²

2. ลักษณะสถาปัตยกรรมในลังกา

สถาปัตยกรรมลังกานั้น เป็นสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากปาละและรุ่นหลังๆ คือ ลักษณะมีระฆังใหญ่ มีบัลลังก์ มียอดฉัตรที่แปลงเป็นลูกแก้ว และระฆังเหมือนกับชั้นคว่ำ ที่จริงลังกาก็ได้แบบไปจากอินเดียนั่นเอง โดยได้แบบไปตั้งแต่สมัยอโศกมหาราช และมีหลักฐานว่าศิลปะอมราวดีเข้าไปรุ่งโรจน์อยู่ในลังกา จนศิลปะลังการุ่นนั้นมีศิลปะเป็นแบบที่คล้ายอมราวดีมาก สมัยนั้นมีศูนย์กลางอยู่ที่อนุราชปุระ¹³

3. ลักษณะสถาปัตยกรรมในมอญ-พม่า

สถาปัตยกรรมมอญ-พม่า หรือ สถาปัตยกรรมของพุกามอาจจำแนกได้สองลักษณะคือ มีแบบสถาปัตยกรรมระฆังประการหนึ่ง ก่อด้วยอิฐ ตั้งบนฐานสี่เหลี่ยมเป็นชั้นเชิง ตัวสถาปัตยกรรมพระบรมสารีริกธาตุหรือพระธาตุของพระอรหันต์ สวรรค์พระพุทธรูป อีกแบบหนึ่งคือวิหารมีช่องโค้งบรรจุพระพุทธรูป แปลนเป็นสี่เหลี่ยมบางที่ก็ต่อชายคาออกมาจากช่องโค้ง ส่วนยอดก็ทำทรงระฆังเลียนแบบสถาปัตยกรรมวิหารสี่เหลี่ยมนี้ได้รับอิทธิพลจากมอญ ภายในประดับด้วยภาพเขียนสีฝุ่นบนปูนเปียกอันวิจิตร เจดีย์ชเวชิกอง สถาปัตยกรรมเก่าแก่และมหัศจรรย์ของพุกามคือ ชเวชิกองรูปทรงป้อมๆ แข็งแรง มีองค์ระฆังกลม ไม่มีบัลลังก์แต่ทำยอดฉัตรเป็นบัวกลีบกล่าก่อเป็นรูปกรวยแหลมกลมไปถึงยอดมีฉัตรข้างบนสถาปัตยกรรมนี้เป็นแบบมาจากมอญและเป็นสถาปัตยกรรมแรกๆ ที่ภายหลังได้วิวัฒนาการมาเป็นสถาปัตยกรรมชเวดากองที่เมืองมอญ ตัวระฆังปลายบาน รูปแบบระฆังจริงๆ มีเส้นคาบไปโดยรอบระฆัง แสดงว่าได้รับอิทธิพลจากปาละเต็มที่ได้ระฆังมีองค์สถาปัตยกรรมไม่สูงนักแต่จะตั้งบนฐานสี่เหลี่ยมที่ซ้อนแบบเวียนเฉลียงทางเดินรอบทุกชั้นซ้อนกัน 3 ชั้น

¹² สถาปัตยกรรมของอินเดีย, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถาปัตยกรรม/สถาปัตยกรรมของอินเดีย.html

¹³ สถาปัตยกรรมของลังกา, สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถาปัตยกรรม/สถาปัตยกรรมของลังกา.html

ในสมัยพระเจ้าคายนสิทธา พระโอรสของพระองค์อยู่ในระหว่างปี พ.ศ. 1627-1656 ในแต่ละชั้นมีแผ่นเคลือบแสดงเรื่องราวชาดก มีวิหารตั้งอยู่รอบฐานสถูปสี่ทิศ ประดิษฐานพระยืนสูง 13 ฟุต เป็นศิลปะแบบคุปตะ ซึ่งก็เป็นที่น่าสงสัยว่าน่าจะเลียนแบบศิลปะปาละมากกว่า เพราะสมัยพุทธศตวรรษที่ 16 นั้น ศูนย์กลางศาสนาอินเดียเป็นศิลปะแบบปาละ และศิลปะปาละก็นิยมพระยืนด้วย มีเสาสีเหลืองทำด้วยศิลาอยู่ด้านทิศตะวันออกจารึกด้วยภาษามอญทั้ง 4 ด้าน กล่าวถึงการอุทิศบุญกุศลโดยพระเจ้าคายนสิทธา¹⁴

4. ลักษณะสถูปเจดีย์ในยุคสมัยอาณาจักรล้านช้าง

เจดีย์แบบล้านช้าง คือเจดีย์แบบพระธาตุพนม และ เจดีย์พระธาตุศรีสองรักซ์ เป็นแบบล้านช้างแบบหนึ่งเป็นลักษณะที่แท้ เช่นเดียวกับเจดีย์วัดเขี้ยวค่อมละเจดีย์พระธาตุขามแก่นส่วนพระธาตุพนมซึ่งสร้างเป็นฐานสี่เหลี่ยมสูงสองชั้น ยอดเป็นทรงแจกันแบบเจดีย์เขี้ยวค่อมนั้น เป็นเจดีย์เก่าสมัยทวารวดีที่ถูกดัดแปลงมาเป็นเจดีย์ล้านช้าง ฐานสองชั้นที่เป็นฐานสี่เหลี่ยมสูงซ้อนกันนั้น ก่อด้วยอิฐไม่สอปูนแนบกันสนิทและมีหลักฐานรูปนูนต่ำทั้งสี่ด้านใช้ประกอบเป็นเสากลมแบบสถาปัตยกรรมคุปตะ เมื่อเจดีย์นี้ล้มพังทลายลงมา ปรากฏว่าส่วนที่หักแค่ครึ่งองค์ถูกมาก่อเสริมภายหลังโดยช่างล้านช้างลักษณะเจดีย์ดั้งเดิมของเจดีย์แบบนี้จะดูได้จากเจดีย์วัดพระธาตุ ที่เวียงจันทน์ อันเหมือนกับเจดีย์วัดเขี้ยวค่อม ในฝั่งนครพนมของเรามาก) เจดีย์สองรักซ์ รูปทรงเหมือนเจดีย์ขามแก่นที่ขอนแก่น เจดีย์เขี้ยวค่อมที่อุดรธานี และเจดีย์อีกจำนวนมาในดินแดนแถบนั้น ยังมีเจดีย์อีกแบบหนึ่งของอาณาจักรล้านช้างซึ่งอยู่ร่วมสมัยกับกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุม มีเรือนธาตุและมีซุ้มจรณะนำประดิษฐานพระยืนในซุ้ม

เจดีย์ที่เวียงคุกเป็นเจดีย์ของกรุงศรีสัตนาคนหุตที่เป็นแบบแพร่หลายพร้อมๆ กับกรุงศรีอยุธยา ในสมัยนั้นนิยมสร้างเจดีย์ย่อมุมสิบสองมีซุ้มจรณะนำ ดังเช่นเจดีย์ศรีสุริโยทัย เจดีย์วัดญาณเสน และเจดีย์ภูเขาทอง เป็นต้น เจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมสิบสองที่อยู่อยุธยาเป็นแบบ เรียบๆ ง่ายๆ แต่แบบของเจดีย์สี่เหลี่ยมฐานสูงมีซุ้มจรณะนำไว้พระพุทธรูปแบบล้านช้าง ได้กลายเป็นแบบอันทันสมัย และโดนข้อเท็จจริงนั้น เจดีย์แบบนั้นงามเสียกว่าเจดีย์อยุธยาด้วยซ้ำไป เพียงแต่ว่าสายวิวัฒนาการของล้านช้างนั้นเนิ่นนาน ค่อยเป็นค่อยไป มิได้เปลี่ยนหรือวิวัฒนาการแบบเปลี่ยนอย่างฉับพลันดังเช่นในอยุธยา เช่น พระเจดีย์พระธาตุบังพวนกับพระเจดีย์เวียงคุก โดยรูปแบบมิได้แตกต่างกันนัก แต่ก็มีจุด

¹⁴ สถูปเจดีย์ของพม่าและมอญ, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ของพม่าและมอญ.html

วิวัฒนาการห่างกันไกล พระธาตุสามหมื่นก็อีกแบบหนึ่งที่แสดงถึงบทบาทของศิลปะลาวที่มีความเป็น
ตนของตนอย่างเต็มที่เจดีย์พระธาตุบังพวน¹⁵

พระธาตุกุดจอบ เป็นแบบของเจดีย์รุ่นหลัง คือเป็นทรงง่าย ๆ ไม่วิจิตรพิสดาร ส่วนใหญ่ก็
เป็นรูปสี่เหลี่ยมเจดีย์แบบนี้อยู่ร่วมสมัยกับเจดีย์แบบเชียงใหม่รุ่นหนึ่งซึ่งอยู่ทางประตู่
ข้างฝือกหลังตลาด บางทีลาวอาจจะนำแบบอย่างไร้จากเชียงใหม่ก็ได้ พระพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชก็
ทรงครองราชย์ในเชียงใหม่แล้วก็เสด็จไปครองราชย์ที่ลาว ได้ครองสองเมือง ศิลปะสมัยนั้นจึงถ่ายเทถึง
กันโดยสะดวก¹⁶ ส่วนแบบที่มาจากวัดเขี้ยวค่อม อันเป็นแบบเดียวกับพระธาตุพนม ลักษณะเก่าที่สุด
อยู่ที่เจดีย์พระธาตุขามแก่น ต่อมาก็เป็นสถูปวัดศรีวิชัย จ.เพชรบูรณ์ พระธาตุตมมณีนี้อันลุ่มลึก จ.
เพชรบูรณ์ เจดีย์แบบนี้ทรงเหมือนที่ล้านช้าง เจดีย์แบบล้านช้างรุ่นหลัง เป็นเจดีย์รุ่นเดียวกับสมัย
อยุธยาตอนปลาย ย่อมุมยี่สิบ ทำเป็นสองชั้น ระฆังกลมเล็ก พบมากในอีสาน เมื่อพวกลาวอพยพมาสู่
พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา ก็ได้เอาแบบมาสร้างด้วย คือเจดีย์วัดมหาเจดีย์ (วัดนอก) เป็นเจดีย์ก่อ
ด้วยเทคนิคเก่า แม้จะสร้างรุ่นใหม่ก็ก่ออิฐไม่สอปูนทรงวิจิตรพิสดารแบบเดียวกับอยุธยาตอนปลาย
เพียงแต่คนละรูปแบบเท่านั้น¹⁷

5. ลักษณะสถูปเจดีย์ในสมัยเชียงแสน

จากการสำรวจศิลปะเก่าแก่ที่เมืองเชียงแสน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บริเวณเมืองเก่า เช่นที่
พระธาตุผาเงาซึ่งมีเจดีย์เก่าแก่อยู่นั่น และที่เวียงปรีภาก็มีเจดีย์เก่าแก่ตั้งอยู่ สถูปแบบเชียงแสน
หรือที่เชียงใหม่นั้นเป็นเจดีย์วัดป่าสัก ซึ่งมีฐานสี่เหลี่ยมเป็นชั้น และมีห้องสี่เหลี่ยมข้างบน มีซุ้ม
จรณะสี่ทิศ ข้างใต้ตรงฐานเจาะช่องเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเรียงเป็นแถว โดยวิวัฒนาการมา
จากเจดีย์แบบละโว้หรือแบบทวารวดีองค์นั้น เนื้อเรือนธาตุคือห้องสี่เหลี่ยม มีสี่ซุ้มขึ้นไป มีเจดีย์
หรือแบบยอดมณฑป คล้ายเจดีย์เชียงยันหรือเจดีย์แม่ครัวที่ข้างวัดพระธาตุหริภุญไชย อันเป็นแบบ
มณฑปที่ศิลปะศรีวิชัยแถบใต้หรือพุกามส่งให้สุโขทัย และหริภุญไชย¹⁸

สถูปแบบเชียงแสน นอกจากวัดป่าสักแล้วยังมีสถูปพระธาตุจอมกิติ ก็จัดว่าเป็นศิลปะ
แบบเชียงใหม่ตอนต้นด้วยยอดเจดีย์หรือยอดมณฑป เป็นแปดเหลี่ยมซ้อนเป็นชั้นๆ ระฆังกลม ไม่มี
บัลลังก์ แต่จะมีบัวลูกแก้วซ้อนขึ้นไปเลยแบบเดียวกันกับเจดีย์ป่าละ หรือเจดีย์ละโว้รุ่นหลัง สถูป

¹⁵ สงวน รอดบุญ, *ศิลปกรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, 2529), หน้า 85.

¹⁶ เสนอ นิลเดช, *ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา*, (กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ, 2526), หน้า 16.

¹⁷ สถูปเจดีย์ยุคล้านช้าง, สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคล้านช้าง.html

¹⁸ สันติ เล็กสุขุม, *ศิลปะเชียงแสน (ศิลปะล้านนา) และศิลปะสุโขทัย*, (คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534), หน้า 168 - 173.

ดังกล่าวมานี้ ล้วนเป็นสถาปัตยกรรมแบบเชียงใหม่ตอนต้นทั้งสิ้น ซึ่งสันนิษฐานว่า คงจะได้รับแบบจากเชียงใหม่ตอนต้น หรือเชียงใหม่ตอนต้น น่าจะเป็น สถาปัตยกรรมแบบพม่า คล้ายสถาปัตยกรรมที่พะเยา เพราะสมัยเชียงใหม่ อยู่ร่วมสมัยกับอาณาจักรพะเยา สถาปัตยกรรมที่พะเยาจะคล้ายคลึงกัน) เจดีย์ทรงฐานสี่เหลี่ยม องค์สี่เหลี่ยม มีซุ้มสี่ทิศนี้ ต่อมาได้กลายเป็นแบบฉบับของเจดีย์เชียงใหม่ตอนต้น ดังเช่นเจดีย์แฝดของเวียงปรีक्षा เป็นแบบเชียงใหม่ตอนต้นแท้¹⁹

6. ลักษณะสถาปัตยกรรมในยุคสมัยอาณาจักรพะเยา

สถาปัตยกรรมสมัยพะเยารับอิทธิพลจากศิลปะปาละรุ่นแรกของอินเดีย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-15 จึงมีสถาปัตยกรรมขนาดเล็ก (stupika) แบบเดียวกับที่พบยัง สารนาท พุทธคยา และนาลันทา สถาปัตยกรรมลักษณะเป็นสถาปัตยกรรม ตั้งบนฐานสี่เหลี่ยม มีทั้งชนิดมีบัลลังก์สี่เหลี่ยมหรือย่อมุม กับชนิดไม่มีบัลลังก์ตามแบบฉบับของศิลปะปาละทุกอย่าง²⁰ ศิลปะปาละมีอิทธิพลรุนแรงมากในดินแดนสุวรรณภูมินี้ เช่น เจดีย์ทองคำบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เมืองพิชัย ซึ่งเป็นปรากฏเมื่อปรากฏพระมหาธาตุพิชัยพังลงมา จึงพบเจดีย์ทองคำนี้เป็นเจดีย์แบบไม่มีบัลลังก์ แต่เป็นเจดีย์มีฉัตรเป็นบัวลูกแก้วเป็นชั้นๆ ขึ้นไป จากเหนือบัลลังก์ขึ้นไป แบบเดียวกับเจดีย์สมัยลพบุรีขนาดเล็ก สถาปัตยกรรมที่พะเยามีแบบพิเศษผิดกับที่อื่นคือ มีรูปดอกบัวประดิษฐานเหนือยอดเจดีย์ศิลปะ สังเกตว่าองค์ระฆังเป็นเส้นตั้ง ส่วนยอดเจดีย์ที่เป็นฉัตรนั้น มิได้เป็นบัวลูกแก้ว แต่เหมือนเจดีย์สาริลพบุรี สถาปัตยกรรมอีกแห่งหนึ่งในวัดพระเจ้าตนหลวง มีระฆังเส้นตรงผายเล็กน้อย ใต้ระฆังมีบัวคว่ำบัวหงายแต่บัลลังก์กับฉัตรเป็นชั้นๆ แบบบัวลูกแก้ว ได้ว่ารับอิทธิพลปาละ

7. ลักษณะสถาปัตยกรรมในยุคสมัยเชียงใหม่

เชียงใหม่ถ้ายุควัฒนธรรมมาจากลำพูนไชย และศิลปะปาละแม่แบบที่ส่งกำลังมาจากอินเดีย พุกาม และภาคใต้กับที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเจดีย์เหลี่ยม สถาปัตยกรรมเชียงใหม่รุ่นแรกเลียนแบบมาจากเจดีย์สี่เหลี่ยมวัดจามเทวีของลำพูน ต้นเช่นเหลี่ยมวัดกู่คำ ที่ อ. สารภี เชียงใหม่

เจดีย์วัดเกาะกลาง บ้านหนองคู อ.ป่าซาง ลำพูน เป็นเจดีย์ทรงเรือนธาตุสี่เหลี่ยม มีซุ้มยื่นออกมา 4 ทิศ ซุ้มมี 2 ชั้น มีลายประดับซุ้มเป็นลายปูนปั้นงดงามมาก เหนือซุ้มเป็นระฆังกลม ใต้ระฆังมีบัวคว่ำบัวหงายแบบเดียวกับพุกาม (เป็นแบบเจดีย์ที่น่าจะสืบต่อมาจากศิลปะเชียงใหม่ตอนต้น ดังเช่น พระธาตุเจดีย์ปูเข้าที่เชียงใหม่ เจดีย์ เจดีย์แบบนี้สืบทอดมาจากเจดีย์เชียงใหม่ของศรีสุทโธ) ²¹

¹⁹ สถาปัตยกรรมยุคสมัยเชียงใหม่, สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติ_สถาปัตยกรรม/สถาปัตยกรรมยุคสมัยเชียงใหม่.html

²⁰ เติม มีเต็ม, “พย. ๓๔ จารึกการสร้างเจดีย์”, ในประชุมจารึกเมืองพะเยา (กรุงเทพมหานคร : ศิลปวัฒนธรรม, 2538), หน้า 306-311.

²¹ เสนอ นิลเดช, ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา, (กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ, 2526) หน้า 19.

เจดีย์วัดปู่เปี้ย อ.สารภี ที่เวียงกุมกาม เป็นเจดีย์รุ่นเก่า ของเชียงใหม่เช่นกัน มีวิวัฒนาการเป็นทรงสูงชะลูดขึ้น เรือนธาตุที่เป็นสี่เหลี่ยมแบบวัดเกาะกลางกลับทำเป็นย่อมุมสิบสอง มีซุ้มจรนายน้อยไม่มาก ทำเป็นชั้นเดียว ยอดหรือองค์เจดีย์เป็นแปดเหลี่ยม ระฆังกลมเจดีย์แบบนี้ก่ออิฐไม่สอปูน รุ่นเดียวกับสุโขทัย ลายปูนปั้นองค์เจดีย์งดงามมาก เป็นลักษณะพิเศษของศิลปะเชียงใหม่ (เจดีย์ปู่เปี้ยกับเจดีย์อีกก้าง อยู่บริเวณใกล้เคียงกันในเวียงกุมกาม จึงมีลักษณะคล้ายกันมาก) วิวัฒนาการของสถูปเจดีย์เชียงใหม่แบบที่ 2 เป็นแบบวิวัฒนาการมาเป็นเจดีย์เชียงใหม่สมัยคลาสสิกคือวัดสะดือเมือง ใกล้ศาลากลางจังหวัด เป็นวัดร้าง ลายปูนปั้นประดับยังคงงามมาก วัดสะดือเมืองน่าจะเป็นแบบแผนของสถูปเจดีย์เชียงใหม่สมัยตอนกลางรุ่นคลาสสิกสมัยพระเจ้าติโลกราช รุ่นเดียวกับมณฑลวัดเจ็ดยอด และเจดีย์วัดโลกโมฬี เชียงใหม่ สมัยพระเมืองเกษเกล้าเป็นเจดีย์เชียงใหม่ตอนกลาง รุ่นหลังพระเจ้าติโลกราช เป็นเจดีย์ฐานสูง เรือนแก้วย่อมุม มีซุ้มคูหาด้านทิศตะวันออก ทิศอื่นๆ เป็นซุ้มหลอก ยอดเป็นเจดีย์ระฆังกลม (เจดีย์แบบนี้มีเค้าได้รับแบบมาจากเจดีย์วัดพระธาตุจอมกิตติ เชียงแสน)²²

นอกจากเจดีย์เชียงใหม่ตอนต้นจะเลียนมาจากทริภุญไชย โดยมีเจดีย์เชียงยันเป็นแม่แบบแล้ว ก็ยังมีอีกแบบหนึ่ง เช่นวัดพระยืนเป็นศิลปะเชียงใหม่ตอนต้น และเจดีย์วัดเชียงมั่นสมัยหลังพระเจ้าติโลกราชเป็นแบบเจดีย์สี่เหลี่ยมมีซุ้มล้อม แบบเดียวกับเจดีย์วัดเจดีย์รุ่งเชียงใหม่ตอนยุคต้นของกลางซึ่งงามสง่ามากเป็นเจดีย์ที่วิวัฒนาการมาจากเจดีย์วัดป่าแดงหลวง อยู่ทางทิศตะวันตกเชิงดอยสุเทพ ซึ่งเข้าใจว่าคืออรัญญิกของนครเชียงใหม่ ศิลปะร่วมสมัยคือ เจดีย์วัดปราสาท อยู่ใกล้กับวัดพระสิงห์เชียงใหม่ จากนั้นเป็นเจดีย์นอกสกุลเจดีย์เชียงใหม่ แต่อยู่ในสมัยเชียงใหม่ตอนต้น เป็นเจดีย์ยุคที่ได้รับอิทธิพลพุทธศาสนาหินยานลังกา ส่งอิทธิพลมาจากสุโขทัย เช่นเจดีย์วันสวนดอก สร้างสมัยพระเจ้าลิโอนา ศิลปะร่วมสมัยคือ เจดีย์วัดอุโมงค์เถรจันทร์ เป็นต้น²³

8. ลักษณะสถูปเจดีย์ในยุคสมัยทวารวดี

สถูปศิลาขนาดย่อมที่นครปฐม นักโบราณคดีได้พบชิ้นส่วนของฉัตรเหนือบัลลังก์ซึ่งสูงมาก และองค์ระฆังที่มีขนาดเล็ก พร้อมกับคำจารึกอักษรคฤณห์เป็นภาษาบาลี “เยธัมมา” อันเป็นที่นิยมกันในนครปฐมซึ่งสถูปแบบยอดฉัตรสูงนี้มีส่วนละม้ายกับรูปสถูปที่จำหลักบนใบเสมาสมัยทวารวดีนิยมสลักแกนกลางของเสมาเป็นรูปสถูปสูง เป็นสถูปแบบคูปตะรุ่นหลัง (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-14) และสถูปดินเผาแบบคูปตะอันมีขนาดใหญ่กว่าที่พุนพิน พบจำนวนมากที่ยะรังตรงอาณาบริเวณที่เมืองเก่าสมัยทวารวดี ซึ่งอยู่ร่วมกับสมัยคูปตะในอินเดีย บางทีอาจจะตรงกับเมืองลังกาสุกะซึ่งกล่าวถึงในจดหมายเหตุของจีนก็ได้ รูปทรงสถูปจากเมืองยะรังไม่มีข้อสงสัย ด้วยเป็นลักษณะสถูปแบบคูปตะโดย

²² เสนอ นิลเดช, ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา, (กรุงเทพมหานคร : เมืองโบราณ, 2526), หน้า 33.

²³ สถูปเจดีย์ยุคเชียงใหม่, สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคเชียงใหม่.html

แท้ ยังมีลวดลายปูนปั้นกับชิ้นส่วนอื่นๆ สถาปัตยกรรมพระปฐมเจดีย์องค์เดิมนั้น คงจะมีรูปร่างอย่างไ้
 คำว่าแบบเดียวกับสถูปที่สัญจิ เป็นต้น เจดีย์จุลประโทนสถูปที่จุปะโชนเจดีย์ ถือว่าเป็นศิลปะทวารวดี
 สมัยปลายอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 14-16 ตัวสถูปก่อด้วยอิฐไม่สอปูน เป็นสถูปสี่เหลี่ยมซ้อนเป็นชั้นๆ
 ฐานล่างสุดมีรูปปูนปั้นเป็นซอกต่างๆ บรรจุอยู่ในช่อง สถูปเจดีย์สมัยทวารวดีตอนปลายได้รับอิทธิพล
 จากสถูปเจดีย์สมัยปาละ นิยมฐานสี่เหลี่ยมและฐานแปดเหลี่ยม หรือฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมดังปรากฏที่
 เจดีย์ต่างๆในเมืองเก่าที่อุทองซึ่งเข้าใจว่าอาจจะเป็นเมืองกิมหลินในจดหมายเหตุจีนก็ได้²⁴

9. ลักษณะสถูปเจดีย์ในยุคสมัยศรีวิชัย

เจดีย์ศรีวิชัย เป็นสถูปเจดีย์ของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่ปรากฏยังภาคใต้ ดังเช่น เจดีย์
 วัดแก้วและเจดีย์วัดพระบรมธาตุไชยาสุราษฎร์ธานี เป็นต้น รูปทรงเป็นสี่เหลี่ยมและมียอดแหลมเป็น
 ชั้นเชิงอย่างเจดีย์พุทธศาสนาเถรวาทที่จีนที่เมณฑุกุฑินชวา เจดีย์ที่เข้าใจว่าเป็นแบบอันนิยมแพร่หลาย
 อาณาจักรพุทธศาสนาเถรวาททางภาคใต้หลายต่อหลายแห่ง สถูปเจดีย์ศรีวิชัยที่ได้พบยังไชยาสงขลา
 ก็เป็นสถูปเจดีย์ที่ก่ออิฐไม่สอปูนซึ่งเป็นระบบโบราณมีมาก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา เจดีย์ศรีวิชัยลักษณะ
 เด่นและเห็นได้ชัดเจนนก็คือเจดีย์วัดพระบรมธาตุไชยา อันเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมยอดทรงมณฑปดังกล่าว
 แล้วแต่ก็มีเจดีย์อีกแบบหนึ่งคือเจดีย์วัดพระโคะ จ.สงขลา²⁵

10. ลักษณะสถูปเจดีย์ในยุคสมัยศรีอยุธยา ละโว้

สถูปแปดเหลี่ยมศรีอยุธยา ซึ่งควรจะเรียกว่าสถูปแบบละโว้อันแพร่หลายเมื่อประมาณ
 พุทธศตวรรษที่ 16-17 เช่น สถูปแปดเหลี่ยม วัดอินทารามมีพระยืนประจำซุ้มแปดทิศ การที่เจดีย์
 แบบละโว้ คือ สถูปแปดเหลี่ยมมีพระยืนแปดทิศประจำซุ้มมาปรากฏที่อยุธยาก็ไม่แปลกอะไรเพราะ
 สถูปเหล่านี้ได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นของเก่าแก่ก่อนกรุงศรีอยุธยา ก่อด้วยอิฐสอปูนแบบสนธิ แบบเดียวกับ
 วัดกุฎีดง รูปทรงขนาดก็ใกล้เคียงกันไม่สู้ห่างกันเท่าไรก็เนื่องจาก ที่กรุงศรีอยุธยาเช่นเดียวกันเป็นเมือง
 เรื่องเดียวกับลพบุรี เราได้พบศิลปะทวารวดีที่นั่นมากมายอย่างมหาดล และยังมีหลักฐานในพระราช
 พงศาวดารเหนือว่าครั้นนี้เป็นนครคู่กับละโว้ถึงขนาดผลัดกันเป็นเมืองลูกหลวง ในสมัยอยุธยา
 ศิลปะอยุธยาก็พบที่อยุธยาจำนวนมากไม่แพ้กับที่พบยังเมืองลพบุรี อันเป็นเมืองก่อนกรุงศรีอยุธยา
 ซึ่งก็เป็นข้อพิสูจน์ว่า พระราชพงศาวดารเหนือนั้นเป็นความจริง เรื่องราวที่กล่าวถึงความสัมพันธ์
 ระหว่างอยุธยาและละโว้เกี่ยวข้องกันอย่างลึกซึ้ง มีหลักฐานทางศิลปวัตถุยืนยันรับรองอย่างแจ่มชัด²⁶

²⁴ สถูปเจดีย์ยุคทวารวดี, สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคทวารวดี.html

²⁵ สถูปเจดีย์ยุคศรีวิชัย, สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคศรีวิชัย.html

²⁶ กรมการศาสนา, *ประวัติพระพุทธเจดีย์*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526), หน้า 173.

นอกเหนือไปจากเจดีย์แปดเหลี่ยมอันอยู่ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 16-17 แล้วยังมีหลักฐานฐานเจดีย์มอญรุ่นอนุกรมหาราช จากพุกาม เมื่อพุทธศตวรรษที่ 16 ที่เจดีย์ภูเขาทอง (เจดีย์ภูเขาทอง รากฐานเดิม 3 ชั้นล่างเป็นบัวกลีบถลาแบบบัวมอญ มีใบบัวศิลปะไทย การย่อมุมที่ฐานก็ไม่ใช่มุมสิบสองแต่เป็นย่อเก็จ ส่วนเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมสิบสองบนฐานนั้นในสมัยพระมหาจักรพรรดิ สร้างเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสองแบบมีซุ้มจรณะนำสี่ทิศ ขึ้นประดิษฐานบนนั้น เจดีย์นี้จึงคาบเกี่ยว) เป็นการลงตัวกับหลักฐานที่คนไทยยึดถือว่าพระเจ้าหงสาวดีทรงสร้าง ซึ่งก็ทรงสร้างจริงแต่เป็นของก่อนกรุงศรีอยุธยาไม่นานแล้ว²⁷

เจดีย์แบบละโว้ที่เคยปรากฏในแต่ละโว้ที่เคยปรากฏในแต่ละโว้แต่บัดนี้ไม่มีเหลือ เห็นแต่แบบอันปรากฏอยู่ในทริภุญไชย คือสุวรรณเจดีย์และเจดีย์สี่เหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้นๆ ที่วัดกุฎุต (วัดจามเทวี) ลำพูน เจดีย์แบบนี้ย่อรับมาจากละโว้เช่นเดียวกับเจดีย์แปดเหลี่ยม มีซุ้มไว้พระยืนแปดทิศ แต่แบบของเจดีย์ชนิดนี้ยังปรากฏที่จุลปะโทนเจดีย์อยู่ อันเป็นเจดีย์ทวารวดีรูปปลาย (ราวพุทธศตวรรษที่ 15) ที่จุลปะโทนเจดีย์เมื่อนายคูปองต์ทำการขุดครั้งแรกพบว่าพระยืนอยู่เป็นชั้นๆ รายไป แต่ละชั้นสี่เหลี่ยมที่ซ้อนกันอยู่ ต่อมาได้กลายเป็นแบบหนึ่งของเจดีย์ทริภุญไชยไปซึ่งเมื่อพ่อขุนเม็งรายลอกแบบศิลปะลำพูนไชยไปสร้างเวียงกุมกามที่ใกล้เชียงใหม่ ก็ได้ลอกแบบเจดีย์ชนิดนี้ไปด้วยรวมทั้งเจดีย์รุ่นใหม่ของอาณาจักรแห่งนี้คือเจดีย์แม่ครัวหรือเจดีย์เชียงยืน อันอยู่ใกล้กับพระธาตุทริภุญไชย²⁸

แบบอย่างเจดีย์นี้ก็คือ มีฐานสูงสี่เหลี่ยมเป็นห้องคล้ายวัดเจดีย์สูงที่สุโขทัย ยอดเป็นทรงเจดีย์ แต่ตัวเจดีย์ไม่มีบัลลังก์มีบัวลูกแก้วตั้งบนเหนือระฆังขึ้นไปเจดีย์นี้ก็เช่นกัน สมัยเชียงใหม่ตอนต้นได้ถ่ายแบบเอาไป ดังเช่น วัดพระยืน วัดเม็งราย วัดอุโมงค์ตัวเมืองเป็นต้น ต่อมาก็ได้วิวัฒนาการไปอีกเป็นเจดีย์สมัยดีโลกราช ที่วัดเจ็ดยอด ในตัวเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งเจดีย์ป่าสักที่เชียงแสน เจดีย์ละโว้ อีกแบบหนึ่งที่สำคัญมาก คือเป็นทรงสูงแบบเดียวกับเจดีย์แปดเหลี่ยมวัดจามเทวี ระฆังเป็นเส้นตั้งมีเส้นคาดแบบเจดีย์ เชียงยืน ไม่มีบัลลังก์ แต่มีบัวแก้วลูกแก้วใหญ่เหนือระฆัง แล้วมีกรวยยอดแหลมตั้งอยู่บนบัวลูกแก้วเป็นเจดีย์สมัยลพบุรีรุ่นนครวัด (พุทธศตวรรษที่ 16) ซึ่งเป็นแบบเก่ากว่าชนิดที่มีบัวลูกแก้วร้อยขึ้นไปเป็นยอดแหลมแบบเจดีย์เชียงยืน ลำพูน เจดีย์ชนิดนี้มีปรากฏหลายแห่ง รวมทั้งเจดีย์วัดพระบรมธาตุชัยนาท ยอดเป็นแบบเดียวกับเจดีย์เชียงยืน นับว่าเป็นแบบสำคัญยิ่งแบบหนึ่ง²⁹

²⁷ ฟื้น ดอกบัว, *ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในนานาประเทศ*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

ศิลปาบรรณาการ, 2554), หน้า 275.

²⁸ กรมศิลปากร, *ตำนานว่าด้วยการสร้างสถูปเจดีย์*, (กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, 2511), หน้า 84.

²⁹ สถูปเจดีย์ยุคทริภุญไชย, สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคทริภุญไชย.html

11. ลักษณะสลูปะเจดีย์ในยุคสมัยในลพบุรี

อันสลูปะสมัยลพบุรี ถ้าจะค้นหาประจักษ์พยานในด้านองค์พระสลูปะโดยแท้ไม่มี แต่มีหลักฐานปรากฏที่สลูปะสำริดอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทอง ทำให้เห็นเค้าเงื่อนสลูปะสมัยลพบุรี ซึ่งเป็นพุทธศาสนาแบบมหายานระหว่างพุทธศตวรรษที่ 17-19 อันเป็นสมัยที่ศิลปะขอมแพร่หลายเข้ามาในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ประชาชาติต่างๆ และชนพื้นเมืองแถบนี้เอาอย่างโดยลอกแบบกลายเป็นศิลปะลพบุรีไปทั้งพระพุทธรูป พระสลูปะเจดีย์และลวดลายต่างๆ³⁰

สลูปะสำริดสมัยลพบุรี เป็นแบบระฆังกลม แต่ตั้งเป็นทรงกระบอก มีสายรัดกลางระฆังและมีลายดอกจันทน์สีที่คล้ายเจดีย์สมัยเชียงแสน เช่น เจดีย์เชียงยืน เจดีย์วัดป่าสัก เป็นต้น อันอยู่ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 17-18 เหมือนกัน ได้ระฆังเป็นดอกบัว ไต่ลงไปเป็นองค์เจดีย์สี่เหลี่ยมไม่ย่อมุม ฐานปัทม์สี่เหลี่ยมก็ไม่ย่อมุม มีเจดีย์ บริเวณเล็กๆ อยู่มุมสี่ทิศ ลายหน้ากระดานและท้องกระดานบัวปวงว่าเป็นศิลปะเลียนแบบศิลปะของขอมอย่างชัดเจนสลูปะแบบนี้ไม่มีบลลังก์ แต่มีบัวลูกแก้วรองรับรูปหม้อน้ำและยอดเป็นกรวยแหลมสั้นๆ สมัยคุปตะรุ่นหลังและปาละรุ่นแรก ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-16 มักใช้พระยืน แต่ถ้าเป็นรุ่นหลังคือพระพุทธรูปศตวรรษที่ 17 ลงมาจะเป็นพระที่นั่งปางมารวิชัย³¹

12. ลักษณะสลูปะเจดีย์ยุคสมัยอุทองและก่อนกรุงศรีอยุธยา

ศิลปะอุทองนั้น ฐานสลูปะเป็นสี่เหลี่ยม เป็นแปดเหลี่ยม ย่อมุมแบบเดียวกับปาละ ราวพุทธศตวรรษที่ 13-15 สลูปะรุ่นคุปตะที่ปรากฏสันฐานให้เห็นเด่นชัดน่าจะเป็นสลูปะดินเผาขนาดย่อม พบที่เมืองยะรังที่ปัตตานีซึ่งเข้าใจว่าเป็นนครลังกาสุกะ ที่สารนาทเราพบสลูปะแบบนี้ที่ยะรังหลายชิ้น ส่วนตัวสลูปะแท้ๆ ที่ก่อด้วยอิฐพบแต่รากฐานในนครยะรัง เมืองอุทองมีอายุยืนนานอย่างน้อยก็น่าจะเป็นพุทธศตวรรษที่ 15 นายคูปองศ์ผู้ชุดแต่งพบว่าเมืองคังสลูปะข้างในทรงกลม แต่พบที่ฐานซึ่งก็จะสันนิษฐานไปได้ 2 ทาง ประการแรก เขาขุดพบไปจนถึงรากฐานของสลูปะ ซึ่งมีการวางแผนศิลปะเป็นวงกลมแบบธรรมจักร เป็นเคล็ดอาถรรพ์ของโบราณ แบบเดียวกับกระทำที่เมืองนครนาคราชชุนโกญตะ ซึ่งเป็นคติทำกันมาตั้งแต่สมัยอมราวดี³²

จากจดหมายเหตุของจีนรุ่นเดียวกันนี้ปรากฏว่าเมืองโบราณเก่าแก่ทางภาคใต้ของไทย รวมทั้งในภาคกลางด้วยจำนวนมาก ซึ่งตรงกับโบราณวัตถุที่ค้นพบในเมืองไทย เช่นที่ตะกั่วป่า ที่สุราษฎร์ธานี ที่พนพิน วัดถ้ำคูหาที่กาญจดิษฐ์ สุราษฎร์ธานี โยเฉพาะอย่างยิ่งที่ พนพิน ภายในอาณา

³⁰ สลูปะเจดีย์ยุคลพบุรี, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสลูปะเจดีย์/สลูปะเจดีย์ยุคลพบุรี.html

³¹ สมคิด จิระทัศนกุล, *รู้เรื่องวัด วิหาร โบสถ์ เจดีย์ พุทธสถาปัตยกรรมไทย*, (นนทบุรี: จรัสสินทวงศ์ การพิมพ์, 2554), หน้า 142.

³² ธัชชัย ยอดพิชัย, *เจดีย์ในประเทศไทยหลัง พ.ศ. 2475*, (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), หน้า 52.

เขตโรงพยาบาลตรงบริเวณควนสรณูรมย์ นายมานิต วัลลิโกดม ได้ขุดแต่โบราณสถานที่นั้นพบเจดีย์ศิลาขนาดเล็กเป็นเจดีย์คู่ปะทรวงระบอกจำนวนมาก³³

13. ลักษณะสถูปเจดีย์ในยุคสมัยสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัย สถูปเจดีย์ที่สุโขทัยนั้นมีหลายแบบ แบบที่เป็นสี่เหลี่ยมก่อเป็นชั้นๆ มีซุ้มไว้พระพุทธรูปซ้อนกันถึงห้าชั้นแบบเดียวกับเจดีย์สี่เหลี่ยมที่วัดกุฎศิริบุญไชยก็มีแสดงว่าสมัยสุโขทัยนี้ เจดีย์ทำซ้อนเป็นชั้นๆ ยังสืบต่ออยู่ที่สุโขทัยและเชียงใหม่เจดีย์วัดช้างล้อม สุโขทัย สถูปฐานสี่เหลี่ยม ช้างล้อม พบมากในสุโขทัยในศรีสัชนาลัย และเจดีย์ช้างล้อมฐานสี่เหลี่ยมที่วัดมเหยงคณ์ก็เป็นเจดีย์ในลักษณะเดียวกัน ถือเป็นเจดีย์รุ่นแรกๆ สมัยที่ได้รับอิทธิพลศาสนาพุทธแบบลังกาวงศ์ อยู่ในพุทธศตวรรษที่ 18³⁴

เจดีย์วัดตะกวน เป็นเจดีย์ที่น่าจะอนุโลมเรียกว่าแบบลังกา มีระฆังใหญ่ บัลลังก์ใหญ่ ไม่มีเสาศาหรั มีฉัตรอยู่ข้างบน ได้ระฆังไม่มีแบบเจดีย์ปละ แต่เป็นบัวกลีบถลา 3 ชั้น แบบนี้น่าจะเรียกว่าเจดีย์แบบลังกาแบบสุโขทัย ที่วัดนี้ได้พบพระพุทธรูปสุโขทัยปนกับศิลปะเชียงแสนรุ่นแรก บางทีก็ปนกับลังกาเป็นครั้งแรก³⁵

เจดีย์ยอดรูปทรงข้าวบิณฑ์แบบของสุโขทัย เจดีย์แบบนี้ดูจะเป็นแบบจงใจสร้างขึ้นเป็นแบบแผนพิเศษมิให้เลียนแบบปรารงค์ของขอม และแผนผังการก่อสร้างก็ใหญ่โตให้เป็นหลักของวัด ดังเช่นเป็นหลักของวัดมหาธาตุ อยู่ท้ายพระวิหารหลวงสุโขทัย เจดีย์ฐานแบบปรารงค์ ยอดเป็นดอกบัวตูมหรือที่เรียกว่ายอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์นี้ ได้ปรากฏหลักฐานความเก่าแก่ที่วัดมหาธาตุสุโขทัย เข้าใจว่ามาแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงแล้ว เพราะเจดีย์ยุคพุทธศตวรรษที่ 18 ของพ่อขุนรามคำแหงที่จังหวัดตากนั้น ก็เป็นยอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ยังมีเจดีย์ยอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดวังพระธาตุ กำแพงเพชร ซึ่งที่นั่นเป็นนครเก่าแก่ของสุโขทัย³⁶

เจดีย์สุโขทัยแบบที่สำคัญคือ แบบทรงบนยอดเขาที่ศรีสัชนาลัย แบบจันทิเมนดุตที่ชวา และแบบเจดีย์บรมธาตุไชยา เจดีย์บนยอดเขาที่ศรีสัชนาลัยเป็นเจดีย์เก่าแก่รุ่นมหายาน ได้ทรงแบบกับกลุ่มเจดีย์ที่เจดีย์เจ็ดแถว เจดีย์แบบนี้เหมือนเจดีย์เชียงยันหรือเจดีย์แม่ครัวที่ศรีบุญไชยมาก น่าจะ

³³ สถูปเจดีย์ยุคสมัยอุทองและก่อนกรุงศรีอยุธยา, สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคสมัยอุทองและก่อนกรุงศรีอยุธยา.html

³⁴ เทพ สุรัตน์, "วัดมเหยงคณ์." พระราชวังและวัดโบราณ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511), หน้า 77.

³⁵ กนกวรรณ โสภณวัฒน์วิจิตร, ประวัติศาสตร์ สมัยสุโขทัย, (กรุงเทพมหานคร : สารคดี, 2554), หน้า48.

³⁶ ศิลปากร, กรม, จารึกสมัยสุโขทัย, (กรุงเทพมหานคร : หอสมุดแห่งชาติ, 2526), หน้า 29-30.

เป็นสมัยมหายานรุ่นปลายที่มีแบบแผนแบบเดียวกัน และส่งแบบเจดีย์ไปให้เจดีย์ป่าสักของเชียงใหม่ ตอนต้นที่เชียงแสนอีกด้วย รวมทั้งเจดีย์วัดเจดีย์เจ็ดแถวบางองค์อีกด้วย³⁷

เจดีย์อโยธยาส่งแบบมายังกลุ่มสุโขทัย นอกจากเจดีย์วัดช้างที่กำลังเพชร ยังส่งแบบให้เจดีย์ทรงกลมรูปทรงระบอบสูงตั้งบนฐานแปดเหลี่ยม อยู่ในวัดร้างเมืองไทรตรึงส์ กำลังเพชร อีกแบบหนึ่งน่าจะมาจากล้านช้าง คือเจดีย์ภายในวัดเจดีย์เจ็ดแถว เป็นเจดีย์แบบมีห้องตั้งฐานสูงย่อมุมยี่สิบ แต่ยอดเป็นบัวซ้อนเป็นชั้นๆ จนสูงสุดยอด ยอดมีลูกมะเฟืองแบบขอม เป็นเจดีย์ผสมผสานระหว่างขอมกับล้านช้างและสุโขทัย³⁸

14. ลักษณะสถาปัตยกรรมยุคสมัยอยุธยา

สถาปัตยกรรมอโยธยามีอยู่หลายแบบ แบบที่ร่วมสมัยกับบายนน่าจะจะเป็นแบบสถาปัตยกรรมสี่เหลี่ยมระฆังกลม องค์แปดเหลี่ยมมีเรือนธาตุหรือห้องปราสาท ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสูงแบบของกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาแม่ฐานสี่เหลี่ยมของสถาปัตยกรรมใหญ่วัดนครโกษาที่ลพบุรีเป็นแบบเดียวกัน ขณะเดียวกันก็นิยมสร้างปราสาทให้เป็นหลักของวัดขึ้นโดยอนุโลมเอาอย่างขอมแต่ก็มีสถาปัตยกรรมเล็กๆเช่น สถาปัตยกรรมวัดมหาธาตุลพบุรี เป็นสถาปัตยกรรมที่ควรจัดว่าเป็นแบบอโยธยาตอนปลายโดยแม่ พระพุทธรูปก็อ่อนหวานแบบบางระหงเต็มที่ บ่งถึงว่าเป็นศิลปะสมัยปลายของอโยธยา ซึ่งกำลังจะจบสมัยทองอันยิ่งยงลงไปแล้วและสถาปัตยกรรมปราสาทวัดมหาธาตุอยุธยาเป็นแบบอยุธยาตอนต้นที่รับแบบมาจากอโยธยา³⁹

เนื่องจากสมัยบายน ขอมมักจะสร้างพุทธสถานเป็นแบบปราสาท โดยเอาแบบแผนของพราหมณ์มาใช้ เพราะขอมถนัดการก่อสร้างประเภทนี้มานานหลายศตวรรษแล้วจึงเป็นเหตุให้ในดินแดนกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ พ.ศ. 1700 เป็นต้นไป เมื่อจะสร้างหลักของวัดจะต้องใช้ปราสาทเป็นหลักเสมอ จึงเข้าใจว่าตั้งแต่พ.ศ. 1700 ศิลปะการก่อสร้างปราสาทน่าจะจะเป็นของขอมแต่ฝ่ายเดียว เมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 เมื่อพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 ได้นำเอาอารยธรรมพุทธศาสนาจากภาคกลางของสยามประเทศซึ่งจะเจาะจงลงไปเลยก็ได้ว่าศิลปะละโว้ ส่วนในสมัยบายนเป็นลัทธิชยาน เมื่อพุทธศตวรรษที่ 16 น่าจะเป็นแบบสถาปัตยกรรมสี่เหลี่ยมซ้อนข้างบนองค์สถาปัตยกรรมแปดเหลี่ยมระฆังกลม น่าจะอยู่ในระหว่าง พ.ศ. 1600-1700 ส่วนปราสาททรงสูงเป็นฝักข้าวโพดที่เรียกว่าปราสาททวารดี ถ้าจะมีก็คงอยู่ร่วมสมัยกับบายนนี้แหละคืออิทธิพลบายนแพร่ศิลปะเข้าไป จึงเกิดมีการสร้างปราสาทเป็นพุทธสถาน พระปราสาทที่วัดราชบูรณะและวัดมหาธาตุที่อยุธยานั้น มีข้อชักชวนให้สันนิษฐานไปว่า น่าจะ

³⁷ ศิลปากร, กรม, *จารึกในประเทศไทย เล่มที่ 4*, (กรุงเทพมหานคร : หอสมุดแห่งชาติ, 2529), หน้า 84.

³⁸ สถาปัตยกรรมสุโขทัย, สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถาปัตยกรรมสุโขทัย.html

³⁹ นิธิ เอียวศรีวงศ์, *หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2525), หน้า 62.

เป็นของมีมาแต่เดิม ด้วยองค์ปราสาทมหาธาตุยุรยານี่นรากฐานเดิมก็เป็นศิลาแลงส่วนบนเป็นอิฐมาก่อน
ชั้นภายหลัง⁴⁰

วิวัฒนาการของปราสาทในสมัยอยุธยา ในยุคแห่งพุทธศตวรรษที่ 18 ได้เกิดวิวัฒนาการ
ของศิลปะไทยในบรรดานครเก่าแก่ของชนเผ่าไทยอย่างกว้างขวางคือ แบบปราสาทได้ออกแบบให้ผัน
แปรไปตาม รสนิยมของคนไทยซึ่งมีหัวในการออกแบบให้แปลกๆ ออกไป

1) ปราสาทแปดเหลี่ยม ดังเช่นปราสาทแปดเหลี่ยมวัดพระประโทน นครปฐม ก่ออิฐไม่สอปูน
ศิลปะอุทอง

2) ปราสาททรงชะลูดสูง มีพระพุทธรูปอุทองประจุที่ซุ้มเป็นพระยืน ที่วัดสองพี่น้อง สรรค์บุรี
ก่อกอิฐไม่สอปูนศิลปะอุทอง

3) ปราสาททรงสูงชะลูด ยอดกลีบมะเฟืองที่วัดมหาธาตุ สรรค์บุรีมีพระยืนปางลีลาสมัยอยู่
ทองประจุอยู่ในซุ้มก่อกอิฐไม่สอปูน

4) ปราสาททรงสูงชะลูดยอดกลีบมะเฟือง ฐานสี่เหลี่ยมแบบอยุธยา มีห้องปราสาทและมีพระ
ยืนประจุที่ซุ้มห้องปราสาทหรือเรือนธาตุ ที่วัดมหาธาตุ ลพบุรี

5) ปราสาทแปดเหลี่ยม วัดท่าทราย คือประดิษฐานเป็นปราสาทแปดเหลี่ยมทั้งองค์ มีซุ้ม
ประดิษฐานยืนด้วย

6) เจดีย์ยอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบสุโขทัย ดัดแปลงมาจากปราสาทดังเช่น เจดีย์พุ่มข้าว
บิณฑ์ประธานของวัดมหาธาตุ สุโขทัย เป็นต้น

สถาปัตยกรรมอยุธยาตอนกลาง วิวัฒนาการของสถาปัตยกรรมอยุธยาตอนกลางมิได้เป็นไป
อย่างผาดโผนเท่าไรนัก เจดีย์ยังคงเป็นทรงกลมแต่จะชะลูดสูงขึ้นเล็กน้อย แผงผังของวัดก็เปลี่ยนไป
กล่าวคือเดิมสมัยอยุธยาตอนต้น มีพระวิหารหลวงอยู่เบื้องหน้า มีปราสาทเป็นประธานอยู่กลาง มีพระ
ระเบียงล้อมรอบปราสาท มีปราสาทและเจดีย์รายรอบปราสาทในพระระเบียงนั้น ส่วนพระอุโบสถไปอยู่
ด้านหลัง ดังแผนผังของวัดพุทไธสวรรย์ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะและวัดพระราม พระวิหารหลวงหัน
หน้าสู่ทิศตะวันออก ส่วนพระอุโบสถหันหน้าสู่ทิศตะวันตก ครั้นมาถึงสมัยอยุธยาตอนกลาง แบบแผน
อันโมโหฬารนั้นเปลี่ยนไปกลายเป็นว่า มีอุโบสถเป็นหลักและมีสถาปัตยกรรมอยู่หลังอุโบสถ ดังเช่นวัด
ศาลापูน สมัยพระเจ้าปราสาททอง วัดวรเชษฐาราม สมัยพระเจ้าเอกทัศวัดมเหยงคณ์ (ปฏิสังขรณ์ใน
สมัยพระเจ้าท้ายสระ) กับสถาปัตยกรรมหัตถิพนมทวนเจดีย์วัดมเหยงค์ กาญจนบุรี สถาปัตยกรรมพิเศษสมัยพระ

⁴⁰ ศิลปากร, กรม, *จารึกในประเทศไทย เล่มที่ 4*, (กรุงเทพมหานคร : หอสมุดแห่งชาติ, 2529),

เจ้าท่ายสระเอาแบบอโยธยามาใช้ คือสถาปลังกาทรงสูงแปดเหลี่ยม ดังเช่น เจดีย์ทองแดง วัดมเหยงคณ์ และเจดีย์วัดครุฑ อโยธยา⁴¹

เจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสอง เจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสองเพิ่งจะมาปรากฏโฉมหน้าในแผ่นดินของพระเจ้ามหาราชพรพรัตน์ เช่น เจดีย์ศรีสุริโยทัย และปรากฏเด่นชัดในสมัยพระเจ้าปราสาททองว่านิยมเจดีย์เหลี่ยมมาก ดังเช่น

1) วัดชมพูนิการาม มีเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสองคู่หนึ่งอยู่หลังอุโบสถ
2) วัดไชยวัฒนาราม มีเจดีย์ย่อมุมสิบสองคู่หนึ่งขนานบอยู่หน้าอุโบสถ นอกพระระเบียงล้อมรอบปราสาท

3) วัดใหม่ประชุมพล มีเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสองอยู่หลังอุโบสถ เป็นเจดีย์รุ่นเก่าที่สุดสมัยพระเจ้าปราสาททอง แต่เจดีย์นี้แปลกคือมีเจดีย์กลมแบบสมัยพระนเรศวรบรรจุพระธาตุในห้องเรือนธาตุของเจดีย์ และมีเจดีย์กลมตั้งอยู่สี่มุมของเจดีย์เหลี่ยมเป็นบริวาร ซึ่งระบบนี้ระบุได้ชัดเจนว่าเจดีย์กลมมีมาก่อนเจดีย์เหลี่ยม (เจดีย์นี้อยู่ที่อำเภอนครหลวงริมแม่น้ำอยู่ใกล้ปราสาทนครหลวง)

สมัยอยุธยาตอนปลาย เท่าที่ปรากฏนั้นมีอยู่สามแบบคือ แบบแรกเป็นเจดีย์ย่อมุมสิบสองทรงจอมแห บางทีก็ย่อมุมยี่สิบแปด เจดีย์แบบนี้ให้อิทธิพลแก่เจดีย์สมัยราชกาลที่ 1 ตอนต้น

แบบที่สอง เป็นเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมยี่สิบหรือยี่สิบแปดแต่ระฆังกลม บางทีก็ตั้งบนฐานทักษิณย่อมุมมาก ดังเช่นเจดีย์วัดสามวิหาร เจดีย์แบบนี้มีทั้งอย่างฐานทักษิณและอย่างไม่มีฐานที่ระฆังกลมเป็นทรงกระบอกผ่านนั้นยังประดับลายสายสังวาลย์ด้วย มีลวดลายปูนปั้นประดับอย่างจุ๊กจิกมาก บางองค์ก็ทำเป็นเจดีย์กลมโดยตลอดก็มี

แบบที่สามเป็นเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสองหรือยี่สิบหรือยี่สิบแปด แต่ทรงเป็นจอมแหถ่างออกมา เป็นคนละแบบกับเจดีย์ทรงสูงชนิดจอมแหไม่ถ่างตรงโคนมากอย่างแบบแรก

แบบที่สามเป็นเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสองหรือยี่สิบหรือยี่สิบแปด แต่ทรงเป็นจอมแหถ่างออกมา เป็นคนละแบบกับเจดีย์ทรงสูงชนิดจอมแหไม่ถ่างตรงโคนมากอย่างแบบแรก

เจดีย์อยุธยาตอนปลาย คือระฆังเล็กลงมีลายปูนปั้นละเอียด เจดีย์อีกแบบหนึ่งทำทรงคล้ายมณฑปเรือเล็กเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์⁴²

15. ลักษณะสถาปัตยกรรมในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เป็นเจดีย์แบบย่อมุมยี่สิบ และย่อมุมสิบสองเลียนแบบมาจากสมัยอยุธยาทุกอย่าง ดังเช่น

⁴¹ เทพ สุจริตนี้, “วัดมเหยงคณ์” พระราชวังและวัดโบราณ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511), หน้า 274.

⁴² สถาปัตยกรรมยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถาปัตยกรรมยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.html

เจดีย์ย่อมุมย์สี่ที่วัดโพธิ์ คือเจดีย์ศรีสรรเพชญ์ดาญาณ และอีกสามองค์ ซึ่งสร้างขึ้นในแบบแผนศิลปะอยุธยา บรรดาstupเจดีย์ขนาดย่อมที่วัดโพธิ์ ทุกองค์ล้วนเป็นเจดีย์เหลี่ยมแบบอยุธยาตอนปลายทั้งสิ้น

แบบแผนเจดีย์รัชกาลที่ 1 ที่เห็นชัดคือ เจดีย์ทองในมณฑป หน้าอุโบสถและวิหาร วัดมหาธาตุกรุงเทพมหานคร กับเจดีย์ทำอุโบสถนอกพระระเบียงวัดปทุมคงคา (ด้านติดกับเมรุปัจจุบัน) จัดว่าเป็นกลุ่มเจดีย์สมัยรัชกาลที่ 1 ที่รูปร่างสง่าและสวยงามมาก ไม่อ่อนแอและเรียวแหลมแบบเจดีย์วัดแก้วไพฑูรย์ (บางปะทุนน) ซึ่งเป็นสมัยอยุธยาตอนปลายกล่าวคือยังแสดงถึงลักษณะของอาจแบบทหาร หรือที่แท้ก็คือตัวแทนของจิตใจผู้คนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่ร่วมกันกู้อิสรภาพจากพม่าทำสงครามนองเลือดกับพม่าเข้าศึกมานับไม่ถ้วน ร่วมกับกองทัพอันเกรียงไกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมาแล้วอย่างโชกโชน แม้ในราชการที่ 1 ก็ต้องทำสงครามใหญ่หลายครั้ง จนจิตใจผู้คนยุคนี้แกร่งกล้าขึ้น

สมัยรัชกาลที่ 3 เจดีย์ย่อมุมย์สี่แปดได้สร้างอย่างแพร่หลายดังเช่น เจดีย์วัดอินทาราม และเจดีย์หน้าอุโบสถวัดนางนอง กรุงเทพฯ เป็นต้น เป็นเจดีย์ทรงผายที่ฐานและใหญ่โตขึ้น แสดงถึงอำนาจราชศักดิ์ในสมัยนั้น

สมัยรัชกาลที่ 3 เกิดแบบแผนนิยมสร้างปราสาทขึ้นอีก ดังเช่น การสร้างปราสาทเป็นหลักของวัดที่วัดสามปลื้ม (วัดจักรวรรดิราชาวาส) ปราสาทหน้าวัดเลียบ (วัดราชบูรณะ) ปราสาทที่หน้าอุโบสถวิหารวัดอัปสรสวรรค์และปราสาทหน้าอุโบสถวัดหน้าวิหาร วัดนางชี ปราสาทสมัยรัชกาลที่ 3 นี้ (ปราสาทสมัยรัชกาลที่สามนั้นส่วนใหญ่มักจะนิยมสร้างหน้าวัด เช่น หน้าวัดระหว่างพระอุโบสถกับพระวิหาร และมักจะประดับด้วยกระเบื้องเคลือบ ดังเช่น พระปราสาทวัดจักรวรรดิราชาวาส และวัดนางชี เป็นต้น ผิดกับระบบการสร้างปราสาทสมัยอยุธยาตอนต้น ปราสาทจะอยู่หลังพระอุโบสถหรือหลังพระวิหารหลวง

stupเจดีย์สมัยรัชกาลที่ 4 เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จแปรพระราชฐานไปอยู่ยังพระราชวังจันทร์เกษมที่อยุธยาเรื่อยๆ ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดขุนแสนซึ่งอยู่ติดกับวังหน้าเดิมทางทิศเหนือและวัดเสนาสนาราม ซึ่งอยู่ในบริเวณวังหน้าเดิม ณ วัดทั้งสองนี้มีเจดีย์กลมแบบกรุงเก่าเป็นหลักของวัด เข้าใจว่ามีมาแต่รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชหรืออาจจะก่อนหน้าเล็กน้อย พระองค์จึงมีรับสั่งให้นำแบบอย่างเจดีย์ทรงกลมกรุงเก่าเข้ามาใช้เป็นแบบแผนในรัชกาลของพระองค์ ซึ่งขณะเดียวกันศิลปะสมัยรัชกาลที่ 4 ก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากทีเดียวดังจะยกวัดราชประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 4 เป็นมาตรฐานพระเจดีย์ทองในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดราชประดิษฐ์ฯ ใช้เจดีย์กลมแบบกรุงเก่าอยู่หลังอุโบสถ และยกสถาปัตยกรรมสองชั้นนี้ตั้งอยู่บนฐานในที่สูง วัดในสมัยรัชกาลที่ 4 ที่ใช้เจดีย์กลมแบบกรุงเก่ามีวัดดังนี้ คือ 1. วัดบวรนิเวศน์วิหาร (เจดีย์กลม

สร้างสมัยรัชกาลที่ 4) 2.วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (สร้างสมัยรัชกาลที่ 4) 3.วัดมกุฏกษัตริยาราม 4. วัด
โสมนัสวิหาร 5. วัดประทุมวนาราม 6.วัดบรมนิวาส 7. วัดราชสิทธิาราม 8. วัดราชาธิวาส⁴³

อุโบสถวัดราชประดิษฐ์ ได้ปฏิรูปขึ้นจากแบบคลาสสิกของกรุงเก่าคือมี หน้าบัน ช่องฟ้า
ใบระกา มีเสาข้าง มีมุขหน้า ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เพิ่มประดับหินอ่อนเข้าไปด้วย

สมัยนี้เป็นสมัยของการย้อนกลับนิยมของเก่าแบบเนโอคลาสสิกโดยแท้ แต่ยังมีอุโบสถแบบ
รัชกาลที่ 4 ที่ยังได้รับแบบแผนจากสมัยรัชกาลที่ 3 อยู่ซึ่งยังคงนิยมสร้างดำเนินตามรอยการปฏิรูป
สมัยรัชกาลที่ 3 ดังเช่น อุโบสถวัดมหาพฤฒาราม วัดกันมาตุยาราม วัดเปาโรหิตย์ ฯลฯ อุโบสถรุ่นนี้
ขนาดเล็กกว่ารุ่น รัชกาลที่ 3 ดูกะทัดรัดขึ้น และสมัยต่อมาก็ยังคงนิยมสร้างสืบทอดกันมาอย่าง
แพร่หลายพอๆ กับแบบที่หันไปฟื้นฟูศิลปะอยุธยา

เจดีย์รุ่นรัชกาลที่ 4 นี้ต่อมาได้มีวิวัฒนาการไปแปลกๆ ตากอีกมากคือมีห้องสี่เหลี่ยมมีอาร์ค
โค้งสูงและเจดีย์บนห้องสี่เหลี่ยมนั้น และยังมีแบบแปลกๆ อีกดังปรากฏ คือ เจดีย์วัดนวลนรดิศ

เจดีย์สมัยรัชกาลที่ 5 วัดประจำรัชกาลที่ 5 คือวัดราชบพิธฯ ซึ่งยังคงนิยมยึดถือแบบ
เนโอคลาสสิกจากศิลปะคลาสสิกของอยุธยาอยู่ คือมีอุโบสถข้างหน้า มีเจดีย์กลมอยู่กลางและวิหารอยู่
ข้างหลัง ดังพระเจดีย์กลมมีพระระเบียงกลมล้อม เป็นแปลนที่แปลกกว่าสมัยก่อนๆ ที่เคยมีมา คล้ายจะ
เอาแบบมาจากพระระเบียงกลมที่โอบอยู่ด้านหน้าพระวิหารเซนต์ปีเตอร์ อย่างไรก็ตามที่สมัยรัชกาลที่ 5 นี้ก็
ยังคงดำเนินรอยตามแบบรัชกาลที่ 4 อยู่ (ผนังของพระระเบียงกลมนี้ไม่เคยมีในศิลปะสถาปัตยกรรม
ไทยส่วนมาก พระระเบียงล้อมรอบเจดีย์พระธาตุ ไม่ว่าสมัยสุโขทัย อุทองและอยุธยา หรือเชียงใหม่
จะเป็นพระระเบียงผังรูปสี่เหลี่ยม การใช้ผังพระระเบียงกลมนั้นน่าจะเป็นผังที่ดัดแปลงมาจากยุโรป
เนื่องด้วยสมัยรัชกาลที่ 5 มีการติดต่อศิลปวัฒนธรรมกับยุโรปอย่างกว้างขวาง)

ดังเช่นวัดเบญจมบพิตร ซึ่งสร้างขึ้นจากวัดเก่าชื่อวัดไทรทอง ได้ออกแบบใหม่โดยสมเด็จพระ
เจ้าฟ้ากรมพระยานิรศรานุกัตติวงศ์ โดยเอาแบบมาอย่างมาจากพระวิหารพระพุทธชินราช พิษณุโลก
แม้พระพุทธรูปก็ให้ช่างไปปั้นถ่ายแบบลงมาทีเดียว (การออกแบบวัดเบญจมบพิตรนี้ มีข้อสังเกตว่า พระ
อุโบสถมีพระระเบียงเชื่อมคร่อมพระอุโบสถโอบไปข้างหลังเป็นรูปสี่เหลี่ยมนั้นเอาแบบมาจาก
สถาปัตยกรรมไทยของสมัยอยุธยาตอนต้น

เนื่องจากสมัยรัชกาลที่ 5 นี้เป็นสมัยอารยะธรรมยุโรปหลังไหลมาอย่างไม่ขาดตอน คนไทย
จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ในวิทยาการแผนใหม่ พระเจ้าแผ่นดินเองก็เสด็จไปเยือนยุโรปถึงสองครั้ง เพื่อ
เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีเราได้จ้างช่างยุโรปผู้ชำนาญงานสถาปัตยกรรม วิศวกรรมเข้ามาดำเนินการก่อสร้าง

⁴³ ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม 4, *วัดสำคัญกรุงรัตนโกสินทร์*, (กรุงเทพมหานคร:กรมศิลปากร, 2525),

พระราชวังตามกรรมวิธีช่างแบบยุโรป จ้างนายช่างจิตรกรเข้ามาเขียนรูปแบบเฟรสโกด้วยวิธีใหม่ๆ ที่พระที่นั่งบรมพิมาน พระที่นั่งอนันตสมาคม เลยเป็นเหตุให้ต้องว่าจ้างนายช่างยุโรป ชาวอิตาลี นายชิริโกรี ผู้เขียนภาพในโดมพระที่นั่งอนันตสมาคม ได้เขียนภาพที่ผนังอุโบสถวัดราชาธิวาสโดยขยายจากแบบสกัดของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นภาพมหาเวสสันดรชาดก เขียนแบบฝรั่งมีแสงมีเงาซึ่งเป็นเรื่องแปลกประหลาดและงามอย่างน่าอัศจรรย์ ภายในอุโบสถวิหาร เช่น วัดราชบพิธ อันเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5 ก็คงแต่งภายในด้วยลวดลายและแบบแผนแบบฝรั่ง ที่สร้างขึ้นเป็นฝรั่งหมดทั้งห้องก็มี เช่นวัดนิเวศธรรมประวัติ บนเกาะบางปะอิน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์สร้างให้เป็นวัดแบบฝรั่งทั้งวัด แล้วให้พระไทยอยู่ยัง ณ วัดนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเป็นเจ้านายพระองค์แรกที่ทรงบรรพชาเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดอันแปลกนี้ วัดเบญจมบพิตร ไม่มีสถูปเจดีย์เป็นหลัก ทั้งที่เป็นวัดสำคัญที่สุดในสมัยรัชกาลที่ ๕ อุโบสถวัดปฐมเจดีย์ตั้งอยู่ข้างองค์พระปฐมเจดีย์ไม่มีสถูปอะไรเป็นที่หมายอยู่เกี่ยวข้องกับอุโบสถซึ่งอุโบสถนี้ออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 6

วัดสมัยรัชกาลที่ 6 ดังเช่นวัดพระปฐมเจดีย์ และวัดราชาธิวาส ซึ่งสำเร็จบริบูรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งสร้างตามเทคนิคก่อสร้างสมัยใหม่ แบบเพโร คอนกรีต รูปร่างหน้าตาเป็นสมัยใหม่มิได้ถือคติโบราณ แม้เจดีย์หลังอุโบสถวัดราชาธิวาสก็ได้ดัดแปลงตกแต่งตามใจชอบผิดระบบแบบแผนโบราณเสียแล้ว

วัดที่สร้างใหม่ในสมัย ร.8 คือวัดไตรมิตรวิทยาราม วัดราชบูรณะ ฯลฯ เหล่านี้มีได้เอื้อเพื่อเจดีย์ให้เป็นหลักของวัด คงมุ่งความสำคัญอุโบสถให้ใหญ่โตหรูหราแต่อย่างเดียว ดังเช่นวัดสัมพันธวงศ์ สร้างอุโบสถเสียสูงใหญ่คับวัดทั้งยังแถมเรืออุโบสถเก่าที่ยังดีอยู่ลงเสียด้วย ส่วนสถูปเจดีย์มิได้มีใครคำนึงถึง จะมีที่พยายามรักษาแบบแผนเก่าอยู่แห่งเดียวคือ วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขนอันเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 8 สร้างโดย รัฐบาลสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เจดีย์วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขนคล้ายจะเป็นวัดสร้างขึ้นเป็นที่ระลึก การเปลี่ยนแปลงจากระบบราชาธิปไตย มาเป็นประชาธิปไตย วัดนี้ยังคงใช้เจดีย์กลมเป็นหลักของวัดอยู่ ออกแบบโดยพระพรหมพิจิตร ซึ่งเป็นศิษย์เอกของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ในสมัยรัชกาลที่ 9 มีการก่อสร้างวัดใหม่ๆ อีกมากมาย ซึ่งบางแห่งมีเจดีย์ บางแห่งไม่มีเจดีย์ แต่ทุกอย่างก็เป็นการออกแบบอย่างอิสระ มิได้ถือขนบประเพณีเก่า⁴⁴

⁴⁴ สถูปเจดีย์ยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com/ประวัติสถูปเจดีย์/สถูปเจดีย์ยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.html

2.3 แนวคิดว่าด้วยเจดีย์พุทธคยา

2.3.1 ความเป็นมาของเจดีย์พุทธคยา

พุทธคยาเป็นเขตอิทธิพลของพวกอินดูคาเกษตรใช้เป็นที่บูชาถวายบิณฑ 1 ใน 16 แห่ง เมืองพระพุทธรองค์ทรงตรัสรู้ใต้ต้นโพธิ์ที่นี้จึงเรียกพุทธคยา ปัจจุบันเป็นสถานที่อันยิ่งใหญ่มีนักแสวงบุญจากทั่วโลกมาไหว้พระสวดมนต์ตลอดทั้งปี หลังจากพระพุทธรองค์ตรัสรู้แล้วจึงได้เสวยวิมุตติสุขอยู่ 7 สัปดาห์ แล้วเสด็จไปเมืองพาราณสี เมื่อมีสาวกมากขึ้นพระพุทธรองค์จึงได้ส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา ครั้นนั้นพระพุทธรองค์ได้เสด็จกลับมาเพื่อโปรดชฎิลสามพี่น้องพร้อมบริวารจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ จากนั้นพระองค์ก็บำเพ็ญพุทธกิจยังแคว้นต่างๆ จนเข้าสู่การปรินิพพาน⁴⁵

พ.ศ. 228-240 พระเจ้าอโศกมหาราชได้เสด็จมาสักการะ ณ สถานที่ตรัสรู้ ได้สร้างพระสถูปขนาดย่อม ๆ เพื่อบูชา และ ปักเสาศิลาไว้เป็นเครื่องหมายสร้างแทนวัชรอาสน์นี้ รั้วทำด้วยหินล้อมรอบต้นพระศรีมหาโพธิ์ ฯลฯ

พ.ศ. 674-694 พระเจ้าหวิชกะ ทรงสร้างเสริมให้เป็นศิลปะต้นแบบเป็นสถูปใหญ่หลวงเงินถึงซุ้มจิ้ง เรียกว่า“มหาโพธิ์วิหาร”เป็นเจดีย์รูปสี่เหลี่ยมแหลมทรงกรวยห่างจากต้นโพธิ์ 2 เมตรมีพระแทนวัชรอาสน์คั่นกลางขนาดสูง 170 ฟุต วัตรอบฐานขนาด 85 ฟุตเศษมี 2 ชั้น มีเจดีย์บริวารอีก 4 องค์ ทรงเดียวกันอยู่บนฐานชั้นที่ 2 สูง 45 ฟุต ส่วนชั้นล่างนั้นประดิษฐานพระพุทธรเมตตา“ปางมารวิชัย”สร้างจากหินแกรนิตสีดำสมัยของราชวงศ์ปาละอายุประมาณ 1400 ปีเศษ ชั้นบนประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมา“ปางประทานพร”สร้างในสมัยเดียวกัน

พ.ศ. 945-950 หลวงเงินฟานเหียนเดินทางมาสักการะสถานที่ตรัสรู้และได้พรรณาถึงความงดงามพระมหาเจดีย์พุทธคยาเห็นพระสงฆ์เถรวาทและพุทธศาสนิกชนมาสักการะกันมิขาดสาย

พ.ศ.1145 กษัตริย์รัฐเบงกอลนามสางกาได้ประกาศอิสระจากมครยภทพมาทำลายพุทธสถานอย่างย่อยยับ

พ.ศ.1145 กษัตริย์ปุณณวรรมาตีทัพเบงกอลแตกแล้วทำการบูรณะซ่อมแซม

พ.ศ. 1491 อมรเทวพราหมณ์ปุโรหิตของพระเจ้าวิกรมาทิตย์แห่งเมืองมัลลวาทบอไว้ในหนังสืออมรโฆษะว่าออกแบบวิหารโพธิ์ใหม่ให้เป็นอย่างที่เห็นในปัจจุบัน

พ.ศ. 1578 พม่าส่งคณะช่างนำโดยธรรมราชครูเพื่อบูรณะแต่เกิดข้อพิพาทกันกับอินเดีย พม่าเลยต้องหยุดการซ่อมแซม

พ.ศ. 1622 พม่าส่งช่างชุดที่ 2 มาฟื้นฟูบูรณะใช้เวลา 7 ปีเสร็จเมื่อ 18 ตุลาคม 1629 พุทธคยามีชีวิตกลับมาอีกครั้งหนึ่ง พ.ศ. 1743 พระธัมมรักขิตรับทุนจากพระเจ้าอโศกมัลละแห่งแคว้นสิวะลิกะอินเดียมาปฏิสังขรณ์เพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้น

⁴⁵ที่.ม.10/239/146.

พ.ศ. 1760 อิสลามกองทัพเด็กรียัดครองมครรัฐทำลายล้างพุทธสถานทั้งหมดพร้อมยกพุทธคยานี้ให้อยู่ในการดูแลของฮินดูนิกายมหันต์โดยอ้างเมื่อ พ.ศ. 1727 จักรพรรดิโมกุลนามมุฮัมหมัดชาห์ ได้มอบพุทธคยาทั้งหมดเป็นสมบัติของมหันต์องค์ที่สี่ชื่อว่า “ลาลคีรี” จากนั้นพุทธคยาก็กวักทอดทิ้งหลายร้อยปีไม่มีการบูรณะมีชาวพุทธมาสักการะเพียงเล็กน้อย

พ.ศ. 2133 พุทธคยามหาสังฆาราม ถูกมุสลิมคุกคามถูกพวกพราหมณ์รังแกในที่สุดหลุดจากมือชาวพุทธอย่างเด็ดขาดตกอยู่ในความคุ้มครองของนักบวช มหันต์นิกายทัสนามิสันยาซีที่ชื่อโคสายฆมันต์คีรี

พ.ศ. 2135 อังกฤษยึดครองอินเดีย

พ.ศ. 2153 พระเจ้าแผ่นดินพม่าเสด็จมาเห็นได้ส่งทูตมาเจรจาขอบูรณะตามบันทึกของท่าน ดร.บุคานัน แฮมมิดัน บอกว่าพุทธคยาอยู่ในสภาพย่อยยับไม่ได้รับการดูแล

พ.ศ. 2417 พระเจ้ามิงตงเจรจาผ่านรัฐบาลอินเดียซึ่งเป็นของอังกฤษแล้วอังกฤษส่งคนมาช่วย 2 นายเพื่อกำกับคือ “อเล็กซานเดอร์ คันทิงแฮม กับ ดร. ราเชนทร ลาลมิตรระ”

พ.ศ. 2419 พม่าเกิดสงครามกับอังกฤษงานบูรณะจึงต้องหยุด

พ.ศ. 2423 เซอร์อเล็กซานเดอร์, ดร.ราเชนทร, เซอร์อีแดนแตงตั้ง ให้นาย เจ ดี เบคลาร์ ทำ การปฏิสังขรณ์ เสร็จ ในปีพ.ศ. 2427 (4 ปี) พ.ศ. 2433 ท่านเซอร์ เอ็ดวิน อาร์โนลด์ ฝรั่งเศสอังกฤษชาวพุทธได้เขียน หนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่า “ The Light of Asia ”

พ.ศ. 2435 อนาคตริกะ รัมมปาละ ชาวศรีลังกากราบพุทธคยา เกิดศรัทธาปรารถนาเรียกร่องสิทธิของความเป็นเจ้าของพุทธคยา 13 ตุลาคม พ.ศ. 2434 ได้ประชุมชาวพุทธสากลที่พุทธคยามีพม่า, ลังกา, จีน, ญี่ปุ่น แล้วญี่ปุ่น พุทธสถาน พุทธกิจ พุทธประวัติ 35 ได้ประกาศว่าจะหาเงินมาซื้อพุทธคยาคืนอังกฤษระแวงญี่ปุ่นเพราะเพิ่งรบชนะรัสเซียจึงไม่ยอมให้ครอบครองจึงเกิดขบวนการกู้พุทธคยา (แม็กมีน, เอ็ดวิน, วิลเลียม พ.อ.โอลคอตต์) ออกมาปราศรัยที่พม่า, อังกฤษ, สิงคโปร์, ไทย, ลังกา หาผู้สนับสนุน

พ.ศ. 2436 อนาคตริกะ รัมมปาล กลับมาพุทธคยาพร้อมกับโอลคอตต์ และ MR. เอตซ์ นักเทววิทยาได้เห็นพระ 4 รูป ถูกพวกมหันต์ทุบตีเกือบตายซ้ำร้ายเขายังกีดกันมิให้พวกธรรมยาตราเข้าสักการะพุทธคยา

พ.ศ. 2438 ชาวพุทธขอนำพระพุทธรูปอายุ 700 ปี เข้าไปประดิษฐานแต่พวกมหันต์ก็ไม่เห็นด้วยอ้างว่า “พระพุทธรูปเป็นเพียงอวตารปางที่ 9 ของพระนารายณ์”

พ.ศ. 2445 มีความเคลื่อนไหวทั่วโลก โดย เอ็ดวินอาร์โนลด์, ดร.ริด เดวิด, ศ.แม็กมิลเลอร์ ชาวพุทธเริ่มมีพลังพวกมหันต์เพิ่มความรังเกียจชาวพุทธมากขึ้น

พ.ศ. 2467 ชาวพุทธพม่า, ลังกา, เนปาล, ร้องเรียนรัฐบาลพรรคองเกรสส์ ให้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา โดยมี ดร.ราเชนทร์ ประสาท (ประธานาธิบดีเป็นประธาน) ตั้งกรรมการชาว

พุทธ 5 คน คือ ฮินดู 5 คน ดูแลพุทธคยา โดยออกกฎหมายบังคับความเห็นของ “มหาตมคานธี” คือ วิหารพุทธคยานี้ควรเป็นสมบัติของชาวพุทธโดยชอบธรรมการนำสัตว์ไปฆ่าทำพิธีกรรมในวิหารมหาโพธิ์ไม่สมควร เพราะล่วงละเมิดต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศาสนา เป็นการประทุษร้ายต่อจิตใจของชาวพุทธทั่วไปความเห็นของระพินทรนาถาฐากร คือ ที่ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้บุตรสมาสัมโพธิญาณนี้จะตกอยู่ในความดูแลของศาสนาอื่นไม่ได้เพราะศาสนาอื่นไม่เกี่ยวข้องอะไรและไม่มีเยื่อใยอะไรต่อพระพุทธศาสนา

พ.ศ. 2490 อินเดียเป็นเอกราชจากอังกฤษ มหาโพธิสมาคมรับไว้สิทธิพุทธคยาใน พ.ศ. 2491 ดร. ศรีกฤษณะ ซิงห์ นายกรัฐมนตรีพิหาร ได้เสนอให้ร่างรัฐบัญญัติวิหารพุทธคยา

พ.ศ. 2492 เดือนพฤษภาคม จัดตั้งคณะกรรมการดูแล 9 คน มีผู้ว่าจังหวัดคยาเป็นประธาน กรรมการ 8 คน และ ชาวพุทธ 4 คน ฮินดู 4 คน

พ.ศ. 2496 นายกรัฐมนตรีพม่ามาเยือนพวคมหันต์บอกว่าได้ยกพุทธคยาให้ชาวพุทธ

พ.ศ. 2530 ภิกษุไซไซ ชาวญี่ปุ่นนำชาวพุทธจากนาคบุรี รัฐมหารชตะ เรียกร้องให้นำศพนหันต์ที่ฝังไว้และปัญจาปณพพร้อมศิวิลค้ที่กลางวิหารออกไปที่อื่น

พ.ศ. 2499 บุรณะเล็กน้อยเพื่อฉลองพุทธคยาชยันตีพุทธศาสนาอายุ 2500 ปี

พ.ศ. 2512 พระสุเมธาธิบดี ได้นำพุทธบริษัทชาวไทยประดับไฟแสงจันทร์

พ.ศ. 2519 พุทธบริษัทชาวไทยสร้างกำแพงแก้ว 80 ช่อง ซุ้มประตูแบบโศก 2 ซุ้ม

พ.ศ. 2531 ชาวพุทธเนปาลปูหินอ่อน

พุทธคยาปัจจุบันมีชื่อเรียกอีกชื่อว่าวัดมหาโพธิ (Mahabodhi Temple) ตั้งอยู่จังหวัดคยา รัฐพิหารประเทศอินเดียห่างจากริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราไปทางทิศตะวันตก 350 เมตรประดิษฐานอยู่ทางทิศตะวันออกของต้นพระศรีมหาโพธิ์ต่ำจากระดับพื้นดินโดยรอบประมาณ 5 เมตรที่เป็นเช่นนี้เพราะในอดีตบริเวณต้นพระศรีมหาโพธิ์อยู่มีกำแพงล้อมรอบมีวิหารใหญ่ 3 หลัง ประตูด้านทิศเหนือมีวิหารชื่อ "มหาโพธิสังฆาราม" ซึ่งกษัตริย์ชาวศรีลังกาได้มาสร้างไว้มี 6 ห้อง 4 ยอด เป็นที่พำนักพระสงฆ์ได้ถึง 1,000 รูป แต่ในพุทธศักราช 1743 พระวิหารทั้ง 3 หลัง ซึ่งรวมทั้งกำแพงได้ถูกทำลายลงโดยกษัตริย์มุสลิมชากปรักหักพังโดยรอบทั้งหมดจึงทับถมเกิดเป็นเนินสูงขึ้นโดยมี "พระแท่นวัชรอาสน์" หรือ โพธิบัลลังก์คั่นอยู่ตรงกลางระหว่างต้นพระศรีมหาโพธิ์กับพระมหาโพธิ์เจดีย์และอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการร่วมชาวพุทธและฮินดูและได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโก (Unesco) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 27 มิถุนายนพุทธศักราช 2545 พุทธศาสนุสรณ์ที่สำคัญในพุทธคยา⁴⁶

⁴⁶ สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมงคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, วันที่ 1 ตุลาคม, 2560.

2.3.2 ลักษณะของเจดีย์พุทธคยา

พระมหาโพธิเจดีย์พุทธคยาก่อสร้างด้วยหินทรายสีน้ำตาลนวลมีลักษณะเป็นทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสยอดแหลมคล้ายยอดพระเจดีย์ทั่วไปมีความสูงประมาณ 51 เมตร ฐานวัดโดยรอบได้ 121.29 เมตร มีเจดีย์บริวารอีก 5 องค์ทรงเดียวกันอยู่บนฐานชั้นที่สองสูง 15 เมตรชั้นล่างประดิษฐานพระพุทธรูปเมตตา"ปางมารวิชัย"สร้างจากหินแกรนิตสีดำนในสมัยปาละอายุประมาณ 1400 ปีเศษ ส่วนชั้นบนมีห้องสำหรับปฏิบัติธรรมและประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมา"ปางประทานพร"สร้างในสมัยเดียวกัน สันนิษฐานว่าพระมหาโพธิเจดีย์พุทธคยา⁴⁷ เดิมเป็นพระสถูปขนาดย่อมสร้างขึ้นเมื่อราวพุทธศักราช 228-240 หลังพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานเมื่อพระเจ้าอโศกได้เสด็จมาสักการะ ณ สถานที่ตรัสรู้นี้ และทรงสร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ⁴⁸ รวมทั้งทรงสร้างเสาศิลาไว้เป็นเครื่องหมายตลอดจนพระแท่นวัชรอาสน์และล้อมรั้วรอบต้นพระศรีมหาโพธิ์

2.3.3 ความสำคัญของเจดีย์พุทธคยา

พุทธคยา ถือว่าเป็นสถานที่สำคัญที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของชาวพุทธทั่วโลกเป็นศูนย์รวมของการจาริกแสวงบุญจากผู้มีจิตศรัทธาทั่วโลก รวมทั้งนักท่องเที่ยวทั่วโลกพุทธคยาเป็นสังเวชนียสถานแห่งที่ 2 คือ สถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าในอาณาบริเวณพุทธคยานั้นจะมีวัดชาวพุทธเป็นจำนวนมาก รวมทั้งประเทศไทยพุทธคยาถือว่าเป็นปฐวีนากิสะคือของโลกเป็นจุดศูนย์กลางของโลกอัคคัญญสูตรได้กล่าวไว้ว่ามีพรหมจากชั้นอภิสราพรหมได้ลงมาकिनวันดินในบริเวณแห่งนี้และเป็นจุดกำเนิดมนุษย์พุทธคยาเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดของนักแสวงบุญชาวพุทธทั่วโลกและมีผู้แสวงบุญนับล้านคนไปนมัสการมหาพุทธสถานแห่งนี้ในฐานะเป็นสังเวชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำคัญที่สุดของชาวพุทธสถานที่ๆ เป็นจุดเริ่มต้นแห่งพระพุทธศาสนา สถานที่ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมมหาศาสดาของชาวพุทธทั้งหมด ต่อมาชาวพุทธทั่วโลกจึงได้ร่วมเสนอขอให้พุทธคยาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจนในที่สุด ในปี พ.ศ. 2545 ในที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลกจึงได้พิจารณาให้พุทธคยาเป็นมรดกโลกด้วยข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 4 ดังนี้

- 1.เป็นตัวแทนซึ่งแสดงผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันฉลาด
- 2.เป็นสิ่งที่มียุทธิพลยิ่งผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมาในด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม สวนและภูมิทัศน์ ตลอดจนการพัฒนาศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องหรือการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ซึ่งทรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม

⁴⁷ สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมิ่งคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, วันที่ 1 ตุลาคม, 2560.

⁴⁸ ที่.ม.10/205/125.

3. เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน หรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว

4. เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของประเภทของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนา ทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม ในประวัติศาสตร์ของ มนุษยชาติ มีความคิดและความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ หรือมีความโดดเด่นยิ่งใน ประวัติศาสตร์⁴⁹

2.4 แนวคิดว่าด้วยเจดีย์พุทธคยาจำลอง

2.4.1 เจดีย์พุทธคยาจำลอง

1. เจดีย์พุทธคยาจำลองกาญจนบุรี มีการริเริ่มขึ้นโดยหลวงพ่อดุตตะเม เมื่อปี พ.ศ. 2521 ด้วยความตั้งใจของหลวงพ่อกำลังจำลองจากเจดีย์พุทธคยา ซึ่งเป็นสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ใน ประเทศอินเดีย มาไว้เป็นศูนย์กลางสำหรับชาวพุทธที่อยู่รวมกันได้โดยไม่แยกเชื้อชาติ ภายในองค์ เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จึงเป็นเจดีย์ที่มีผู้คนมาสักการะ บูชาองค์เจดีย์ที่เสมือนเป็นสัญลักษณ์ ทางพุทธศาสนา เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เจดีย์พุทธคยา ยังเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีใน วันสำคัญทางพุทธศาสนาและงานเทศกาลเช่น งานวันสงกรานต์ เจดีย์พุทธคยา มีขนาดเล็กกว่าเจดีย์ พุทธคยาองค์จริงที่อินเดีย มีลักษณะฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างยาว 42 เมตร สูง 59 เมตร ทางเข้าไปยังเจดีย์ มีรูปปั้นสิงห์ คู่ใหญ่ เป็นศิลปะมอญ ที่เชื่อว่าจะคอยปกป้องเจดีย์อยู่สองข้างบันได ทางเข้า ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับสิงห์คู่ของประเทศพม่า ถัดไปด้านในบริเวณรอบองค์เจดีย์ทำเป็น ลักษณะเหมือนระเบียงคด สามารถเดินได้โดยรอบ ทางเดินมีหลังคาคลุม และรอบๆ องค์เจดีย์ ประดิษฐานพระพุทธรูป และเทวดาประจำวันเกิด พื้นผิวองค์เจดีย์มีลักษณะเป็นเหลี่ยมเว้าแหว่งเป็น ช่องโพรงคล้ายลายเรขาคณิต ภายในช่องโพรงมีพระพุทธรูปองค์เล็กๆ ในพุทธลักษณะต่างๆ วางอยู่ บนยอดพระเจดีย์ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ที่หลวงพ่อดุตตะเมอัญเชิญมาจากประเทศศรีลังกา เป็นกระดูกนิ้วหัวแม่มือขวาสีขาวอมเหลืองใสขนาดเท่าเม็ดข้าวสารจำนวน 2 องค์ บรรจุในผอบ 3 ชั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเสด็จพระราชดำเนินเพื่อประกอบพิธีอัญเชิญ พระบรมสารีริกธาตุขึ้นบรรจุและประดิษฐานฉัตรทองคำแท่นหนัก 400 บาทขึ้นบนยอดเจดีย์⁵⁰

⁴⁹ สารานุกรมเสรี, *พุทธคยา*, สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2560, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/พุทธคยา>

⁵⁰ เจดีย์พุทธคยา-กาญจนบุรี, สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2560, จาก www.ceediz.com/เจดีย์พุทธคยา-กาญจนบุรี.html

2. เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดถ้ำพวง จังหวัดสกลนคร เกิดขึ้นจากแรงศรัทธาของพระอาจารย์วัน อุตตโม พระวิปัสสนากรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เป็นผู้ริเริ่ม โดยใช้เวลาก่อสร้างทั้งหมด 2 ปีเศษ เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ.2542 โดยย่อส่วนลงครึ่งหนึ่งของพระเจดีย์องค์จริงที่ประเทศอินเดีย ชั้นล่างเป็นห้องโถงใหญ่ ประดิษฐานพระประธาน 5 องค์ มีเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติเกี่ยวกับการที่พระพุทธองค์อิชฐานลอยภาคแล้วจึงไปนั่งตั้งจิตสังขารอิชฐานที่โคนต้นพระศรีมหาโพธิ์ ก่อนตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ชั้นบนมีพระประธานองค์ใหญ่ปางยืน สูง 3 เมตร บริเวณด้านนอกของเจดีย์มีพระพุทธรูปองค์เล็กใหญ่เรียงรายตามผนังจนถึงโคนยอด 200 กว่าองค์ บริเวณพื้นที่รอบเจดีย์ปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งการตรัสรู้ขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งนับว่าเป็นสถานที่ในภาคอีสานที่ให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสกราบไหว้แทน และท่านยังตั้งใจให้สถานที่แห่งนี้เป็นพุทธอุทยานที่มีความหมายบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในอนาคต⁵¹

3. เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโบราณสถานที่สำคัญที่สุดของวัด เชื่อว่าถ่ายแบบมาจากมหาโพธิเจดีย์พุทธคยา ประเทศอินเดีย สร้างประมาณพุทธศตวรรษที่ 19-20 เมื่อ พ.ศ. 2020 พระเจ้าติโลกราชกษัตริย์ลำดับที่ 11 ของอาณาจักรล้านนาไทย โปรดฯ ให้จัดการประชุมพระเถระนุเคราะห์ทั่วทุกหัวเมืองในอาณาจักรล้านนา และซึ่งทรงคัดเลือกเจ้าอาวาสวัดป่าตาล ผู้จัดเจนในพระบาลีเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พระองค์ทรงเป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ณ วัดนี้ใช้เวลาปีหนึ่ง จึงสำเร็จ ซึ่งลายปูนปั้น บนผนังด้านนอกของเจดีย์เจ็ดยอดมีงานประติมากรรมปูนปั้น เป็นภาพเทพดา นั่งขัดสมาธิเพชร ประนมหัตถ์อยู่กลางพระอุระ กับภาพเทพดาพนมมือนิยน์ ทรงเครื่องภูษาภรณ์ อันเป็นสมัยนิยมในหมู่ชนชั้นสูงสมัยโบราณ สวมเครื่องศิราภรณ์ทรงเทริด มีทั้งแบบทรงสูงและทรงเตี้ย สังกศตบนยอดศิราภรณ์ประดิษฐ์ด้วยลายวิจิตรแตกต่างกันไปในแต่ละองค์ เช่น ลายกระจับปี่ ลายดอกบัว ลายหน้ากาล ลายดอกไม้ ฯลฯ เป็นที่น่าชมยิ่ง บนพื้นผนังเป็นลายดอกไม้ร่วงคล้ายลายถ้วยชามสมัย ราชวงศ์หมิงของจีน นอกจากนี้ยังมีลายประดับหัวเสาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของล้านนาแม่พม่ายังรับเอาไปและเรียกกว่า“ลายเชียงใหม่” เป็นต้น⁵²

4. เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดพระธาตุหนองบัว จังหวัดอุบลราชธานี เกิดจากสร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ครบรอบ 25 ศตวรรษของพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2500 เพื่อเป็นพุทธบูชาและความเจริญของพระพุทธศาสนา ซึ่งได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ มาบรรจุในพระบรมเจดีย์พระธาตุเจดีย์ศรีมหาโพธิ์นั้นได้จำลองแบบมาจากเจดีย์ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

⁵¹เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดถ้ำพวง จังหวัดสกลนคร, สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com/เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดถ้ำพวง

⁵²เจดีย์พุทธคยาวัดเจ็ดยอด, สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2560, จาก www.thongthailand.com/วัดเจ็ดยอด

รอบองค์พระธาตุเป็นกำแพงแก้ว ซึ่งทั้ง 4 มุม ของกำแพงแก้ว ได้ประดิษฐานพระเจดีย์ขนาดเล็กอีก 4 องค์ภายในองค์พระธาตุมีประตูทางเข้าทั้ง 4 ด้าน พระธาตุองค์เดิมมีขนาดกว้างด้านละ 5 เมตร สูงประมาณ 17 เมตร เมื่อสร้างใหม่ครอบองค์เดิมคือพระบรมธาตุที่เห็นในปัจจุบันมีขนาดใหญ่มากฐานสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ 17 เมตร สูง 56 เมตร เสร็จสมบูรณ์ในปี 2512 ด้านหลังของพระบรมธาตุเป็นที่ตั้งของศาลาการเปรียญซึ่งใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีกลุ่มของฆราวาสจะรวมกันอยู่ด้านหลังซึ่งเป็นกุฏิที่สร้างอยู่ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติซึ่งเป็นป่า มูลเหตุการสร้างพระพุทธรูปจำลอง เป็นไปในทำนองเดียวกันกับการสร้างวัดหนองบัว นายทองพูน ยุวมิตร ผู้เริ่มก่อสร้าง ได้ชักชวนนายเฮ้ง ปัญญา และนายคำโพธิ์ ยุวมิตร ไปศึกษาดูงานด้านการสร้างศิลปะของพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ก่อนที่จะลงมือขุดวางราก ในระยะแรกๆ ต่อมา ในปี พ.ศ.2507, 2508, 2510 และปี พ.ศ.2513 คณะภิกษุสามัคคีของคณะข้าราชการกรมป่าไม้ และพ่อค้าไม้ โดยการนำของนายอุทัย-นางปราณี ใจประสาท จึงได้จัดมหากฐินนำเงินเข้าวัดหนองบัว จนสามารถสร้างพระบรมธาตุองค์ใหญ่ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์⁵³

5. เจดีย์พุทธรูปจำลองวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ จ.นครสวรรค์ เจดีย์ศรีพุทธรูปนั้นเริ่มการก่อสร้างโดยวางศิลาฤกษ์เมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมทรงกรวยยอดเจดีย์เป็นทรงระฆังคว่ำ ประดับลวดลายปูนปั้น ทางเข้าสู่เจดีย์จะเป็น โทरणะ หรือซุ้มประตูปราสาทพร สำหรับผู้ที่เข้าไปสักการะองค์เจดีย์ มีลักษณะเป็นเสาสลักลวดลายแบบอินเดีย เมื่อเข้าถึงเจดีย์จะผ่านประตูชั้นล่าง จะมีซุ้มพระพุทธรูปปั้นศิลปะอินเดียทั้งสองข้าง มีหน้าบันใหญ่อยู่ด้านบนประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งและรอบๆ จะเป็นซุ้มพระพุทธรูปและพระโพธิสัตว์ มีซุ้มพระพุทธรูปนั่งอยู่รอบฐานเจดีย์ ชั้นที่สอง มีลักษณะเป็นมุขเด็จทั้งซ้ายขวาในระดับนี้มีการตกแต่งแผงกลาง 4 ทิศ รายรอบด้วยมุมพระพุทธรูป ส่วนเหนือขึ้นไป ตรงกลางจะเป็นหน้าบันประดิษฐานพระพุทธรูปตามมุม แกะลวดลายปูนปั้นหน้ากาล เป็นเครื่องเตือนสติว่า ให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะกาลเวลากลับคืนทุกอย่างแม้แต่ตัวเอง องค์พระเจดีย์แต่ละด้านประดับด้วยหน้าบัน ซุ้มพระ และหน้ากาลลดหลั่นกันไปถึงยอด ภายในองค์เจดีย์ จะมีทั้งสิ้น 4 ชั้น ชั้นล่าง เป็นสถานที่ใช้ปฏิบัติธรรม ประดิษฐาน สมเด็จเจ้าพระเจ้าหลวงพ่อดำ แกะสลักจากหินพิเศษ ซึ่งได้จากภายในวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ในพระองค์ฯ เป็นพระประธาน ซึ่งห้องนี้ได้ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของ พระนวกะในโครงการบรรพชาอุปสมบทหมู่ 85 รูป เทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 85 พรรษา อยู่ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน ถึง

⁵³เจดีย์พุทธรูปวัดพระธาตุหนองบัว, สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2560, จาก www.vcharkarn.com/blog/114735

13 พฤษภาคม 2550 ซึ่งเจดีย์ศรีพุทธคยาเฉลิมพระเกียรติจำลองแบบสถาปัตยกรรมและงานพุทธศิลป์มาจาก เจดีย์พุทธคยา ณ เมืองคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย โดยได้ย่อขนาดลงมาให้เหมาะสมกับสถานที่ มีความสูง 28 เมตร เสมอเหมือนพระพุทธรเจ้า 28 พระองค์ และมีความกว้างประมาณ 16x 20 เมตร⁵⁴

6. เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ จังหวัดลำปาง หลวงปู่ท่านเคยปรารภกับเจ้าคุณพระปิฎกโมลีผู้ช่วยเจ้าอาวาสในการสร้างพระมหาเจดีย์ให้เหมือนกับที่พุทธคยา รัฐพิหาร ไว้ที่วัดจองคำ เพราะมีจุดประสงค์ที่จะทดแทนบุญคุณแผ่นดินไทยบุญคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถและเพื่อเป็นการประกาศว่าพระพุทธศาสนาในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นด้านปริยัติหรือปฏิบัติยังคงเจริญรุ่งเรืองสืบมารวมทั้งพุทธศาสนิกชนทั่วทุกสารทิศก็จะได้มีโอกาสมาสักการบูชาพระมหาเจดีย์สถานที่ที่พระพุทธรองค์ศรีสุทนต์พระสัพพัญญุตญาณรำลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและหลักธรรมคำสอนของพระพุทธรองค์โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าที่จะต้องเดินทางไปถึงประเทศอินเดียมาดั่งนั้นขนาดและรายละเอียดของพระมหาเจดีย์พุทธคยาณวัดจองคำจึงต้องเหมือนกับการยกพระมหาเจดีย์พุทธคยามาประดิษฐานในเมืองไทย⁵⁵

2.4.2 การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอองาว จังหวัดลำปาง

พระเทพปริยัติมิ่งคล เจ้าอาวาสวัดวัดจองคำพระอารามหลวง กล่าวถึง “การสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยา” นั้น มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่เมื่อปี พ.ศ. 2549 พระครูปลัดบุญชู สุขโขโต (พระอาจารย์บุญชู) วัดเขาคอกช้าง อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา มีประสงค์จัดสร้างพระเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นที่วัดของท่าน ได้กราบอาราธนาพระเทพปริยัติมิ่งคลไปเป็นประธานวางศิลาฤกษ์ และพระเทพปริยัติมิ่งคลก็ได้รับเป็นประธานดำเนินการสร้างพระเจดีย์พุทธคยาในครั้งนี้ด้วย หลังจากประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เสร็จแล้วพระเทพปริยัติมิ่งคลก็กลับมาที่วัดและได้ปรารภให้ศิษยานุศิษย์ฟังว่า “เมื่อวานนี้ได้มีโอกาสไปประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์โครงการก่อสร้างพระเจดีย์พุทธคยาจำลองที่วัดของพระอาจารย์บุญชูมา รู้สึกปีติดีมาก ๆ หากเป็นไปได้ที่วัดจองคำก็น่าจะสร้างพระเจดีย์พุทธคยาไว้สักองค์หนึ่ง” คำพูดของหลวงปู่ที่กล่าวในวันนั้นก็เพียงคำปรารภอย่างหนึ่งจะสร้างได้หรือไม่ได้สร้าง พระเทพปริยัติมิ่งคลก็ไม่แน่ใจทั้งนี้จะต้องใช้ทุนทรัพย์เป็นจำนวนมาก ปี พ.ศ. 2554 พระเทพปริยัติมิ่งคลได้รู้จักกับคุณเสี่ยม จากประเทศมาเลเซีย โดยการแนะนำของพระครูใบฎีกาอธิวัฒน์ (พระอาจารย์โมเช่) วัดป่ารัตนวัน

⁵⁴ เจดีย์ศรีพุทธคยา วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์, สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2560, จาก www.painaidii.com/business/143686

⁵⁵ วัดจองคำ, พระมหาเจดีย์พุทธคยา ณ วัดจองคำ, (พิมพ์ครั้งที่ 1, ด่านสุทธาการพิมพ์), 2559, หน้า 73.

จังหวัดนครราชสีมา คุณเสียมล้อมใสในปฏิปทาของพระเทพปริยัติมงคล และได้กราบอาราธนาพระเทพปริยัติมงคลไปประเทศมาเลเซีย เพื่อแผ่เมตตาและโปรดญาติโยมทั้งหลาย

ภายหลังจากพระเทพปริยัติมงคลกลับมาที่วัดได้ไม่นาน คุณเสียมมีศรัทธาประสงค์จะสร้างเสนาสนวัตถุให้แก่วัดจงคำจึงแจ้งความประสงค์ผ่านพระอาจารย์โมเช่ โดยขณะนั้นเสนาสนะต่าง ๆ ของวัดจงคำค่อนข้างจะมีพร้อมอยู่แล้ว พระเทพปริยัติมงคลจึงแจ้งไปว่า“หากประสงค์จะสร้างเสนาสนถาวรวัตถุไว้ในพระพุทธศาสนาควรสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาที่เหมือนกัน” เมื่อคุณเสียมได้ทราบดังนั้นก็เกิดศรัทธาและรับเป็นเจ้าภาพในการสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยา พร้อมกับได้เรียนถามถึงงบประมาณในการจัดสร้างว่าประมาณไว้เท่าไร พระเทพปริยัติมงคลได้แจ้งกลับไปว่าเมื่อจะสร้างก็ต้องให้เหมือนองค์จริงทุกประการ ดังนั้นงบประมาณในการจัดสร้างคงประมาณ 20,000,000 บาท ซึ่งทางคุณเสียมก็ตกลงรับเป็นเจ้าภาพทันที ต่อมาเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ถือเป็นวันมหามงคล อันเป็นวันจัดงานฉลองเบญจธรรมประจำปีของวัดจงคำ

พระเทพปริยัติมงคลได้กราบอาราธนา สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชกรรมการมหาเถรสมาคม วัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มาเป็นประธานในพิธีและได้กราบอาราธนาพระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวรวิมลญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภทฺโท) เป็นประธานวางศิลาฤกษ์โครงการก่อสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาของวัดจงคำ ในวันเดียวกันนั้นด้วย หลังจากพิธีวางศิลาฤกษ์เสร็จแล้วได้ดำเนินการก่อสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาทันที โดยสร้างให้มีขนาดเท่าองค์จริงและเหมือนที่สุด มีขนาดด้านกว้าง 26 เมตร ด้านยาว 29 เมตร สูงจากพื้นดิน 53 เมตร ฐานรากจากพื้นดินลงไป 4 เมตร มีคานรับ 3 ชั้น ชั้นแรกใต้สุดเทคอนกรีตเต็มหน้าพื้นที่ทั้งหมด หลังจากเทคานพื้นฐานเสร็จแล้ววันที่ 21 ธันวาคม 2555 พระเทพปริยัติมงคล พร้อมด้วยพระอาจารย์โมเช่ และคุณเสียม ได้เดินทางไปพุทธคยาประเทศอินเดียเพื่อดูรูปแบบและลวดลายของพระเจดีย์พุทธคยาองค์จริง เมื่อเก็บรายละเอียดต่าง ๆ เสร็จแล้วจึงเดินทางกลับโดยช่วงที่อยู่บนเครื่องบิน พระเทพปริยัติมงคลได้หารือเกี่ยวกับการสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยากับพระอาจารย์โมเช่ และคุณเสียม ซึ่งพระเทพปริยัติมงคลได้กล่าวว่า หากจะสร้างให้เหมือนองค์จริงทุกประการ 20,000,000 บาท คงจะไม่พอทางคุณเสียมเองก็เห็นด้วยแล้วเกิดศรัทธาถวายเพิ่มอีก 20,000,000 บาท พร้อมได้พิจารณาไว้ว่า หาก 40,000,000 บาท ยังไม่พอขอให้พระเทพปริยัติมงคลบอกได้เลยจะถวายเพิ่มอีกและได้ถวายเพิ่มในภายหลังอีกประมาณ 10,000,000 บาท รวมเป็น 50,000,000 บาท

นอกจากนี้ยังมีเจ้าภาพร่วมประกอบด้วย นายวิชัย-นายประชุม มาลีนนท์ ผู้บริหารไทยทีวีสีช่อง 3 และครอบครัว นายชานนท์ เรืองกฤตยา และครอบครัว นายนิกร เลหาพงศ์ชนะ และคณะนายสมบัติ เถลิมนุฒินันท์ และคณะคุณหญิงผิง หลอ และคณะนายบุญชู ตีรทอง และครอบครัว ตลอดจนศิษยานุศิษย์ ญาติโยมสาธุชนโดยทั่วไป ทั้งนี้มี พระครูวินัยธรรมรักษศักดิ์ ฐิติภาโส เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว รับหน้าที่ในการติดต่อประสานงานจัดซื้อจัดหาวัสดุต่าง

คุณสุขเกษม และ คุณสุภาพรรณ ภูสว่าง วิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง คุณครุมนัส แก้วโพธิ์กลาง ช่าง
 ทำแบบลวดลายประดับพระมหาเจดีย์พุทธคยา คุณศรีจันทร์ ไชยาแก้ว หัวหน้าช่างก่อสร้าง พระครู
 ปลัดบุญชู สุขิโต หรือพระอาจารย์บุญชู วัดเขาคอกช้าง จังหวัดนครราชสีมา พระครูสังฆรักษ์โสภณ
 โสภิตโต หรือพระอาจารย์โสภณ วัดป่าเวฬุวัน จังหวัดชัยภูมิ และพระครูใบฎีกาอิวัฒน์ จิตตทนต์
 หรือพระอาจารย์โมเช่ วัดป่ารัตนวัน จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ช่วยเหลืองานกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด
 จงคำด้วยดีเสมอมา ประการสำคัญที่สุด พระเทพปริยัติมงคลและวัดจงคำ พระอารามหลวง ได้รับ
 เมตตาจากสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺญโณมหาเถร ป.ธ. 9) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระ
 พระสังฆราช เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มอบปัจจัยร่วมสบทบทุนสร้าง
 พระมหาเจดีย์พุทธคยาเป็นจำนวน 2,000,000 บาท จวบจนบัดนี้การก่อสร้างได้สำเร็จเสร็จสิ้น
 เรียบร้อยแล้วใช้เวลาในการก่อสร้างเป็นเวลาทั้งสิ้น 2 ปี 11 เดือน 27 วัน นับเป็นความอัศจรรย์อย่าง
 หนึ่งในที่ใช้เวลาในการก่อสร้างเสร็จอย่างรวดเร็ว⁵⁶

2.4.3 ความสำคัญของเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจงคำ อำเภอจาง จังหวัดลำปาง

พระเทพปริยัติมงคล เจ้าอาวาสวัดวัดจงคำพระอารามหลวง กล่าวถึง การสร้างพระมหา
 เจดีย์ให้เหมือนกับที่พุทธคยา รัฐพิหาร ไว้ที่วัดจงคำเพราะมีจุดประสงค์ที่จะทดแทนบุญคุณแผ่นดิน
 ไทย บุญคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรม
 ราชินีนาถ และเพื่อเป็นการประกาศว่าพระพุทธศาสนาในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นด้านปริยัติหรือ
 ปฏิบัติยังคงเจริญรุ่งเรืองสืบมารวมทั้งพุทธศาสนิกชนทั่วทุกสารทิศก็จะได้มีโอกาสมาสักการบูชาพระ
 มหาเจดีย์สถานที่ที่พระพุทธร่องค์ตรัสรู้พระสัพพัญญุตญาณรำลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธร่องค์โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าที่จะต้องเดินทางไปถึงประเทศ
 อินเดียมาดั่งนั้นขนาดและรายละเอียดของพระมหาเจดีย์พุทธคยาณวัดจงคำจึงต้องเหมือนกับการ
 ยกพระมหาเจดีย์พุทธคยามาประดิษฐานในเมืองไทย ประเด็นความสำคัญมีดังต่อไปนี้

1. สร้างถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา
2. สร้างถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า
 สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
3. สร้างเป็นอนุสรณียสถานแห่งการที่เจ้าชายสิทธัตถะพระมหาบุรุษ ที่ได้ตรัสรู้พระอนุตร
 สัมมาสัมโพธิญาณ เป็นสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าอันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งพระพุทธศาสนา

⁵⁶ สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมงคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, วันที่ 1 ตุลาคม, 2560.

4. สร้างปูชนียวัตถุอันสำคัญอย่างหนึ่งในสังเวชนียสถาน 4 ตำบล ที่พุทธศาสนิกชนควรกราบไหว้สักการบูชาในทางพระพุทธศาสนา ไว้บนผืนแผ่นดินไทย

5. อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย จักได้สักการบูชาพระมหาโพธิเจดีย์พุทธคยา โดยทั่วกัน ทั้งนี้เพราะพระเจดีย์พุทธคยา ที่ประเทศอินเดียนั้น หากผู้ใดประสงค์จะเดินทางไปนมัสการหรือสักการบูชา ก็จำต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร ซึ่งอาจจะเป็นการลำบากแก่ชาวบ้านทั่วไปที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก แต่เมื่อมีพระมหาเจดีย์พุทธคยาได้สร้างขึ้น ณ ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ณ วัดจองค์า พระอารามหลวงแห่งนี้แล้ว ทุกคนย่อมสามารถที่จะมากราบสักการบูชาได้อย่างสะดวก

6. เป็นการอนุเคราะห์ต่อบุญให้แก่ศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย ที่ได้ถวายปัจจัยแก่หลวงปู่ เมื่อครั้งได้รับอาราธนาไปปฏิบัติศาสนกิจในที่ต่าง ๆ

7. อนุรักษ์สถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาให้สืบทอดเป็นมรดกแก่ศาสนทายาทต่อไป⁵⁷

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประภัสสร ชูวิเชียร⁵⁸ ได้วิจัยเรื่อง ทบทวนรูปแบบเจดีย์ทรงระฆังของอยุธยา ก่อนพุทธศตวรรษที่ 21 รูปแบบและการเชื่อมโยงกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ผลของการวิจัยพบว่า เจดีย์ทรงระฆังอิทธิพลสุโขทัยในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-20 ในกรุงศรีอยุธยาช่วงแรกๆนี้ สะท้อนให้เห็นว่าแต่เดิมนั้นเจดีย์ทรงระฆังยังไม่เป็นที่นิยมหรือยอมรับในกลุ่มผู้ปกครองและเชื้อพระวงศ์ เพราะยังไม่พบว่ามีถูกสร้างเป็นหลักในวัดหลวงขนาดใหญ่แห่งใด การสร้างเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ในวัดหลวงโดยกษัตริย์อยุธยานั้นคือที่วัดมเหยงคณ์และเจดีย์ทรงระฆังอยุธยาในปลายพุทธศตวรรษที่ 20 เอกสารพระราชพงศาวดารหลายฉบับกล่าวถึงสมเด็จพระบรมราชาที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ในช่วง ปลายรัชกาลทรงสร้างวัดมเหยงคณ์ ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.1981 เป็นต้น.

รัฐธา ฤทธิศร⁵⁹ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการของเจดีย์ล้านนา ผลของการวิจัยพบว่าพัฒนาการของเจดีย์ล้านนาโดยแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลาที่มีการกำหนดจากความเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธในอาณาจักรล้านนาที่เจริญอยู่ในสมัยราชวงศ์เม็งราย ช่วงที่ 1 สมัยสร้างอาณาจักร (พุทธ

⁵⁷ สมภาษณ์ พระเทพปริยัติมงคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, วันที่ 1 ตุลาคม, 2560.

⁵⁸ ประภัสสร ชูวิเชียร, “ทบทวนรูปแบบเจดีย์ทรงระฆังของอยุธยา ก่อนพุทธศตวรรษที่ 21 รูปแบบและการเชื่อมโยงกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์”, *งานวิจัยภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ*, คณะโบราณคดี, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2558, หน้า 44.

⁵⁹ รัฐธา ฤทธิศร, “การศึกษาพัฒนาการของเจดีย์ล้านนา”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2541, หน้า 27.

ศตวรรษที่ 19-20)เจดีย์ที่สร้างขึ้นในช่วงเวลานี้มีรูปแบบที่มีอิทธิพลจากเจดีย์ทรงปราสาท ที่สร้างเนื่องในศาสนาพุทธที่รับอิทธิพลจาก สมัยทริภุญไชย ต่อเนื่องสู่สมัยล้านนาในเมืองเชียงใหม่ และเชียงแสน ที่พัฒนาขึ้นจากพื้น ฐานความเจริญของวัฒนธรรมทริภุญไชย กระทั่งการรับศาสนาพุทธนิกายเถรวาทที่นิยมสร้างเจดีย์ทรงระฆังการสร้างเจดีย์ทรงปราสาทจึงลดบทบาทลงช่วงที่ 2 สมัยอาณาจักรรุ่งเรือง(พุทธศตวรรษที่ 20-21)เมื่ออาณาจักรล้านนารับศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเจดีย์สู่ทรงระฆังแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1. เจดีย์ทรงระฆังมีฐานสามชั้นชุกบัวลูกแก้วทรงสูงรับองค์ระฆังใหญ่ไม่มีบัวปากระฆัง (แบบอย่างเจดีย์วัดสวนดอก คณะรามัญ) 2. เจดีย์ทรงระฆังมาลัยเถาเตี้ยชุกบัวผ่าละมีย องค์ระฆังเล็กมีบัวปากระฆัง(แบบอย่างเจดีย์วัดป่าแดงหลวงคณะสีหล)เป็นต้น.

ผศ.ประพันธ์ กุลวินิจฉัย⁶⁰ ได้วิจัยเรื่อง วิเคราะห์เรื่องพระพุทธรูปในฐานะปูชนียวัตถุของชาวพุทธ ผลของการวิจัยพบว่า พระพุทธรูปเป็นสื่อที่นำมาให้ระลึกถึงแต่สิ่งดีงามคือกัลยาณมิตร พระพุทธเจ้าตรัสถึงความสำคัญของกัลยาณมิตรว่าภิกษุทั้งหลาย เมื่อดวงอาทิตย์กำลังขึ้น ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อนเป็นเครื่องหมายบอกล่วงหน้า ฉนั้นใด กัลยาณมิตรก็เป็นตัวนำ เป็นเครื่องหมายบอกล่วงหน้าว่าอรุณมรรคมีองค์ 8 จะเกิดขึ้นแก่ภิกษุฉันนั้น ฉนั้นนั้น ภิกษุมีกัลยาณมิตร พึงหวังได้ว่าจักบำเพ็ญกระทำให้มากซึ่งอรุณมรรคมีองค์ 8 คำว่า"กัลยาณมิตร"ไม่ได้หมายถึงเพื่อนดีที่เป็นคนเป็นมนุษย์เท่านั้น แต่ยังหมายถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้ระลึกถึงแต่สิ่งดีงาม พระพุทธรูปอยู่ในฐานะเป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐวิเศษกว่ากัลยาณมิตรทั้งหลาย เพราะมีพลังศักดิ์สิทธิ์ที่จะน้อมนำให้ระลึกถึงแต่สิ่งดีงามอย่างเดียว การสร้างพระพุทธรูปก็คือการสร้างสื่อให้ระลึกถึงสิ่งดีงาม ย่อมจะได้รับอานิสงส์คือมีสื่อดีงามพระพุทธเจ้าทรงเป็นองค์รวมแห่งคุณความดีที่ได้บำเพ็ญมาให้ผู้น้อมระลึกถึงคุณความดีเหล่านั้นเป็นต้น.

อาจารย์ ญาณภัทร ยอดแก้ว⁶¹ ได้วิจัยเรื่อง ทศนคติที่มีต่อการบูชาพระพุทธรูปในสังคมไทย. ผลของการวิจัยพบว่า การสร้างพระพุทธรูป มีที่มาที่ไปเกี่ยวกับแนวคิดคำสอนทางพุทธศาสนาอย่างแยกไม่ได้ ซึ่งตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์แม้ไม่ปรากฏชัดว่ามีการสร้างพระพุทธรูปในสมัยพุทธกาลหรือไม่แต่มีการกล่าวอ้างถึงตำนานการสร้างพระพุทธรูป คือ ตำนานพระแก่นจันทน์ ซึ่งมีรายละเอียดที่แสดงให้เห็นที่มาสำคัญของการสร้างพระพุทธรูป แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปในอดีต เริ่มจากความระลึกถึงพระพุทธเจ้า เมื่อไม่ได้เห็นพระองค์จริงของพระองค์จึงสร้างองค์แทน คือ พระพุทธรูปขึ้นมาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนานั้น การระลึกถึงพระพุทธเจ้า

⁶⁰ ประพันธ์ กุลวินิจฉัย, “วิเคราะห์เรื่องพระพุทธรูปในฐานะปูชนียวัตถุของชาวพุทธ”, *งานวิจัยคณะมนุษยศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2555, หน้า 6.

⁶¹ อาจารย์ ญาณภัทร ยอดแก้ว, “ทศนคติที่มีต่อการบูชาพระพุทธรูปในสังคมไทย”, *งานวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม), 2552 หน้า 3.

จัดเป็นกรรมฐานข้อหนึ่งที่เรียกว่า “พุทธานุสสติกรรมฐาน” ซึ่งเป็นการน้อมจิตระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้าเพื่อให้จิตมีความสงบเป็นต้น.

สมชาย สิริประเสริฐศิลป์⁶² ได้วิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่ 4. ผลการวิจัยพบว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จแปรพระราชฐานไปอยู่ยังพระราชวังจันทร์เกษมที่อยู่ชานเมืองๆ ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดขุนแสนซึ่งอยู่ติดกับวังหน้าเดิมทางทิศเหนือและวัดเสนาสนาราทซึ่งอยู่ในบริเวณวังหน้าเดิม ณ วัดทั้งสองนี้มีเจดีย์กลมแบบกรุงเก่าเป็นหลักของวัด เข้าใจว่ามีมาแต่รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชหรืออาจจะก่อนหน้าเล็กน้อย พระองค์จึงมีรับสั่งให้นำแบบอย่างเจดีย์ทรงกลมกรุงเก่าเข้ามาใช้เป็นแบบแผนในรัชกาลของพระองค์ ซึ่งขณะเดียวกันศิลปะสมัยรัชกาลที่ 4 ก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากทีเดียวดังจะยกวัดราชประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 4

พิบูลย์ ลี้พานิชย์⁶³ ได้วิจัยเรื่อง อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเจดีย์นั้นมีมาก่อนสมัยพุทธกาล โดยมีต้นกำเนิดมาจากประเพณีการเผาศพ และเก็บอัฐิไว้เคารพบูชาของพวกอารยันที่นับถือศาสนาพราหมณ์ เจดีย์ที่สร้างขึ้นในยุคแรก ๆ จะทำเป็นเนินดินและบรรจุอัฐิของผู้ที่เคารพนับถือไว้ภายใน การสร้างเจดีย์ในพระพุทธศาสนา ก็เป็นพุทธประสงค์โดยตรง เป็นประเพณีนิยมที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสักการบูชา ต่อมาประเพณีการสร้างเจดีย์ในพระพุทธศาสนาได้แพร่หลายจากอินเดียไปยังประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ศรีลังกา เพราะเป็นประเทศใกล้เคียงที่มีรูปแบบการสร้างเจดีย์ที่คล้ายกับอินเดีย ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับพระพุทธศาสนาจากทั้งอินเดียและศรีลังกา การที่พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ประเทศไทยนั้นจากหลักฐานในคัมภีร์มหาวงศ์พบว่าพระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานในประเทศไทยครั้งแรก เป็นพระพุทธศานานิกายหินยาน เมื่อคราวที่พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดียได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนต่าง ๆ 9 สาย หนึ่งในบรรดา 9 สายนั้นก็คือสุวรรณภูมิ แนวคิดการออกแบบเจดีย์ตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่าได้มีการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาตีความส่วนประกอบต่าง ๆ ของเจดีย์ และ แนวคิดการออกแบบเจดีย์ตามหลักศาสนาพราหมณ์

⁶²สมชาย สิริประเสริฐศิลป์, “การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่ 4”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2529, หน้า 14.

⁶³พิบูลย์ ลี้พานิชย์, “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2549, หน้า 18.

นราวิทย์ ดาวเรือง⁶⁴ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ ตำนาน ความเชื่อต่อองค์พระธาตุสี่แก้ว เพื่อสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนบ้านสี่แก้วอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านสี่แก้วเป็นชุมชนโบราณที่เคยเจริญรุ่งเรืองมาก่อน โดยมีการขุดพบภาชนะดินเผา โครงกระดูกกับเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยโลหะสำริด อีกทั้งยังพบร่องรอยของคูน้ำคันดินล้อมรอบ ประกอบกับการสร้างองค์พระธาตุสี่แก้วมีความเกี่ยวข้องกับตำนาน อูรังคราดู ซึ่งเป็นตำนาน การสร้างพระธาตุพนมที่จังหวัดนครพนม ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ด้านตำนาน ความเชื่อที่ชาวบ้านมีความศรัทธาต่อองค์พระธาตุสี่แก้วสามารถสร้างพลังในการต่อรองให้เทศบาลตำบลสี่แก้ว หันกลับมาทบทวนข้อมูลด้านการจัดงานประเพณีชุมชน ซึ่งในที่สุดจึงมีนโยบายให้มีการจัดงาน ประเพณีไหว้พระธาตุสี่แก้วแบบเดิม ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นำมาสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเยาวชน โดยให้เยาวชนจัดทำสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่ภายใต้ชื่อ สารคดีสี่แก้วและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านประวัติศาสตร์

ธรรณชนก คำแก้ว⁶⁵ ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทโบราณสถาน กรณีศึกษา พระอารามหลวงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดให้ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของวัดทั้ง 5 วัด ให้อยู่ในกลุ่ม One-dimensional และ Attractive แสดงให้เห็นว่า ความประทับใจในความงามของสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และประติมากรรมภายในวัด วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นโดยเฉพาะความมีเอกลักษณ์ของวัดล้วนเป็นสิ่งจูงใจและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมซึ่งนอกจากความมีเอกลักษณ์และความสวยงามของวัด รวมไปถึงสภาพแวดล้อมภายในวัดที่สะอาดสวยงามร่มรื่นและสามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก รวมไปถึงวัดมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในวัดและโบราณสถานให้อยู่ในสภาพดีเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความปลอดภัยและมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงได้ง่ายสามารถรองรับได้หลายภาษาจะช่วยทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจต่อการมาเที่ยวชมได้เช่นกัน

⁶⁴นราวิทย์ ดาวเรือง, “การศึกษาประวัติศาสตร์ ตำนาน ความเชื่อต่อองค์พระธาตุสี่แก้ว เพื่อสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนบ้านสี่แก้วอย่างมีส่วนร่วม”, *งานวิจัยสาขาประวัติศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2557, หน้า 4.

⁶⁵ธรรณชนก คำแก้ว, “การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทโบราณสถานกรณีศึกษาพระอารามหลวงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, *งานวิจัยสาขาเศรษฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้), 2555, หน้า 12.

นุสรา จิตตเกษม⁶⁶ ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพขนาดใหญ่ที่มีมาทางศาสนา ระหว่าง พ.ศ. 2534 -2557 ผลการวิจัยพบว่า รูปเคารพขนาดใหญ่ที่มีมาทางศาสนา ถูกสร้างขึ้นแล้วในดินแดนไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยและยังคงปรากฏให้เห็นถึงปัจจุบัน แต่ด้วยวันเวลาที่ยาวนาน กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพหลายอย่างยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา แต่บางอย่างถูกปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามความเหมาะสมค่านิยมและวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนไปจากเดิม จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายให้รูปแบบเคารพทั้ง 3 ด้าน คือกระบวนการสร้างความหมายผ่านรูปเคารพ กระบวนการสร้างความหมายผ่านพิธีกรรมและกระบวนการสร้างความหมายผ่านบุคคล สามารถสะท้อนสภาพของสังคมไทยในด้านต่างๆ ที่จะทำให้ได้เข้าใจคนในสังคมไทยปัจจุบันนี้ได้ดีขึ้น

สุรสิทธิ์ เวชย์ประสิทธิ์⁶⁷ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์ของพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช เพื่อออกแบบสภาวะแวดล้อมภายในอาคารอาศรมวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช ที่มีการเชื่อมโยงกันระหว่างรูปธรรมและนามธรรม ที่เกี่ยวกับลักษณะ ประเภท วิวัฒนาการรูปแบบของเจดีย์ แต่ละยุคละสมัย อาทิ ทราวดี สุโขทัย อโยธยา รัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำผลมาวิเคราะห์ถึงการนำไปประยุกต์ใช้สู่งานออกแบบสภาวะแวดล้อมภายในอาคารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดพระนครศรีธรรมราช ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของชาวนครศรีธรรมราช จึงได้นำแนวคิดรูปแบบและวัฒนธรรม

ธนธร กิตติกานต์⁶⁸ ได้วิจัยเรื่อง เจดีย์วัดพระแก้ว สรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า วัดพระแก้ว สรรคบุรี แต่เดิมนั้นน่าจะเรียกกันว่า“วัดป่าแก้ว” และในกรุงศรีอยุธยา รูปแบบเจดีย์วัดพระแก้ว สรรคบุรี ได้รับแบบอย่างมาจากเจดีย์ทรงปราสาทห้ายอดในสุโขทัย และกลุ่มเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมนิยมในภาคกลางช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยรูปแบบของเจดีย์ทั้งสองได้ผสมผสานกันจนเกิดเป็นเจดีย์รูปแบบใหม่ที่เอกลักษณ์เฉพาะตัวของสถาปัตยกรรมในสกุลช่างเมืองสรรคบุรีแบบอย่างของเจดีย์วัดพระแก้วนี้ ต่อมาได้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างเจดีย์องค์ต่างๆ ในภาคกลาง

⁶⁶นุสรา จิตตเกษม, “กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพขนาดใหญ่ที่มีมาทางศาสนา ระหว่าง พ.ศ. 2534 -255” , *ดุชนิพนธ์ปริญาปรัชญาดุชนิพนธ์*, สาขาวิชาไทยศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2558, หน้า 30.

⁶⁷สุรสิทธิ์ เวชย์ประสิทธิ์, “การศึกษาอัตลักษณ์ของพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช เพื่อออกแบบสภาวะแวดล้อมภายในอาคารอาศรมวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช”, *วิทยานิพนธ์ปริญาศิลปมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาออกแบบภายใน, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปกร), 2555 หน้า 36.

⁶⁸ธนธร กิตติกานต์, “เจดีย์วัดพระแก้ว สรรคบุรี จังหวัดชัยนาท”, *สารนิพนธ์ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2549, หน้า 31.

ของประเทศไทย ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะกลุ่มเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมที่พบอยู่มากใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น.

กมลรัตน์ ชวนสบาย⁶⁹ ได้วิจัยเรื่อง แนวคิดและคติการสร้างเจดีย์บรรจุอัฐิของบุคคลใน สมัยรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า แนวความคิดรวมถึงคติการสร้างเจดีย์บรรจุอัฐิของบุคคลสมัย รัตนโกสินทร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อนอย่างมาก จากเดิมที่เป็นเรื่องของบุคคลที่ควรคู่แก่ การเคารพกลายเป็นเรื่องของชนชั้นสูงและขุนนาง และขยายมาเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน โดยทั่วไป ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้สามารถสรุปโดยเบื้องต้นได้ว่า มีเหตุปัจจัยสำคัญมาจาก สภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย ขณะเดียวกันคนก็ยกระดับฐานะตนเองขึ้นให้มีค่าคู่ควรกับการบรรจุอัฐิ ลงไว้ภายในเจดีย์นั้น สมัยหลังที่เชื่อว่าการบรรจุอัฐิของบุคคลไว้ภายในเจดีย์นั้นจะสามารถทำให้ บุคคลเหล่านั้นได้รับอานิสงค์ผลบุญ

⁶⁹ กมลรัตน์ ชวนสบาย, “แนวคิดและคติการสร้างเจดีย์บรรจุอัฐิของบุคคลในสมัยรัตนโกสินทร์”, *สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2556, หน้า 22.

บทที่ 3

สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ศึกษาวิจัยจะต้องศึกษาสภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัย จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ที่เป็นเป้าหมาย เป็นปัจจัยส่งผลต่อการวิจัยทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ศึกษาสภาพพื้นที่ที่ศึกษา วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง เพื่อให้ข้อมูลการศึกษาวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นหลักข้อมูลของสภาพพื้นที่ดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ที่ศึกษา

3.2 ศาสนสถานสำคัญของวัดจองคำ

3.3 ศาสนวัตถุสำคัญของวัดจองคำ

3.4 ศาสนบุคคลของวัดจองคำ

3.1 ประวัติความเป็นมาของวัดจองคำ

3.1.1 อาณาเขตของวัดจองคำ

วัดจองคำ ตั้งอยู่ ต.บ้านหวด อำเภองาว จังหวัดลำปาง ห่างตัวจังหวัดลำปาง 73 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภองาว 10 กิโลเมตร

ปัจจุบันวัดจองคำมีเนื้อที่ 352 ไร่

ด้านทิศตะวันออก ถนนพหลโยธิน (สายเอเชีย)

ด้านทิศตะวันตก ที่ทำการเกษตร

ด้านทิศเหนือ โรงพยาบาลสุภาพ

ด้านทิศใต้ เขตป่าเสื่อมโทรม

3.1.2 ประวัติของวัดจองคำ

วัดนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2446 ชื่อวัดจองคำเป็นภาษาไทยใหญ่แปลว่าวัดทองคำและไม่มีพระจำพรรษาเป็นวัดร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2517แต่ยังมีชื่อในทะเบียนของกรมการศาสนาตลอดมา

วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2524 พระเทพปริยัติมงคล (หลวงปู่โสภาส) มาจำพรรษาอยู่วัดจองคำ (เดิมที่วัดจองคำเป็นวัดร้าง) มีศรัทธาคือนายเจ้าภาพและนายเอหม่องก็นำภัตตาหารมาถวายเป็นประจำส่วนพระเทพปริยัติมงคล ก็ลงมือซ่อมแซมกุฎีก่ออิฐดินเผาถางหญ้าปรับพื้นที่แบกปูน

สร้างเจดีย์และสิ่งก่อสร้างต่างๆภายในวัดด้วยตนเองทุกอย่างเว้นอยู่อย่างเดียวที่พระเทพปริยัติมงคล ไม่ทำคือการตัดต้นไม้ใหญ่พระเทพปริยัติมงคล ทำงานหนักทุกวันด้วยไม่มีคนมาช่วยพระเทพปริยัติมงคล ทำงานที่วัดจนชาวบ้านที่พบเห็นออกปากชมว่า"ตู้เจ้าขยันดี"ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2524 พระเทพปริยัติมงคล ได้เชิญเจ้าคณะอำเภองาวกำนันผู้ใหญ่บ้านและกรรมการวัดจองค์มาเป็นสักขีพยานในการรื้อเจดีย์ที่ชำรุดหักพังเพราะชาวบ้านลือกันว่าภายในองค์เจดีย์มีกรุทองคำแต่พอขุดเข้าจริงพบแต่เศียรพระพุทธรูป 2 องค์และพระสมเด็จโด้วัดระฆังอีก 50 องค์ ซึ่งเมื่อมีคนมาขอในภายหลังพระเทพปริยัติมงคล ก็แจกให้จนหมดโดยไม่รู้เลยว่าวัตถุมงคลเหล่านั้นมีมูลค่ามากเพียงไร หลวงปู่บอกว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างวัดก็คือเจดีย์ต้องสร้างเสร็จก่อนด้วยบุญกุศลของวัดและบารมีของหลวงปู่อยู่มาวันหนึ่งหลังจากหรือถอนเจดีย์เก่าไปแล้วหนึ่งปีขณะที่หลวงปู่กำลังตัดหญ้าอยู่ มีนายนพดลชาวลำปางมาถวายองค์ผ้าป่าเพื่อสร้างเจดีย์เป็นเงิน 13,000 บาท ตามด้วยองค์เงินของคุณหม่อมแม้อีกจำนวน 20,000 บาท จึงมีปัจจัยสำหรับเริ่มสร้างเจดีย์เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2525

เมื่อพระเทพปริยัติมงคล มาอยู่วัดจองค์ใหม่ๆไม่มีน้ำบาดาลเพิ่งมาขุดบ่อน้ำในภายหลังเมื่อมีพระเณรมาอยู่ที่วัดมากขึ้นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านหวดมีประมาณ 200 หลังคาเรือนและมักจะไปทำบุญที่วัดใกล้เคียงซึ่งมีอีก 2 วัด พระเทพปริยัติมงคลไม่ได้ยอมรับบิณฑบาตต้องอาศัยปัจจัยที่ชาวบ้านทำบุญในงานสวดพระอภิธรรมในงานศพที่ป่าช้าไม่ไกลจากวัดนักโดยจะมีงานแทบทุกอาทิตย์ได้รับปัจจัยครั้งละ 30 บาทเพื่อให้โยมใช้จ่ายทำภัตตาหารถวายพระเณรในวัดเหตุที่ชาวบ้านมาทำบุญที่วัดจองค์น้อยเพราะชาวบ้านลือกันว่าที่วัดมีตุ้มมีนกกแตกขอบมาเกาะที่ต้นฉำฉาและส่งเสียงดังน่าสะพรึงกลัวเมื่อมีคนตายนกแตกก็จะบินไปที่ป่าช้า ถึงตอนนี้พระเทพปริยัติมงคล บอกว่าก็ตืออย่างที่คุณกลัวไม่มาวัด เพราะของในวัดไม่เคยมีคนมาขโมยไปเลย แต่ต่อมาเมื่อตัดต้นฉำฉาลงแล้วก็ไม่มีน้ำแสกมาที่วัดอีก ชาวบ้านจึงกลัวน้อยลง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้พระเณรในวัดอาศัยอยู่พระเทพปริยัติมงคล จึงนำปัจจัยที่รวบรวมได้ 8,000 บาท ไปซื้อพันธุ์ต้นกล้วยมาปลูกในวันวิสาขบูชาปีนั้นจำนวน 108 ต้น เพื่อขายกล้วยให้ชาวบ้านหริละ 3.75 บาท และหัวปลีกล้วย 3.75 บาทเหมือนกัน แต่พระเทพปริยัติมงคล ไม่ได้เอาไปขายที่ไหน คนซื้อต้องมาตัดเองในราคาตามที่บอกไว้ จะเอาก็เอาไม่เอาก็ไป นอกจากนี้หลวงปู่ยังปลูกหอมกระเทียมสำหรับใช้กินเองบ้าง แจกชาวบ้านบ้าง ปัจจัยอีกส่วนหนึ่งก็ใช้ทำรั้วให้เป็นขอบเขตของวัดชัดเจน และป้องกันสัตว์เข้ามาทำลายต้นไม้ในวัด ซึ่งต่อมาคุณบุญส่ง สุราฤทธิ์ คนพะเยา เป็นศรัทธาคนแรกที่ถวายปัจจัยให้เป็นค่าใช้จ่ายในวัดจึงเลิกขายกล้วยขายปลีแต่คงปลูกไว้แจกชาวบ้านตั้งแต่นั้นมา หลวงปู่ท่านอื่นดูและเมตตาชาวบ้านทุกคนที่มาขอความช่วยเหลือตลอด ท่านว่า“ถ้าไม่ทำบุญเขาก็ไม่มาถ้าเราให้คนก็มาถวายต่อเป็นการสร้างทานต่อ” เมื่อมีปัจจัยแล้วหลวงปู่จึงมุนานะพัฒนาวัดจองค์นี้ให้กลับมาเป็นแหล่งที่พึ่งของชาวบ้านและเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่ก่อนให้ได้ไม่ว่าจะยากเพียงใดด้วยวาสนาบารมีของหลวงปู่และวัดจองค์จึงมีลูกศิษย์และศรัทธาญาติโยมมาร่วมทำบุญไม่ได้ขาดประกอบกับบณิธานอันแน่วแน่ของหลวงปู่ที่ว่า“เรื่อง

การก่อสร้าง (วัด ศาลา) เป็นหน้าที่เขา (ญาติโยม) ที่จะมาสร้าง ไม่ใช่หน้าที่เรา แต่หน้าที่พระคือต้องทำวัดให้สะอาดที่สำคัญคือเราต้องมีเมตตาไม่คิดเพื่อส่วนตัวแต่คิดเพื่อศาสนาไม่ว่าหนักแค่ไหนก็ทนได้ รวมทั้งเราต้องอดทนเพราะความอดทนจะเกิดจากความเมตตามีขันติ (ความอดทน) ก็มีเมตตา”

กุฎิหลังปัจจุบันที่พระเทพปริยัติมงคล ใช้เป็นสำนักเจ้าอาวาสและที่จำวัดนี้เป็นกุฎิหลังเดิมที่ชำรุดทรุดโทรมและยังคงหลงเหลืออยู่ตั้งแต่กลายเป็นวัดร้างเมื่อหลวงปู่ดัดสินใจมาจำพรรษาที่วัดจงคำญาติโยมจึงซ่อมแซมให้หลวงปู่พักอาศัยได้แม้ในเวลาต่อมาจะมีศรัทธาถวายปัจจัยให้ 5 ล้านบาทเพื่อสร้างกุฎิหลังใหม่แต่พระเทพปริยัติมงคล ก็ถวายให้เป็นกุฎิสมาเจดพระมหารัชฆังคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชเมื่อมาพักที่วัดจงคำหรือวัดอื่นในจังหวัดใกล้เคียงส่วนหลวงปู่ยังคงอยู่ที่กุฎิหลังเดิมนี้จนปัจจุบัน เป็นเวลา 34 ปีแล้ว เพราะเห็นว่าที่ที่ท่านนั่งรับแขกและทำงาน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำอะไรก็สำเร็จเจริญรุ่งเรืองทุกอย่าง เรียกว่าเป็นชัยภูมิของวัดจงคำ แต่ถ้าพระเทพปริยัติมงคล ไม่อยู่แล้วท่านเจ้าคุณที่มารับงานต่อจะนั่งหรือไม่นั่งตรงนี้ก็แล้วแต่ท่านเจ้าคุณเมื่อวัดจงคำมีพระสงฆ์มาจำวัดไม่เป็นวัดร้างอีกต่อไปประกอบกับความเมตตาและความอุตสาหะของท่านในการพัฒนาวัดอย่างจริงจังเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวบ้านและสาธุชนทั่วไปจึงมีญาติโยมได้มาถวายที่ดินเพิ่มเป็น 7 ไร่ เมื่อมีพื้นที่ ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งมีพระภิกษุมาจำพรรษาช่วยงานมากขึ้นท่านจึงมีความคิดที่จะพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่สร้างประโยชน์แก่ชุมชนใน 3 ด้าน คือ สถานที่สงเคราะห์คนชรา สำนักวิปัสสนา และโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยมีข้อสรุปว่า สมควรสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นลำดับแรก โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี วัดจงคำ เปิดทำการสอนรุ่นแรก ในปีพ.ศ. 2537 แม้จะมีกิจที่ต้องทำมากมายในฐานะเจ้าอาวาสวัดจงคำ แต่ท่านก็ยังขวนขวายในการเรียนพระปริยัติธรรมแลสอบได้นักธรรมชั้นเอกในปี พ.ศ. 2537

พระเทพปริยัติมงคล มีนิสัยเป็นคนขยันชอบเรียนรู้ด้วยตนเองแม้ว่าจะไม่เคยเข้าสอบชั้นประโยคบาลีมาก่อนท่านก็ศึกษาพระไตรปิฎกภาษาบาลีด้วยตนเองอย่างลึกซึ้งทำให้อ่านและเขียนภาษาบาลีได้อย่างคล่องแคล่วแตกฉานและนำความรู้นั้นมาบริหารจัดการที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ที่วัดจงคำได้เป็นอย่างดี พระเทพปริยัติมงคล ท่านจะใช้เงินทุกบาททุกสตางค์ที่ศรัทธาญาติโยมทำบุญให้กับทางวัดอย่างประหยัดและให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของผู้ทำบุญหากมีอะไรที่ท่านคิดว่าทำเองได้ท่านก็จะลงมือทำทันทีแม้จะไม่มีความรู้ด้านนั้นก็จะหาทางเรียนรู้เองจนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ท่านเล่าให้ฟังว่า ตอนที่ท่านคิดหารถอีแต่นมาใช้ในงานของวัดแทนที่จะซื้อรถอีแต่นใหม่ ๆ มาใช้เลย ท่านกลับไปซื้อเครื่องยนต์เก่าที่ยังใช้งานได้และมีราคาถูกกว่ามากแล้วถอดออกเป็นชิ้น ๆ พร้อมจดซื้อกับรายละเอียดทุกชิ้นส่วนว่าติดตั้งตรงไหนทำหน้าที่ยังไงเพื่อท่านจะได้ประกอบกลับเข้าไปใหม่และยังคงทำงานได้เหมือนเดิมท่านจึงสามารถประกอบและซ่อมรถอีแต่นขึ้นใช้เองภายในวัดได้ 2 คันในราคาที่ถูกลงมา นิสัยส่วนตัวอีกอย่างหนึ่งที่ท่านเล่าให้ฟังก็คือเรื่องความเป็นคนเจ้าระเบียบ จนดูเหมือนว่าท่านเป็นคนดูพระเทพปริยัติมงคล เป็นคนมองการณ์ไกล

ท่านจะปลูกต้นไม้ด้วยตนเอง เช่น ต้นมะขามที่อยู่รอบวัด เพราะนอกจากจะให้ร่มเงาและเป็นแนวให้เห็นเขตที่ดินของวัดได้แต่ไกลนอกเหนือจากการทำรั้วล้อมรอบวัดแล้ว พระเทพปริยัติมงคล ยังคงให้พระเถระช่วยกันปลูกต้นไม้มาโดยตลอด ซึ่งต้นไม้บางชนิด เช่น ต้นสัก ยังสร้างมูลค่าเป็นปัจจัยสนับสนุนค่าใช้จ่ายของวัดได้อีกทางหนึ่ง

จากการบูรณะพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม รวมถึงการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี ทำให้วัดจองคำได้รับการยกย่องจากกรมการศาสนาให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง

ในปี พ.ศ. 2538 เป็นอุทยานการศึกษาดีเด่น

ในปี พ.ศ. 2539 เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ที่มีผลงานดีเด่น

ในปี พ.ศ. 2541 ได้รับเสนาเสมาธรรมจักรด้านการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในปี พ.ศ. 2541 ได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาพระปริยัติธรรมดีเด่นจาก สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)

ในปี พ.ศ. 2541 ได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม โดยมีสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺโณ) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นผู้มอบประกาศนียบัตรแต่งตั้งให้วัดจองคำเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ประจำจังหวัดลำปาง แห่งที่ 1

ในปี พ.ศ. 2542 เป็นสถานที่ประกอบพิธีและตั้งเปรียญธรรม 3 ประโยค ของคณะสงฆ์หนเหนือในปี พ.ศ. 2543 ได้รับรางวัลเข็มทองคำ มุลินีนิสิมาน คุณหญิงเบญจมา แสงมะลิ ในฐานะผู้มีผลงานด้านการบริหารการศึกษาดีเด่น สาขาพระสงฆ์ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2545 เป็นต้น

ในเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2549 เนื่องในวโรกาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี วัดจองคำก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญแห่งใหม่ในจังหวัดลำปาง รวมถึงเกียรติคุณต่าง ๆ ที่ได้รับมาโดยตลอดตั้งแต่หลวงปู่มาจำพรรษา และได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสที่วัดจองคำ จึงเป็นโอกาสให้มีการก่อสร้างศาสนสถานเพื่อเป็นที่ระลึกถึงความสำเร็จของวัดที่ผ่านมา โดยพระเทพปริยัติมงคล ให้สร้างวิหารหลังใหม่และตั้งชื่อว่า “พระวิหารชัยภูมิ” เพราะวัดจองคำนี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำอะไรก็สำเร็จเจริญรุ่งเรืองทุกอย่างสมดังคำว่าชัยภูมิ โดยวิหารมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทยใหญ่ ที่ถอดแบบทุกรายละเอียดมาจากวิหารหลังเดิม ซึ่งรื้อย้ายไปตั้งไว้ที่เมืองโบราณจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ตอนที่เป็นวัดร้างในการสร้างวิหารชัยภูมินี้ พระเทพปริยัติมงคล เดินทางไปดูแบบและรายละเอียดของวิหารด้วยตนเองที่เมืองโบราณวิหารหลังนี้ได้รับการออกแบบให้ใช้เป็นทั้งศาลา วิหาร และกุฏิสงฆ์ บนวิหารมีพระพุทธรูปศิลปะแบบเมียนมาประดิษฐานอยู่หลายองค์ ที่แกะสลักจากไม้ต้นเดียวด้วยลวดลายประณีตงดงามยิ่ง เมื่อวัดจองคำเป็นที่รู้จักและศรัทธาของพุทธศาสนิกชนเพิ่มมากขึ้น จึงมีผู้ถวายที่ดินให้กับทางวัดเพิ่มเติมอีก

จนถึงปัจจุบัน วัดจองคำมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 270 ไร่ และได้จดทะเบียนที่ตั้งของวัดใหม่เป็น วัดจองคำ พระอารามหลวง เลขที่ 221 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหวด อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ด้วยปัญญาบารมีที่ พระเทพปริยัติมงคล ได้ตั้งจิตอธิษฐาน รวมทั้งความเมตตาที่พระเทพปริยัติมงคล บำเพ็ญด้วยความ แน่วแน่ และอดทนตลอดมา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 เมื่อท่านได้มาพำนัก และรับเป็นเจ้าของวัดจอง คำจวบจนถึงปัจจุบัน

นอกเหนือจากเกียรติคุณของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่พระเทพปริยัติมงคล จัดตั้งขึ้น และสนับสนุนการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 21 ปีแล้ว วัดจองคำก็ยังคงมีการพัฒนาในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง แม้ในปี พ.ศ. 2559 หลวงปู่จะมีอายุครบ 85 ปี และได้ครองเพศสมณะมาแล้วถึง 65 พรรษา แต่นั่นก็มีได้เป็นอุปสรรคในการทำงานเพื่อ พระพุทธศาสนาเลยแม้แต่น้อย วัดจองคำแห่งนี้ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อปีพุทธศักราช 2549 เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราช สมบัติครบ 60 ปี¹

3.2 ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนบุคคล สำคัญของวัดจองคำ

3.2.1 ศาสนสถานสำคัญของวัดจองคำ

1) เจดีย์พุทธคยาจำลอง เป็นการถอดแบบจำลองสถานที่ที่เจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อกว่าสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว พุทธคยาเป็นหนึ่งในสี่สิ่งเวชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของชาวพุทธทั่วโลก เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของพระพุทธศาสนาการก่อสร้างใช้เวลาในการก่อสร้างเป็นเวลาทั้งสิ้น 2 ปี 11 เดือน 27 วัน ซึ่งถวายพระมหาเจดีย์พุทธคยาเป็นพระราชกุศลเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสมหามงคลเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 70 ปี 9 มิถุนายน 2559

2) พระวิหารชัยภูมิ ภายในพระวิหารชัยภูมิวัดจองคำลำปาง พระวิหารแห่งนี้เป็นสถานที่เก็บรักษาพระพุทธรูปหลายองค์ มีทั้งศิลปะแบบไทยและศิลปะพม่า พระพุทธรูปแกะสลักจากไม้ต้นเดียวกันทั้งองค์ทั้งปางประทับยืนที่ดูเหมือนจะแกะสลักได้ง่าย และปางประทับนั่งซึ่งต้องเขาเนื้อไม้ออกเป็นจำนวนมากและเป็นสถานที่เก็บตาลปัตรและพัดยศ

3) อุโบสถวัดจองคำ มีจุดเด่นที่หน้าจั่วและหน้าบรรณ ที่แกะสลักจากไม้ด้วยรูป พญานาคลวดระดับมีเทพพนมแต่ศิลปะแบบพม่า อยู่ตำแหน่งรอบๆ อุโบสถเหมือนกับเสมาของวัด ศิลปะแบบไทย ความแปลกของอุโบสถหลังนี้ยังอยู่ที่ตำแหน่งของอุโบสถซึ่งอยู่มุมด้านหน้าซ้ายสุดของ

¹ สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมงคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, วันที่ 1 ตุลาคม, 2560.

วัด ด้านข้างของอุโบสถชิดกำแพงข้างวัด มีเทพพนมศิลปะพม่า จุดเด่นที่พระพักตร์หรือใบหน้ายิ้มแย้มอ่อนโยน ตูโก๊กล้ำๆ รู้สึกว่าเป็นใบหน้าที่เปี่ยมด้วยเมตตาสูง

4) พระเจดีย์วัดจองคำ อยู่ด้านหน้าอุโบสถ เป็นท้ายสุดของวัดจอง

3.2.2 ศาสนวัตถุสำคัญของวัดจองคำ

1) พระแก้วมรกตทรงเครื่อง เป็นพระพุทธรูปที่สร้างด้วยหินเขียวหยก หน้าตัก 39 นิ้วน้ำหนัก 6 ตันรวมฐาน โดยนำหินเขียวหยกมาจากประเทศอินเดีย เพื่อนำมาแกะสลักเป็นพระแก้วมรกตทรงเครื่อง โดย คุณอัมพร แซ่ฟัว เป็นผู้สร้างถวาย ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถใหญ่

2) พระมหามัธยมนี้ เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่สร้างด้วยทองเหลืองทั้งองค์ ประดิษฐานอยู่ภายในพระอุโบสถใหญ่

3) พระพุทธชิราช เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่สร้างด้วยทองเหลืองทั้งองค์ ประดิษฐานอยู่ภายในพระอุโบสถใหญ่

4) พระพุทธเมตตา เป็นพระพุทธรูปที่สร้างด้วยหินเขียวทั้งองค์ ประดิษฐานอยู่ภายในเจดีย์พุทธคยาจำลอง

3.2.3 ศาสนสถานศาสนบุคคลของวัดจองคำ

1) พระเทพปริยัติมิ่งคล เจ้าอาวาสวัดจองคำ, ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6

2) พระปิฎกโมลี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ, รองเจ้าคณะจังหวัดลำปาง

3) พระอุดมธรรมวาที ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

4) พระมหายงยุทธ อคฺคาจาโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

5) พระมหาสุธรรม สนฺติสฺสฺโข ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

6) พระภิกษุสามเณร จำนวน 210 รูป

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง ผู้ที่มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง ซึ่งมีรายละเอียดของการวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

- 4.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
- 4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
- 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

4.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง ผู้ที่มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ พร้อมด้วย ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 4 รูป ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง 5 รูป/คน และ ผู้มาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง 25 คนโดยการเลือกเฉพาะเจาะจงดังที่ปรากฏตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 4.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ชื่อ	ตำแหน่ง / หน้าที่ / ส่วนเกี่ยวข้อง
พระเทพปริยัติมงคล	เจ้าอาวาสวัดจองคำ
พระปิฎกโมลี	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ
พระอุดมธรรมวาที	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ
พระมหายงยุทธ อคคาจาโร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ
พระมหาสุธรรม สนตีสู่โข	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

ต่อ ตารางที่ 3.1

ชื่อ	ตำแหน่ง / หน้าที่ / ส่วนเกี่ยวข้อง
พระครูวินัยธรรักศักดิ์ จิตภาโส	ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง
แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว	ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง
คุณสุขเกษม ภู่อ่าง	ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง
क्रमนัส แก้วโพธิ์กลาง	ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง
นายศรีจันทร์ ไชยาแก้ว	ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง
คุณแม่อัมพร แซ่ฟัว	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
พ.ท. ดิเรก จุฑาเกตุ	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
รท.หญิง ธันยพร ญาณศุภวงศ์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
พ.ต.ท. หญิงณปภา แพงวงษ์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายวิรัตน์ ส่วยนุ	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางรุ่งนภา วิสุทธิ์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายสิทธิกร แสนทวิ	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางจิราพร เกิดสิริ	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายสวัสดิ์ ปฐุพรธนพงศ์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายอนุโรจน์ วิสุทธิ์เจริญพร	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายวีระ สายหยุด	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
พ.อ.มนตรี อรรถรัตน์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายวีรวัฒน์ กันธะ	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางสาวสุพิททิพย์ มงคลรัตน์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางเสาร์แก้ว ลิ้มชาย	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางสาวอาชีวรา สุภัทรประทีป	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายวรรณ รุ่งดี	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
ด.ต. นาวา กุศลสะโมรินทร์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายชาคริต คิตถิงคุณ	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายฉัตรชัย นันทวาสน์	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางภาณี โฉมทอง	ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ต่อ ตารางที่ 3.

ชื่อ	ตำแหน่ง / หน้าที่ / ส่วนเกี่ยวข้อง
นายมนัสชัย แก้วจันทร์	ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายพีรณัฐ สุขสำราญ	ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นายวัชรพงษ์ รุ่งดี	ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง
นางสาวสวิต ละครวงษ์	ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัยและการนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

2. ร่างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ครอบคลุมและสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัย จำนวน 3 ท่าน คือ

2.1) พระครูสมุห์ธนโชติ จิระมโม (เชื้อนเพชร)

การศึกษา พ.ศ. 2526 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธรรมราชศึกษา

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2542 ศาสนศาสตร์บัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2547 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนา

ท้องถิ่น) สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2557 พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์ประจำหลักสูตร ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา

และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตล้านนา

2.2) ผศ. ดร. โผน นามณี

การศึกษา พ.ศ. 2527 เปรียญธรรม 4 ประโยค
 พ.ศ. 2534 B.A. (Buddhist Studies) Buddhist and
 Pali university of Sri Lanka
 พ.ศ. 2535 M.A. (Buddhist Studies)
 พ.ศ. 2558 พธ.ด. (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
 อาจารย์ประจำหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนาและ
 ปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา

2.3) ดร. ทรงศักดิ์ พรหมดี

การศึกษา พ.ศ.2545 ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) การสอนภาษาไทย
 ม.มหามกุฏราชวิทยาลัย
 พ.ศ.2549 Master of Arts (M.A.) Pali & Buddhist Studies
 Banaras Hindu University
 พ.ศ.2552 Doctor of Philosophy (Ph.D.) Pali & Buddhist
 Studies Banaras Hindu University
 อาจารย์ประจำหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา
 และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา

3. นำร่างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะไปแก้ไขให้ถูกต้องตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ แล้วนำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตาม that ผู้เชี่ยวชาญแนะนำและแก้ไขแล้วในการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาถึงความเหมาะสมทั่วไปของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมถึงรายละเอียดของเนื้อหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

4. นำไปเก็บข้อมูลจริงกับเจ้าอาวาสวัดจองคำ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้างและผู้มาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 ตุลาคม 2560

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลโดยจากกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจดีย์พุทธคยา คือ เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง ผู้ที่มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้วางแผนปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแนบเอกสารที่เป็นเครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างไปยังกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อให้เตรียมตัวและกำหนดเวลาในการให้สัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ พร้อมเตรียมอุปกรณ์ในการสัมภาษณ์ เช่น เทปบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ทำการถอดเทปบันทึกเสียง แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผล ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดในการวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในกรณีที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้เก็บเพิ่มเติมในภายหลังจากศึกษากลุ่มเป้าหมาย

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย รายงานการวิจัย หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ ระเบียบ สิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งการค้นคว้าจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง ผู้ที่มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ ตามความเป็นจริงซึ่งเป็นการวิเคราะห์ออกมาในรูปเชิงพรรณนา และได้จัดหมวดหมู่ในประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง
- ตอนที่ 2 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง
- ตอนที่ 3 คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจงคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาวิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจงคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง 3) เพื่อทราบคุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจงคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เจ้าอาวาสวัดจงคำ พร้อมด้วย ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 4 รูป ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง 5 รูป/คน และผู้มาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง 25 คน รวมทั้งหมด 35 รูป/คน โดยเลือกเฉพาะเจาะจงใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (escriptive Analysis) เชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ ตามความเป็นจริงซึ่งเป็นการวิเคราะห์ออกมาในรูปเชิงพรรณนา และได้จัดหมวดหมู่ในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ตอนที่ 2 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ตอนที่ 3 คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

5.1 ตอนที่ 1 แนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธรูปศาสนา จากผลการวิจัยพบว่าสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธรูปศาสนา ดังที่พระเทพปริยัติมิ่งคล¹ กล่าวว่า พระมหาเจดีย์พุทธคยาเป็นสถานที่ตรัสรู้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของพระพุทธรูปศาสนา และเป็นพุทธสถานที่สำคัญที่สุดของชาวพุทธทั่วโลก การที่สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นมา นั้น มีจุดมุ่งหมายให้บ่งบอกถึงว่าสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาและเป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางพระพุทธรูปศาสนาที่สำคัญในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้พระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปนานแล้ว การศึกษาและการประกาศพระศาสนายังคงมีอย่างต่อเนื่อง จึงได้สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นมาเพื่อให้ระลึกถึงการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และยังได้รวมไปถึงสร้างเพื่อแทนคุณแผ่นดิน สร้างถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9

¹สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมิ่งคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6, 1 ตุลาคม 2560.

อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้สักการบูชาพระมหาโพธิเจดีย์พุทธคยาโดยทั่วกัน ทั้งนี้เพราะพระมหาเจดีย์พุทธคยาที่ประเทศอินเดียนั้นหากผู้ใดประสงค์จะเดินทางไปนมัสการหรือสักการบูชา ก็จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร ซึ่งอาจจะเป็นการลำบากแก่ชาวบ้านทั่วไปที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก เมื่อมีเจดีย์พุทธคยาจำลองทุกคนย่อมสามารถที่จะมากราบสักการบูชาได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับแนวคิด พระปิฎกโมลี² กล่าวไว้ว่า การมีเจดีย์พุทธคยาจำลองประดิษฐานอยู่ที่วัดจองคำแห่งนี้เป็นนิมิตหมายให้ทราบว่าจะพระพุทธรูปพระมหาเจดีย์พุทธคยาได้ทุกเวลารวมถึงพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยที่ไม่มีโอกาสเดินทางไปถึงประเทศอินเดียซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร ทั้งนี้วัดจองคำ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี และเป็นที่ยึดมั่นในระดับต้นๆของประเทศในเรื่องของการผลิตพระมหาเปรียญมาโดยตลอด ซึ่งการสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง สื่อให้รู้ว่า วัดจองคำแห่งนี้เป็นแหล่งความรู้ทางพระพุทธศาสนาแห่งหนึ่ง

การมีเจดีย์พุทธคยาจำลองทำให้รู้ว่าพระพุทธรูปพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองและการสักการบูชาและเผยแพร่รวมไปถึงยังคงรุ่งเรืองตลอดไปเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดพระมหาหยงยุทธ อคคาจาโร³ กล่าวไว้ว่า เป็นสร้างอนุสรณ์สถานแห่งการตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งพระพุทธศาสนา เป็นอนุสรณ์สถานที่สำคัญของชาวพุทธ เป็นการสร้างปูชนียวัตถุอันสำคัญอย่างหนึ่งในสังเวชนียสถาน 4 ตำบล ที่พุทธศาสนิกชนควรกราบไหว้สักการบูชาในทางพระพุทธศาสนาไว้บนผืนแผ่นดินไทย โดยที่ไม่ต้องเดินทางไปกราบไหว้ถึงประเทศอินเดีย ทำให้สะดวกต่อการเดินทาง สอดคล้องกับแนวคิด พระมหาสุธรรม สนธิสุข⁴ กล่าวไว้ว่า วัดจองคำเป็นสถานที่ผลิตพระมหาเปรียญมาโดยตลอด การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง ที่วัดจองคำทำให้ผู้คนรู้ว่าที่วัดจองคำแห่งนี้เป็นที่สักการบูชาพระพุทธรูปพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองแห่งนี้ และทำให้ผู้คนหลงใหลเข้ามาสักการบูชาองค์พระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองแห่งนี้

² สัมภาษณ์ พระปิฎกโมลี, รองเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, 21 ตุลาคม 2560.

³ สัมภาษณ์ พระมหาหยงยุทธ อคคาจาโร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ, 23 ตุลาคม 2560.

⁴ สัมภาษณ์ พระมหาสุธรรม สนธิสุข, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ, 24 ตุลาคม 2560.

5.2 ตอนที่ 2 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

5.2.1 กระบวนการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

กระบวนการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง จากผลการวิจัยพบว่า มีลำดับขั้นตอนกระบวนการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง ดังที่พระเทพปริยัติมงคล⁵ กล่าวว่า วันที่ 21 ธันวาคม 2555 พร้อมด้วยพระอาจารย์โมเช่ และคุณเสียม ได้เดินทางไปพุทธคยาประเทศอินเดียเพื่อดูรูปแบบและลวดลายของพระเจดีย์พุทธคยาองค์จริง เมื่อเก็บรายละเอียดต่าง ๆ เสร็จแล้วจึงเดินทางกลับประเทศไทย โดยช่วงที่อยู่บนเครื่องบิน พระเดชพระคุณหลวงปู่ได้หารือเกี่ยวกับการสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยากับพระอาจารย์โมเช่ และคุณเสียม ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงปู่ได้กล่าวว่า หากจะสร้างให้เหมือนองค์จริงทุกประการ 20,000,000 บาท คงจะไม่พอทางคุณเสียมเองก็เห็นด้วยแล้วเกิดศรัทธาถวายเพิ่มอีก 20,000,000 บาท สอดคล้องกับพระปิฎกโมลี⁶ กล่าวว่า วันที่ 21 ธันวาคม 2555 ได้ติดตามพระเดชพระคุณพระเทพปริยัติมงคล พร้อมด้วยพระอาจารย์โมเช่ และคุณเสียม ได้เดินทางไปพุทธคยาประเทศอินเดียเพื่อดูรูปแบบและลวดลายของพระเจดีย์พุทธคยาองค์จริง เมื่อเก็บรายละเอียดต่าง ๆ เสร็จแล้วจึงเดินทางกลับประเทศไทย คุณเสียมเกิดศรัทธาถวาย 40,000,000 บาท ถวายเพิ่มในภายหลังอีกประมาณ 10,000,000 บาท รวมเป็น 50,000,000 บาท นอกจากนี้สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ปรมาจารย์ (ช่วง วรปุณโณมหาเถร ป.ธ. 9) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มอบปัจจัยร่วมสมทบทุนสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาเป็นจำนวน 2,000,000 บาท และยังมีเจ้าภาพร่วมประกอบด้วย นายวิชัย-นายประจักษ์ มาลินนท์ ผู้บริหารไทยทีวีสีช่อง 3 และครอบครัวนายชานนท์ เรืองกฤตยา ครอบครัวนายนิกร เลหาพงศ์ชนะ คณะนายสมบัติ เถลิวุฒินันท์ คณะคุณหญิงเผิง หลอ คณะนายบุญชู ตรีทอง ตลอดจนศิษยานุศิษย์ญาติโยม สาธุชนโดยทั่วไป

การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว⁷ กล่าวว่า หลังจากเดินทางกลับมาถึงประเทศไทย พระเทพปริยัติมงคล ได้มอบหมายงานให้พระครูวินัยธรรมรักษศักดิ์ จิตภาโส เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานจัดซื้อจัดหาวัสดุต่าง ๆ คุณสุขเกษม และ คุณสุภาพรรณ ภู่อ่าง วิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง คุณक्रमันัส แก้วโพธิ์กลาง ช่างทำแบบลวดลายประดับพระมหาเจดีย์พุทธคยา คุณศรีจันทร์ ไชยาแก้ว หัวหน้าช่างก่อสร้าง สอดคล้องกับคุณสุขเกษม ภู่อ่าง⁸ กล่าวว่า วิธีการดำเนินการก่อสร้าง

⁵ สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมงคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6, 25 ตุลาคม 2560.

⁶ สัมภาษณ์ พระปิฎกโมลี, รองเจ้าคณะจังหวัดลำปาง, 26 ตุลาคม 2560.

⁷ สัมภาษณ์ แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 26 ตุลาคม 2560.

⁸ สัมภาษณ์ คุณสุขเกษม ภู่อ่าง, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 27 ตุลาคม 2560.

เจดีย์พุทธคยาจำลอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ตรวจสอบสภาพดินวางแบบและตรวจสอบ การดำเนินขุดดินตามขนาดรูปแบบฐานของพระเจดีย์โดยใช้ฐานรากแผ่ เป็นโครงสร้างฐานองค์พระเจดีย์ ขั้นตอนที่ 2 วางแบบและตรวจสอบ ขั้นตอนการเทคอนกรีต ขั้นตอนการเทพื้นคอนกรีต ขั้นตอนการเทเสา คอนกรีต ขั้นตอนการเทพื้นคองกรีตแต่ละชั้น ขั้นตอนที่ 3 วางแบบและตรวจสอบการติดแบบ ลวดลายปูนปั้นตามรูปแบบที่ถอดแบบมาจากพระมหาเจดีย์ พุทธคยาในประเทศอินเดีย ขั้นตอนที่ 4 วางแบบและตรวจสอบการตกแต่งภายในและโดยรอบตามรูปแบบองค์พระเจดีย์ให้ดูสวยงาม เป็นไป ในทิศทางเดียวกันกับครุมนัส แก้วโพธิ์กลาง⁹ กล่าวว่า วิธีการดำเนินการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ การเดินทางไปลอกแบบจากพระมหาเจดีย์ พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย ขั้นตอนที่ 2 วาดแบบมา ปั้นและทำพิมพ์ ขั้นตอนที่ 3 ติดลวดลายปูนปั้นตามที่ได้ถอดมาจากพระมหา เจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย ขั้นตอนที่ 4 เก็บรายละเอียดลวดลายปูนปั้นและตรวจสอบให้ ตรงตามแบบที่ได้ถอดมาจากพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย สอดคล้องกับ ศรีจันทร์ ไชยาแก้ว¹⁰ กล่าวว่า วิธีการดำเนินการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ตรวจสอบสภาพดินและดำเนินขุดดินตามขนาดรูปแบบฐานของพระเจดีย์โดยใช้ฐานรากแผ่ ขุดลึก 4 เมตร ทำตะแกรงเทคอนกรีตหนา 60 ซม. เทเสาขึ้นมาเสมอกับหน้าดินและทำการถมดินให้ได้ระดับ กับหน้าดิน ขั้นตอนที่ 2 เทคานปูนทับหน้าดินที่ถมไว้และทำการเทพื้นคอนกรีตหนา 60 ซม. ให้เสมอกัน และเทเสากับผนังด้วยคอนกรีตพร้อมกัน ความหนาของพื้นแต่ละชั้นหนา 40 ซม. ขั้นตอนที่ 3 ติด แบบลวดลายปูนปั้น ขั้นตอนที่ 4 ตกแต่งภายใน ซึ่งใช้เวลาในการก่อสร้างเป็นเวลาทั้งสิ้น 2 ปี 11 เดือน 27 วัน

5.2.2 ปัญหาอุปสรรคการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ปัญหาอุปสรรคการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง จากผลวิจัยพบว่า การสร้างเจดีย์พุทธคยา จำลองมีปัญหาอุปสรรค ดังที่ พระเทพปริยัติมงคล กล่าวว่า ปัญหาอุปสรรคมีบ้างแต่ไม่ใช่เรื่องใหญ่ เพราะใช้สติปัญญา หลักจิตวิทยา และทัศนคติความเห็นทั้งหลายเป็นที่ตั้ง คือต้องใช้พระเดชและ พระคุณทั้งสองอย่างจึงจะแก้ปัญหานั้นทั้งหลายได้ งานอะไรก็แล้วแต่ ถ้าไม่ทำก็ไม่มีอุปสรรค การผ่าน อุปสรรคได้นี้ถือเป็นข้อสำคัญ ต้องอาศัยความเมตตา ความอดทน และการให้อภัย 3 อย่างนี้เป็นหลัก จึงจะสามารถผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปได้ โดยเฉพาะเมื่อใกล้วันฉลองเจดีย์พุทธคยาจำลอง ที่กำหนดไว้ วันที่ 7 มิถุนายน 2558 ยิ่งต้องทำงานกันหนักทั้งกลางวันกลางคืน เพื่อให้เจดีย์พุทธคยาสร้างเสร็จ ตามที่กำหนด รวมใช้เวลาในการก่อสร้างทั้งหมด 2 ปี 11 เดือน 27 วัน เป็นไปในทิศทางเดียวกับพระ

⁹สัมภาษณ์ ครุมนัส แก้วโพธิ์กลาง, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 28 ตุลาคม 2560.

¹⁰สัมภาษณ์ ศรีจันทร์ ไชยาแก้ว, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 25 ตุลาคม 2560.

ครุวินัยธรรักษ์ศักดิ์ จิโตภาโส¹¹ กล่าวว่า พระเทพปริยัติมงคล ส่งทีมงานไปวัดขนาดถ้ำรูปเก็บรายละเอียดพระมหาเจดีย์ของจริงที่พุทธคยา ประเทศอินเดียประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อวันที่ 23-28 เมษายน 2556 ซึ่งลำดับขั้นตอนการดูงานสถานที่จริงนี้เกิดขึ้นหลังจากที่การก่อสร้างเริ่มไปแล้ว จึงสวนทางกับลำดับขั้นตอนการก่อสร้างทั่วไปและท่านก็ต้องวิ่งรอกไปกลับระหว่างป่าแป๋-งาว ระยะทางกว่า 250 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเที่ยวเดียวรวม 3 ชั่วโมง ซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำงานอย่างหนึ่งเช่นกันเพราะต้องกลับไปดูการก่อสร้างอุโบสถภายในวัดที่ป่าแป๋ซึ่งกำลังดำเนินการสร้างอยู่เช่นกัน

ซึ่งอุปสรรคการดำเนินการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยา สอดคล้องกับแม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว¹² กล่าวว่า พระครุวินัยธรรักษ์ศักดิ์ จิโตภาโส เคยเล่าให้ฟังถึงปัญหาทางเทคนิคระหว่างการก่อสร้าง ว่ามีสาเหตุมาจากงานก่อสร้างฐานรากเดิมที่ทำไว้ก่อนหน้านั้นแตกต่างจากของจริงที่ไปดูงานมา ท่านจึงต้องทำหน้าที่เหมือนสถาปนิก ช่วยแก้ปัญหาหน้างานเพื่อให้เจดีย์พุทธคยาจำลอง ได้สัดส่วนเหมือนที่พุทธคยารวมทั้งปัญหาวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างและแรงงานก็มีมาเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะเมื่อใกล้เวลาทำพิธีสมโภชพระมหาเจดีย์ฯ พระครุวินัยธรรักษ์ศักดิ์ จิโตภาโส และทีมงานที่อยู่หน้างานก่อสร้างต้องย้ายมาพักประจำที่วัดจองคำ เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปกลับป่าแป๋และต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำแทบไม่ได้กินไม่ได้นอนกันเลยในช่วงระยะเวลานั้นทุกคนห้ามเจ็บห้ามป่วยต้องอดทนอดกลั้นทุกอย่างงานสำเร็จผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

5.2.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองดังที่พระเทพปริยัติมงคล¹³ กล่าวว่าทำงานทุกอย่างคือคิดแล้วต้องทำ ทำแล้วต้องได้ ใจเป็นผู้สร้างกายเป็นผู้ทำ ใจสั่งผิสร้างกายทำผิ ใจสั่งกระดูกสร้างกายทำกระดูก สอดคล้องกับคุณสุขเกษม ภูสว่าง¹⁴ กล่าวว่า พระเทพปริยัติมงคล ได้ควบคุมงานอย่างใกล้ชิดทุกเวลาที่ท่านมีโอกาส เกิดปัญหาและอุปสรรคพระเทพปริยัติมงคลก็เรียกประชุมขอความคิดเห็นผ่านพ้นทุกปัญหาด้วยสติและปัญญาเหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านี้ได้จุดประกายพลังศรัทธาให้กับศิษยานุศิษย์ที่ร่วมงานก่อสร้างทุกคนจนพบกับความสำเร็จสมบูรณ์แบบงดงามทุกรายละเอียดทุกลดถลาย ทุกปฏิมากรรมที่ตกแต่ง เฉกเช่นเดียวกับที่พระมหาโพธิเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย ถ่ายทอดมาสู่พระมหาเจดีย์พุทธคยา ณ วัดจองคำ คือความเหมือนที่แตกต่างกันเพียงยุคสมัยกาลเวลา และตำแหน่งแห่งหนเป็นความเหมือนที่มีความงดงามวิจิตรบรรจง ดังสวรรค์สร้าง

¹¹ สัมภาษณ์ พระครุวินัยธรรักษ์ศักดิ์ จิโตภาโส, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 29 ตุลาคม 2560.

¹² สัมภาษณ์ แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 29 ตุลาคม 2560.

¹³ สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติมงคล, ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6, 1 ตุลาคม 2560.

¹⁴ สัมภาษณ์ คุณสุขเกษม ภูสว่าง, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 27 ตุลาคม 2560.

พระมหาเจดีย์พุทธคยา ณ วัดจองคำ สอดคล้องกับแม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว¹⁵ กล่าวว่า พระครูวินัยธร รักศักดิ์ จิโตภาโส ใช้การภาวนาให้มีสติทำสมาธิให้เกิดปัญญาเพื่อใช้แก้ปัญหา โดยคิดล่วงหน้าเสมอว่า จะมีความเสียหายอะไรในงานที่อาจจะเกิดขึ้นได้บ้างแล้วคิดเตรียมหาทางแก้ไขไว้และเชื่อว่าในโลกใบนี้ไม่มีอะไรทำไม่ได้งานสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองก็เช่นกันทั้งนี้กว่าจะสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเพราะมีรายละเอียดที่ต้องทำมากและต้องเหมือนด้วยจึงเป็นการฝึกขันธ์ความอดทน วิจารณ์ความเพียรความเคารพและศรัทธาเชื่อมั่นในครูบาอาจารย์ของทีมงานทุกคนทำให้ไม่มีใครยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและร่วมมือกันฝ่าฟันอุปสรรคจนงานสำเร็จได้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง สอดคล้องกับพระครูวินัยธรรักศักดิ์ จิโตภาโส¹⁶ กล่าวว่า คนเราคิดอะไรไม่ใช่จะเป็นสูตรสำเร็จเสมอไป ต้องไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าความคิดของเราจะถูกต้องทั้งหมด ต้องกลับมาพิจารณาทบทวน เพราะไม่มีอะไรแน่นอนและเป็นตัวเป็นตนความอดทนตั้งมั่นแน่วแน่ไม่วินิจฉัยนั้น จึงจะทำงานได้สำเร็จ ขันติ ความอดทนเป็นเครื่องเผากิเลสของใจ ที่อยากได้ตามต้องการแต่เมื่อไม่เป็นไปตามนั้น ก็ต้องหันกลับมาดูที่ใจเราว่าเป็นอย่างไร ต้องวางใจที่มั่นไม่เป็นตั้งใจไว้ก่อนแล้วจึงมาดูต้นเหตุของปัญหา ถ้าเป็นปัญหาบุคคลแม้จะรู้ทั้งรู้ว่าวิธีของเขาผิด และเกิดความเสียหายแน่นอนก็ต้องแก้ไขด้วยความยืดหยุ่นอย่าไปหักด้ามพร้าด้วยเขายอมให้เค้าทำ โดยไม่ขัดแย้ง ปล่อยให้เขาทำตามใจเขาไปก่อนแล้วเตรียมหาทางแก้ไขผลเสียที่จะเกิดขึ้น ความเสียหายเกิดขึ้นไม่มากนักจึงเข้าไปสอนวิธีของเราให้เขารู้เขาจึงจะยอมรับทั้งงานก็ไม่เสียและเขาก็ไม่เสียหายด้วย

5.3 ตอนที่ 3 คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

5.3.1 การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน

เจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน ดังที่ คุณแม่อัมพร แซ่พัว¹⁷ กล่าวว่า การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ มีประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชนคนไทยที่มีข้อจำกัด เรื่องการเงิน ข้อจำกัดเรื่องเวลา ข้อจำกัดเรื่องสุขภาพ และข้อจำกัดเรื่องระยะทาง ในการเดินทางไปยังสถานที่จริง ก็สามารถมาสักการบูชามหาเจดีย์พุทธคยาจำลองที่วัดจองคำได้ ประหยัดทั้งต้นทุน ประหยัดทั้งค่าใช้จ่ายประหยัดทั้งเวลาและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่มีความประสงค์จะเดินทางมาสักการบูชาอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสอดคล้องกันกับ รุ่งนภา วิสุทธิ์¹⁸ กล่าวว่า เป็นการเปิดโอกาสให้

¹⁵ สัมภาษณ์ แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 29 ตุลาคม 2560.

¹⁶ สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรรักศักดิ์ จิโตภาโส, ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง, 29 ตุลาคม 2560.

¹⁷ สัมภาษณ์ คุณแม่อัมพร แซ่พัว, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 1 พฤษภาคม 2560.

¹⁸ สัมภาษณ์ รุ่งนภา วิสุทธิ์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 1 พฤษภาคม 2560.

พุทธศาสนิกชนที่มีข้อจำกัดเรื่องของการเงิน ข้อจำกัดเรื่องของระยะเวลา ในการเดินทาง หรือความสะดวกในเรื่องต่างๆ ได้สักการบูชาพระมหาเจดีย์พุทธคยาในประเทศไทย โดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก ไปถึงพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ วสวัตต์ ปฐพรพนพงศ์¹⁹ กล่าวว่า เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนในประเทศไทยได้สักการบูชาโดยไม่ต้องไปถึงประเทศอินเดีย เพื่อความสะดวกในการเดินทาง สอดคล้องกันกับ ภานี โฉมทอง²⁰ กล่าวว่า เป็นประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยที่ต้องการมาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยา และสะดวกต่อการเดินทางมาสักการบูชาเจดีย์พุทธคยา เปิดโอกาสให้กับพุทธศาสนิกชนที่ไม่สามารถเดินทางไปยัง พระมหาเจดีย์พุทธคยาในรัฐพิหารประเทศอินเดีย ได้มาสักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำแห่งนี้ ซึ่งที่สำคัญเจดีย์พุทธคยาจำลองนี้ถอดรูปแบบจากพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหารมาอย่างละเอียด จนทำให้ผู้ที่มาสักการะเกิดความปิติใจเปรียบเสมือนได้ไปกราบพระมหาเจดีย์ รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย สอดคล้องกับ อนุโรจน์ วิสุทธ์เจริญพร²¹ กล่าวว่า ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการไปถึงพุทธคยาประเทศอินเดียและสะดวกต่อการเดินทางเพื่อสักการะบูชาองค์พระมหาเจดีย์พุทธคยา เป็นความประทับใจของชาวพุทธในไทยที่มีมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง ภายในวัดจองคำ ซึ่งถอดแบบจากองค์จริงมาประดิษฐานในไทยและมีความสวยงามโดดเด่น

การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าทางจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนชาวไทย เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ มนตรี อรรถรัตน์²² กล่าวว่า เจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเวียง จังหวัดลำปาง มีความสง่างาม มีคุณค่าทางจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมากที่ได้มากราบเจดีย์พุทธคยาจำลองเปรียบเสมือนได้กราบไหว้พระมหาเจดีย์พุทธคยาองค์จริง สะดวกต่อพุทธศาสนิกชนในการเดินทางมาสักการบูชา ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองและยังลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปถึง รัฐพิหาร ประเทศอินเดียเพื่อไปสักการบูชาเจดีย์พุทธคยา สอดคล้องกับ เสาร์แก้ว ลีชาย²³ กล่าวว่า ช่วยลดค่าใช้จ่าย แทนที่จะต้องไปถึงประเทศอินเดียถึงจะได้กราบไหว้มหาเจดีย์พุทธคยา เป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสกราบไหว้สักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง ได้อย่างทั่วถึงเหมือนอยู่ที่ รัฐพิหารประเทศอินเดียเป็นความโชคดีของชาวพุทธในไทย ที่มีพุทธคยาในไทย ซึ่งสะดวกต่อการเดินทางและเปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงสามารถกราบไหว้พระมหาเจดีย์พุทธคยาได้ตลอดเวลา

¹⁹ สัมภาษณ์ วสวัตต์ ปฐพรพนพงศ์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 5 พฤษภาคม 2560.

²⁰ สัมภาษณ์ นางภานี โฉมทอง, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 11 พฤษภาคม 2560.

²¹ สัมภาษณ์ อนุโรจน์ วิสุทธ์เจริญพร, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 5 พฤษภาคม 2560.

²² สัมภาษณ์ มนตรี อรรถรัตน์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 6 พฤษภาคม 2560.

²³ สัมภาษณ์ เสาร์แก้ว ลีชาย, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 7 พฤษภาคม 2560.

การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่มีรายได้น้อยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ดิเรก จุฑาเกต²⁴ กล่าวว่า เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนที่มีข้อจำกัดเรื่องของการเงิน ข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา ในการเดินทาง หรือความสะดวกในเรื่องต่างๆ ได้สักการบูชาพระมหาเจดีย์พุทธคยาในประเทศไทย โดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมากไปถึงพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย สอดคล้องกับ วรรณ รุ่งดี²⁵ กล่าวว่า ประหยัดค่าใช้จ่ายในการที่จะต้องเดินทางไปถึงประเทศอินเดีย เอื้อประโยชน์ต่อชาวนาชาวไร่ที่มีรายได้น้อยที่ต้องการกราบไหว้สักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง เป็นบุญของพุทธศาสนิกชนชาวไทยที่ไม่สามารถไปสักการบูชาองค์พระมหาเจดีย์พุทธคยาถึงประเทศอินเดียแต่สามารถมากราบไหว้สักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง ที่นี้แทนได้ เป็นไปในทิศทางเดียวกับ ฉันทพร ญาณศุภวงศ์²⁶ กล่าวว่า เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง มีคุณค่าทางด้านจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนที่มาสักการบูชาเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธอีกแห่งหนึ่งที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่สามารถไปยังพระมหาเจดีย์พุทธคยาในรัฐพิหารประเทศอินเดีย ได้สักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำแห่งนี้ ซึ่งที่สำคัญเจดีย์พุทธคยาจำลองแห่งนี้ถอดรูปแบบจากพระมหาเจดีย์พุทธคยารัฐพิหารมาอย่างละเอียด จนทำให้ผู้ที่มีสักการะยังเจดีย์แห่งนี้เกิดความปิติใจเปรียบเสมือนได้ไปกราบพระมหาเจดีย์ รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย สอดคล้องกันกับ ญปภา แพงวงษ์²⁷ กล่าวว่า เปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่สามารถเดินทางไปยังพระมหาเจดีย์พุทธคยาในรัฐพิหารประเทศอินเดีย ได้มาสักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ ซึ่งพุทธศาสนิกชนที่มากราบไหว้สักการบูชาองค์เจดีย์พุทธคยาจำลองนี้สัมผัสถึงพุทธคยาในดินแดนพุทธภูมิทั้งนี้ยังสัมผัสถึงการตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธเจ้าอีกด้วยเป็นไปในทิศทางกันกับ อาชิรวรา สุภัทรประทีป²⁸ กล่าวว่า ให้พุทธศาสนิกชนได้มีความภาคภูมิใจ ที่มีเจดีย์พุทธคยาจำลอง เกิดขึ้นตั้งอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเจดีย์พุทธคยาเป็นพุทธสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งในพระพุทธศาสนา และประการสำคัญคือได้จำลองพุทธศาสนสถานที่สำคัญของชาวพุทธมาประดิษฐานในประเทศไทย สอดคล้องกับ วัชรพงษ์ รุ่งดี²⁹ กล่าวว่า การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง ทำให้สะดวกต่อพุทธศาสนิกชนในการเดินทางมาสักการบูชาเจดีย์พุทธคยาจำลอง และยังลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปถึงประเทศอินเดียเพื่อไปสักการบูชาองค์พระมหาเจดีย์พุทธคยาเจดีย์พุทธคยาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนอย่างมากในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านจิตใจ เป็นไปใน

²⁴ สัมภาษณ์ ดิเรก จุฑาเกต, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 10 พฤษภาคม 2560.

²⁵ สัมภาษณ์ วรรณ รุ่งดี, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 8 พฤษภาคม 2560.

²⁶ สัมภาษณ์ ฉันทพร ญาณศุภวงศ์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 12 พฤษภาคม 2560.

²⁷ สัมภาษณ์ ญปภา แพงวงษ์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 11 พฤษภาคม 2560.

²⁸ สัมภาษณ์ อาชิรวรา สุภัทรประทีป, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 9 พฤษภาคม 2560.

²⁹ สัมภาษณ์ วัชรพงษ์ รุ่งดี, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 12 พฤษภาคม 2560.

ทิศทางเดินวักนกับ นาวา กุลละโมรินทร์³⁰ กล่าวว่า เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ มีความสง่างาม และมีคุณค่าทางจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมากที่ได้มากราบเจดีย์พุทธคยาจำลองเปรียบเสมือน กราบไหว้พระมหาเจดีย์พุทธคยาองค์จริงที่ รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย เป็นไปในทิศทางกันกับ ฉัตรชัย นันทวาสน์³¹ กล่าวว่า เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นเกิตรติดต่อพุทธศาสนิกชนในไทย เป็นศาสนสถานที่ย้ายมาจากประเทศอินเดียและมีคุณค่าทางจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมากเลยทีเดียว เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่สามารถไปถึงอินเดีย ได้มีโอกาสมาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยาที่นี่ ลดทั้งค่าใช้จ่าย และประหยัดเวลาในการเดินทาง สอดคล้องกันกับ สิทธิกร แสนทวี³² กล่าวว่า เป็นศาสนสถานที่ย้ายมาจากประเทศอินเดียและมีคุณค่าทางจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมากเลยทีเดียว มีความสง่างามและมีคุณค่าทางจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมากที่ได้มากราบพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลองเปรียบเสมือนได้กราบไหว้พระมหาเจดีย์พุทธคยาองค์จริงที่ประเทศอินเดีย เป็นไปในทิศทางเดียวกับ จิราพร เกิดสิริ³³ กล่าวว่า เจดีย์พุทธคยาเป็นพุทธสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งในพระพุทธศาสนา และประการสำคัญคือได้จำลองพุทธศาสนสถานที่สำคัญของชาวพุทธมาประดิษฐานในประเทศไทย ทำให้ผู้ที่มาสักการะยังเจดีย์แห่งนี้เกิดความปิติใจเสมือนได้ไปกราบพระมหาเจดีย์รัฐพิหารประเทศอินเดีย

5.3.2 เจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว

การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำพระอารามหลวงมีคุณค่าและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว จากผลการวิจัยพบว่า มีคุณค่าและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ดังที่ ชาคริต คิดถึงคุณ³⁴ กล่าวว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของอำเภอวังและจังหวัดลำปางรวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาแห่งใหม่ที่ชาวพุทธทั่วประเทศสนใจที่จะเดินทางมาเที่ยวชมความสวยงามและเดินทางมากกราบไหว้ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย จึงเกิดความขยายตัวของเศรษฐกิจตั้งแต่จังหวัดลำปางลงมาถึงอำเภอวังและชุมชนรอบๆวัดจองคำ สอดคล้องกันกับ มนัสชัย แก้วจันทร์³⁵ กล่าวว่า มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลและให้ความสนใจที่จะมาเข้าชมยังเจดีย์พุทธคยา จึงทำให้เกิดการกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจ มีการการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จนทำให้คนในชุมชนมีรายได้สามารถจุนเจือครอบครัวโดยไม่ต้องออกนอกพื้นที่เพื่อหางานทำ เกิดประโยชน์ต่อคน

³⁰ สัมภาษณ์ ด.ต. นาวา กุลละโมรินทร์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 9 พฤษภาคม 2560.

³¹ สัมภาษณ์ ฉัตรชัย นันทวาสน์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 10 พฤษภาคม 2560.

³² สัมภาษณ์ สิทธิกร แสนทวี, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 16 พฤษภาคม 2560.

³³ สัมภาษณ์ จิราพร เกิดสิริ, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 14 พฤษภาคม 2560.

³⁴ สัมภาษณ์ นายชาคริต คิดถึงคุณ, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 17 พฤษภาคม 2560.

³⁵ สัมภาษณ์ มนัสชัย แก้วจันทร์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 17 พฤษภาคม 2560.

ในพื้นที่เป็นอย่างมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ พีรณัฐ สุขสำราญ³⁶ กล่าวว่า เดิมทีอำเภอจางเป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองและไม่ค่อยมีผู้คนเดินทางสัญจรมากนัก เป็นทางผ่านไปสู่อำเภอต่าง ๆ นักท่องเที่ยวก็จะผ่านไปโดยไม่ได้แวะเพราะหาจุดท่องเที่ยวได้ยาก ตั้งแต่มีเจดีย์พุทธคยาจำลอง นักท่องเที่ยวมาจากทั่วทุกสารทิศ เดินทางมาเพื่อชมความงามของเจดีย์พุทธคยาจำลอง และผู้ที่เดินทางผ่านไปผ่านมาได้แวะกราบไหว้ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อเป็นสิริมงคล ทำให้เกิดคุณค่าทางด้านจิตใจต่อผู้คนที่ผ่านไปมาและที่ตั้งใจมาเยี่ยมชมยังเจดีย์พุทธคยาจำลอง

การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว สอดคล้องกันกับ สวิท ละครวงษ์³⁷ กล่าวว่า การที่มีเจดีย์พุทธคยาทำให้การค้าขายในอำเภอจางดีขึ้น รวมไปถึงห้องพักรับรองหรือรีสอร์ทมีการเข้าพักอย่างไม่ขาดสายและตลอดเส้นทางจากตัวเมืองลำปางจนถึงวัดจองคำ ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานเจดีย์พุทธคยาจำลองนี้ มีการขยายตัวของรายได้ในชุมชนทำให้ทั้งคนในชุมชนและสองข้างทางมีสภาพคล่องทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ วีรวัดน์ กันธะ³⁸ กล่าวว่า ทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจในอำเภอจาง ส่งเสริมให้ชาวบ้านอำเภอจาง ที่เป็นเกษตรกรในชุมชนใกล้เคียง สามารถนำผลผลิตในชุมชนออกมาขายให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรง ไม่ว่าจะในรูปแบบการขายตามข้างทาง ริมนถนน หรือการส่งให้กับแหล่งขายร้านค้าขายของให้นักท่องเที่ยว ช่วยให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกันกับ สุพิทธิภย์ มงคลรัตน์³⁹ กล่าวว่า การที่มีเจดีย์พุทธคยาจำลองทำให้อำเภอจางเป็นที่รู้จักของคนมากขึ้น จนมีนักท่องเที่ยวอยากมากราบขอความเป็นสิริมงคลกับเจดีย์พุทธคยา โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปประเทศอินเดีย รายได้ก็ไม่ออกไปต่างประเทศ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังอยู่ในประเทศไทย ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนและจังหวัดขยายเติบโตเพิ่มขึ้น ทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้จังหวัดลำปาง มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง เพราะเจดีย์พุทธคยา ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญสำหรับผู้ที่มีศรัทธาในศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ตรัสรู้ของพระพุทธองค์ จึงเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนชาวพุทธ มาสักการะไม่ว่าจะเป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ วีระ สายหยุด⁴⁰ กล่าวว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีการส่งเสริมและมีการจัดเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำปาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจแห่งใหม่ของประเทศ ซึ่งทำให้เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวรวมไปถึงผู้ที่ต้องการมาชมผู้ที่ต้องการมาสักการบูชาอย่างมาขาดสาย

³⁶ สัมภาษณ์ พีรณัฐ สุขสำราญ, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 18 พฤษภาคม 2560.

³⁷ สัมภาษณ์ สวิท ละครวงษ์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 18 พฤษภาคม 2560.

³⁸ สัมภาษณ์ วีรวัดน์ กันธะ, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 16 พฤษภาคม 2560.

³⁹ สัมภาษณ์ สุพิทธิภย์ มงคลรัตน์, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 16 พฤษภาคม 2560.

⁴⁰ สัมภาษณ์ วีระ สายหยุด, ผู้มาสักการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง, 14 พฤษภาคม 2560.

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวិเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจงคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ” ผู้ศึกษาจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญมานำเสนอโดยจำแนกออกเป็นสามส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง เพื่อศึกษาวิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง เพื่อศึกษาคุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเลือกโดยเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดจงคำ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 4 รูป ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง 5 รูป/คน และผู้มาสักการะพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง 25 คน รวมทั้งทั้งหมด 35 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ใช้วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยทางเอกสาร โดยเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่เป็นผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความ และเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งข้อมูลที่รวบรวมจากอินเทอร์เน็ต สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้การวิเคราะห์พรรณนา (Descriptive Method)

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจงคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง วิจัยแยกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

6.1.1 แนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา จากผลการวิจัยพบว่าเจดีย์พุทธคยาเป็นสถานที่ตรัสรู้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของพระพุทธศาสนา และเป็นพุทธสถานที่สำคัญที่สุดของชาวพุทธทั่วโลก การที่สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นมา นั้น มีจุดมุ่งหมายบ่งบอกถึงว่าสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาและเป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปนานแล้ว การศึกษาและการประกาศพระศาสนา ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง จึงได้สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นมาเพื่อให้ระลึกถึงการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา รวมไปถึง

สร้างเพื่อแทนคุณแผ่นดิน สร้างถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกให้แก่ พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้สักการบูชาพระมหาโพธิเจดีย์พุทธคยาโดยทั่วกัน ทั้งนี้เพราะพระมหาเจดีย์พุทธคยาที่ประเทศอินเดียนั้นหากผู้ใดประสงค์จะเดินทางไปนมัสการหรือสักการบูชา ก็จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร ซึ่งอาจจะเป็นการลำบากแก่ชาวบ้านทั่วไปที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก แต่เมื่อมีเจดีย์พุทธคยาจำลอง ทุกคนย่อมสามารถที่จะมากราบสักการบูชาได้อย่างสะดวก การมีเจดีย์พุทธคยาจำลองประดิษฐานอยู่ที่วัดจองคำแห่งนี้เป็นนิมิตหมายให้ทราบว่า พระพุทธศาสนามีการสืบทอดและจะยังคงรุ่งเรืองตลอดไปทำให้พระภิกษุสามเณรในวัดมีโอกาสดำเนินการบูชาพระมหาเจดีย์พุทธคยาได้ตลอดเวลา รวมถึงพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยที่ไม่มีโอกาสเดินทางไปถึงประเทศอินเดียซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร ทั้งนี้วัดจองคำ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี และเป็นที่รู้จักกันในระดับต้นๆของประเทศไทยในเรื่องของการผลิตพระมหาเปรียญมาโดยตลอด ซึ่งการสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง สื่อให้รู้ว่า วัดจองคำแห่งนี้เป็นแหล่งความรู้ทางพระพุทธศาสนาแห่งหนึ่ง

6.1.2 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

1) กระบวนการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง จากผลการวิจัยพบว่าพระเทพปริยัติมิ่งคล พร้อมด้วยคณะและพระอาจารย์โมเช่ คุณเสี่ยม และทีมงาน ได้เดินทางไปพุทธคยาประเทศอินเดีย เพื่อดูรูปแบบและลวดลายของพระเจดีย์พุทธคยาองค์จริง เมื่อเก็บรายละเอียดต่างๆ หลังจากเดินทางกลับมาถึงประเทศไทย พระเทพปริยัติมิ่งคล ได้มอบหมายงานให้พระครูวินัยธรรักษศักดิ์ จิโตภาโส เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานจัดซื้อจัดหาวัสดุต่าง ๆ คุณสุขเกษม และ คุณสุภาพรรณ ภูสว่าง วิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง คุณक्रमันัส แก้วโพธิ์กลาง ช่างทำแบบลวดลายประดับพระมหาเจดีย์พุทธคยา คุณศรีจันทร์ ไชยาแก้ว หัวหน้าช่างก่อสร้าง วิธีการดำเนินการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ตรวจสอบสภาพดิน วางแบบและตรวจสอบ การดำเนินขุดดินตามขนาดรูปแบบฐานของพระเจดีย์โดยใช้ฐานรากแผ่ เป็นโครงสร้างฐานองค์พระเจดีย์ ขั้นตอนที่ 2 วางแบบและตรวจสอบ ขั้นตอนการเทคานขั้นตอนการคอนกรีต ขั้นตอนการเทพื้นคอนกรีต ขั้นตอนการเทเสาคอนกรีต ขั้นตอนการเทพื้นผนังคอนกรีตแต่ละชั้น ขั้นตอนที่ 3 วางแบบและตรวจสอบการติดแบบลวดลายปูนปั้นตามรูปแบบที่ถอดแบบมาจากพระมหาเจดีย์ พุทธคยาในประเทศอินเดีย ขั้นตอนที่ 4 วางแบบและตรวจสอบการตกแต่งภายในโดยการประยุกต์ตามรูปแบบองค์พระเจดีย์ให้ดูสวยงาม

2) ปัญหาอุปสรรคการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง จากผลการวิจัยพบว่าทีมงานไปวัดขนาด ถ่ายรูปเก็บรายละเอียดพระมหาเจดีย์ของจริงที่พุทธคยา ประเทศอินเดียประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อวันที่ 23-28 เมษายน 2556 ซึ่งลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่จริงนี้เกิดขึ้นหลังจากที่การก่อสร้างเริ่มไปแล้ว จึงสวนทางกับลำดับขั้นตอนการก่อสร้าง เป็นปัญหาทางเทคนิคระหว่างการก่อสร้าง ว่ามีสาเหตุมาจากงานก่อสร้างฐานรากเดิมที่ทำไว้ก่อนหน้านั้นแตกต่างจากของจริงที่ไปดูงานมา ท่านจึงต้องทำหน้าที่ยุติงานเหมือนสถาปนิก ช่วยแก้ปัญหาหน้างานเพื่อให้เจดีย์พุทธคยาจำลอง ได้สัดส่วนเหมือนที่พุทธคยา รวมทั้งปัญหาวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างและแรงงานก็มีมาเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะเมื่อใกล้เวลาทำพิธีสมโภชเจดีย์พุทธคยาจำลอง ทีมงานที่อยู่หน้างานก่อสร้างต้องย้ายมาพักประจำที่วัดจองคำ เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางและต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำแทบไม่ได้กินไม่ได้นอนกันเลยในช่วงระยะเวลา นั้นทุกคนห้ามเจ็บห้ามป่วยต้องอดทนอดกลั้นทุกอย่าง งานสำเร็จผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง จากผลการวิจัยพบว่าพระเทพปริยัติมิ่งคล ได้ควบคุมงานอย่างใกล้ชิดทุกเวลาที่ท่านมีโอกาส เกิดอุปสรรคมากปัญหาหลวงพระเทพปริยัติมิ่งคล ก็เรียกประชุมขอความคิดเห็นผ่านพ้นทุกปัญหาด้วยสติ จนในที่สุดก็พบกับความสำเร็จ พระเทพปริยัติมิ่งคล มีคติประจำใจอยู่อย่างหนึ่งคือ ทุกอย่างคิดแล้วต้องทำ ทำแล้วต้องได้ ใจเป็นผู้สร้างกายเป็นผู้ทำ ใจสั่งผิสร้างกายทำผิด ใจสั่งกระดูกสร้างกายทำถูก ผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง พระครูวินัยธร รักศักดิ์ จิตภาโส ใช้การภาวนาให้มีสติ ทำสมาธิให้เกิดปัญญาเพื่อใช้แก้ปัญหาโดยคิดล่วงหน้าเสมอว่าจะมีความเสียหายอะไรในงานที่อาจจะเกิดขึ้นได้บ้างแล้วคิดเตรียมหาทางแก้ไขไว้ก่อนและเชื่อว่าในโลกใบนี้ไม่มีอะไรทำอะไรไม่ได้งานสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนี้ก็เช่นกัน กว่าจะสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเพราะมีรายละเอียดที่ต้องทำมาก

6.1.3 คุณค่าและประโยชน์ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง

1) การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน จากผลการวิจัยพบว่าเป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนที่มีข้อจำกัดเรื่องของการเงิน ข้อจำกัดเรื่องของระยะเวลา ในการเดินทาง หรือความสะดวกในเรื่องต่างๆ ได้สักการบูชาพระมหาเจดีย์พุทธคยาในประเทศไทย โดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายเยอะไปถึงพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย มีคุณค่าทางด้านจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนที่มาสักการบูชาเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธอีกแห่งหนึ่งที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นความประทับใจของชาวพุทธในไทยที่มีมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง ซึ่งถอดแบบจากองค์จริงมาประดิษฐานในไทยและมีความสวยงามโดดเด่น มีความสง่างามและ สะดวกต่อพุทธศาสนิกชนในการเดินทางมาสักการบูชา ยังพระมหาเจดีย์พุทธคยา

และยังลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปถึง รัฐพิหาร ประเทศอินเดียเพื่อไปสักการบูชาองค์พระมหาเจดีย์พุทธคยา รวมไปถึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นเกิตรต่อพุทธศาสนิกชนในไทย

2) เจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว จากผลการวิจัยพบว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของอำเภองาวและจังหวัดลำปาง รวมไปถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาแห่งใหม่ที่ชาวพุทธทั่วประเทศสนใจที่จะเดินทางมาเที่ยวชมความสวยงามและเดินทางมากราบไหว้ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย จึงเกิดความขยายตัวของเศรษฐกิจตั้งแต่จังหวัดลำปางลงมาถึงอำเภองาวและชุมชนรอบๆวัดจองคำพระอารามหลวง มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลและให้ความสนใจที่จะมาเข้าชมยังเจดีย์พุทธคยา จึงทำให้เกิดการกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จนทำให้คนในชุมชนมีรายได้สามารถจับจ่ายใช้สอยโดยไม่ต้องออกนอกพื้นที่เพื่อหางานทำ เกิดประโยชน์ต่อคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก เดิมทีอำเภองาวเป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองและไม่ค่อยมีผู้คนเดินทางสัญจรไปมา มากนักเป็นทางผ่านไปสู่จังหวัดต่างๆ นักท่องเที่ยวก็จะผ่านไปผ่านมาโดยไม่ได้แวะ เพราะหาจุดท่องเที่ยวได้ยาก ตั้งแต่มีเจดีย์พุทธคยาจำลอง นักท่องเที่ยวมาจากทั่วทุกสารทิศ เดินทางมาเพื่อชมความงามของเจดีย์พุทธคยาจำลอง และผู้ที่เดินทางผ่านไปผ่านมาได้แวะกราบไหว้ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อเป็นสิริมงคล ทำให้เกิดคุณค่าทางด้านจิตใจต่อผู้คนที่ผ่านไปมาและนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาเยี่ยมชมยังเจดีย์พุทธคยาจำลอง ทำให้การค้าขายในอำเภองาวดีขึ้น รวมไปถึงห้องพักรับรองหรือรีสอร์ทที่มีการเข้าพักอย่างไม่ขาดสายตลอดเส้นทางจากตัวเมืองลำปางจนถึงวัดจองคำพระอารามหลวงซึ่งเป็นที่ประดิษฐานเจดีย์พุทธคยาจำลองนี้ มีการขยายตัวของรายได้ในชุมชนทำให้ทั้งคนในชุมชนและสองข้างทางมีสภาพคล่องด้านเศรษฐกิจ

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

6.2.1 จากผลการวิจัยพบว่าแนวคิดการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เพราะเจดีย์พุทธคยาเป็นสถานที่ตรัสรู้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของพระพุทธศาสนา และเป็นพุทธสถานที่สำคัญที่สุดของชาวพุทธทั่วโลก การที่สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นมานั้น มีจุดมุ่งหมายให้บ่งบอกถึงว่าสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาและเป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปนานแล้ว การศึกษาและการประกาศพระศาสนา ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง จึงได้สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองขึ้นมาเพื่อให้ระลึกถึงการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา รวมไปถึงสร้างเพื่อแทนคุณแผ่นดิน สร้างถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9

อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้สักการบูชาพระมหาโพธิเจดีย์ พุทธคยาโดยทั่วกัน ทั้งนี้เพราะพระมหาเจดีย์พุทธคยาที่ประเทศอินเดียนั้นหากผู้ใดประสงค์จะเดินทางไปนมัสการหรือสักการบูชา ก็จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร ซึ่งอาจจะเป็นการลำบากแก่ชาวบ้านทั่วไปที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก แต่เมื่อมีเจดีย์พุทธคยาจำลองได้สร้างขึ้น ทุกคนย่อมสามารถที่จะมากราบสักการบูชาได้อย่างสะดวก การมีเจดีย์พุทธคยาจำลองประดิษฐานอยู่ที่วัดจองคำแห่งนี้เป็นนิมิตหมายให้ทราบว่าพระพุทธศาสนามีการสืบทอดและจะยังคงรุ่งเรืองตลอดไป ทั้งนี้วัดจองคำ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี และเป็นที่รู้จักกันในระดับต้นๆของประเทศในเรื่องของการผลิตพระมหาเปรียญมาโดยตลอด ซึ่งการสร้างพระมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง สืบให้รู้ว่า วัดจองคำแห่งนี้เป็นแหล่งความรู้ทางพระพุทธศาสนาแห่งหนึ่งและทำให้พระภิกษุสามเณรในวัดมีโอกาสดำเนินสักการบูชาพระมหาเจดีย์พุทธคยาได้ทุกเวลารวมถึงพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยที่ไม่มีโอกาสเดินทางไปถึงประเทศอินเดียซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางพอสมควร สอดคล้องกับแนวคิดของพิบูลย์ ลี้พานิชย์¹ ได้วิจัยเรื่อง อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเจดีย์นั้นมีมาก่อนสมัยพุทธกาล โดยมีต้นกำเนิดมาจากประเพณีการเผาศพ และเก็บอัฐิไว้เคารพบูชาของพวกอารยันที่นับถือศาสนาพราหมณ์ เจดีย์ที่สร้างขึ้นในยุคแรก ๆ จะทำเป็นเนินดินและบรรจุอัฐิของผู้ที่เคารพนับถือไว้ภายใน การสร้างเจดีย์ในพระพุทธศาสนาก็เป็นพุทธประสงค์โดยตรง เป็นประเพณีนิยมที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสักการบูชา ต่อมาประเพณีการสร้างเจดีย์ในพระพุทธศาสนาได้แพร่หลายจากอินเดียไปยังประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ ศรีลังกา เพราะเป็นประเทศใกล้เคียงที่มีรูปแบบการสร้างเจดีย์ที่คล้ายกับอินเดีย ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับพระพุทธศาสนาจากทั้งอินเดียและศรีลังกา การที่พระพุทธศาสนาได้เข้าสู่ประเทศไทยนั้น จากหลักฐานในคัมภีร์มหาวงศ์พบว่าพระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานในประเทศไทยครั้งแรก เป็นพระพุทธศาสนาในดินแดนต่าง ๆ 9 สาย หนึ่งในบรรดา 9 สายนั้นก็คือสุวรรณภูมิ แนวคิดการออกแบบเจดีย์ตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่าได้มีการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาตีความส่วนประกอบต่าง ๆ ของเจดีย์ และ แนวคิดการออกแบบเจดีย์ตามหลักศาสนาพราหมณ์

6.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองในกระบวนการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง พบว่า วันที่ 21 ธันวาคม 2555 พระเทพปริยัติมิ่งคลพร้อมด้วยพระอาจารย์โมเช่ และคุณเสียมและคณะ ได้เดินทางไปพุทธคยาประเทศอินเดียเพื่อดู

¹พิบูลย์ ลี้พานิชย์, “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2549, หน้า 18.

รูปแบบและลวดลายของพระเจดีย์พุทธคยาองค์จริง เมื่อเก็บรายละเอียดต่าง ๆ หลังจากเดินทางกลับมาถึงประเทศไทย พระเทพปริยัติมงคล ได้มอบหมายงานให้พระครูวินัยธรรักษศักดิ์ จิโตภาโส เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว รับหน้าที่ในการติดต่อประสานงานจัดซื้อจัดหาวัสดุต่าง ๆ คุณสุขเกษม และ คุณสุภาพรรณ ภูส์ว่าง วิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง คุณक्रमันัส แก้วโพธิ์กลาง ช่างทำแบบลวดลายประดับพระมหาเจดีย์พุทธคยา คุณศรีจันทร์ ไชยาแก้ว หัวหน้าช่างก่อสร้าง วิธีการดำเนินการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ตรวจสอบสภาพดินวางแบบ และตรวจสอบ การดำเนินขุดดินตามขนาดรูปแบบฐานของพระเจดีย์โดยใช้ฐานรากแผ่ เป็นโครงสร้างฐานองค์พระเจดีย์ ขั้นตอนที่ 2 วางแบบและตรวจสอบการเทพื้นคอนกรีตขั้นตอนการเทเสาคอนกรีต ขั้นตอนการเทพื้นคอนกรีตแต่ละชั้น ขั้นตอนที่ 3 วางแบบและตรวจสอบการติดแบบลวดลายปูนปั้นตามรูปแบบที่ถอดแบบมาจากพระมหาเจดีย์ พุทธคยาในประเทศอินเดีย ขั้นตอนที่ 4 วางแบบและตรวจสอบการตกแต่งภายในให้ดูสวยงาม สอดคล้องกับสอดคล้องกับแนวคิด พนม ภัยหน่วย² การจัดการก่อสร้างเป็นการบริหารของผู้รับเหมา โดยมีรายละเอียดของการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. Planning การวางแผนที่ให้ทีมงานก่อสร้างโดย BACHART, CHAIN OF BARCHAERT, C.P.M. NETWORK เป็นต้น
2. Organizing การจัดองค์การบริหารก่อสร้างจะอย่างไรให้เหมาะสมกับงาน
3. Scheduling ตารางกำหนดเวลาการทำงาน ในแต่ละกิจกรรม
4. Budgeting การกำหนดงบประมาณบริหารงบประมาณ ต้องทราบงบประมาณต่าง ๆ เช่น ภาษี ค่าแรง วัสดุ เป็นต้น
5. Reporting การรายงาน รายงานความก้าวหน้าของงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ ตลอดจนการควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุต่าง ๆ และอุปสรรคในการทำงานเป็นสัปดาห์ เดือน และปี
6. Accounting การทำบัญชี เป็นการแสดงรายจ่ายเพื่อให้ทราบสถานะทางการเงิน
7. Documentation การทำเอกสารให้มีประสิทธิภาพแยกหมวดโดยเก็บให้ดีและง่ายต่อการค้นหา ตลอดจนติดตามเอกสารและส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ
8. Coordinating การประสาน สามารถทำอย่างราบรื่นลดปัญหาต่าง ๆ
9. Controlling การควบคุมงานก่อสร้างต้องมีวิธีการกำกับให้ทันต่อเวลาเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทันที่
10. Decision marketing การตัดสินใจนั้นต้องมีเหตุผลอยู่ในใจความเป็นธรรม หลักวิชาการ และตัดสินใจทันที่

²พนม ภัยหน่วย, *การบริหารงานก่อสร้าง*, พิมพ์ครั้งที่ 20, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2548), หน้า 29-30.

ปัญหาอุปสรรคการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง โดยทีมงานไปวัดขนาดถ่ายรูปแบบใบ
รายละเอียดพระมหาเจดีย์ของจริงที่พุทธคยา ประเทศอินเดียประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อวันที่ 23-28
เมษายน 2556 ซึ่งลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่จริงนี้เกิดขึ้นหลังจากที่การก่อสร้างเริ่มไปแล้ว จึง
สวนทางกับลำดับขั้นตอนการก่อสร้าง ซึ่งเป็นปัญหาทางเทคนิคระหว่างการก่อสร้างว่ามีสาเหตุมาจาก
งานก่อสร้างฐานรากเดิมที่ทำไว้ก่อนหน้านั้นแตกต่างจากของจริงที่ไปดูงานมา ท่านจึงต้องทำหน้าที่
เหมือนสถาปนิก ช่วยแก้ปัญหาหน้างานเพื่อให้เจดีย์พุทธคยาจำลอง ได้สัดส่วนเหมือนที่พุทธคยา
รวมทั้งปัญหาวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างและแรงงานก็มีมาเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะเมื่อใกล้เวลาทำพิธีสมโภช
เจดีย์พุทธคยาจำลอง ทีมงานที่อยู่หน้างานก่อสร้างต้องย้ายมาพักประจำที่วัดจองคำ เพื่อจะได้ไม่ต้อง
เสียเวลาเดินทางและต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำแทบไม่ได้กินไม่ได้นอนกันเลยในช่วงระยะเวลาที่นั้นทุก
คนห้ามเจ็บห้ามป่วยต้องอดทนอดกลั้นทุกอย่าง งานสำเร็จผ่านพ้นไปได้ด้วยดี สอดคล้องกันกับการ
จัดการก่อสร้างเป็นการบริหารของผู้รับเหมา³ แต่เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโครงการหลักไม่ได้ โดยมี
รายละเอียดของการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. Planning การวางแผนที่ให้ทีมงานก่อสร้างโดย BACHART, CHAIN OF BARCHAERT, C.P.M. NETWORK เป็นต้น
2. Organizing การจัดการบริหารก่อสร้างจะอย่างไรให้เหมาะสมกับงาน
3. Scheduling ตารางกำหนดเวลาการทำงาน ในแต่ละกิจกรรม
4. Budgeting การกำหนดงบประมาณการบริหารงบประมาณต้องทราบงบประมาณต่าง ๆ เช่น ภาษี ค่าแรง วัสดุ เป็นต้น
5. Reporting การรายงาน รายงานความก้าวหน้าของงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ ตลอดจนการควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุต่าง ๆ และอุปสรรคในการทำงานเป็นสัปดาห์ เดือน และปี
6. Accounting การทำบัญชี เป็นการแสดงรายจ่ายเพื่อให้ทราบสถานะทางการเงิน
7. Documentation การทำเอกสารให้มีประสิทธิภาพแยกหมวดโดยเก็บให้ดีและง่ายต่อการค้นหา ตลอดจนติดตามเอกสารและส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ
8. Coordinating การประสาน สามารถทำอย่างไรบรรเทาปัญหาต่างๆ
9. Controlling การควบคุมงานก่อสร้างต้องมีวิธีการกำกับให้ทันต่อเวลาเพื่อการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นทันที่
10. Decision marketing การตัดสินใจนั้นต้องมีเหตุผลอยู่ในใจความเป็นธรรม หลักวิชาการและตัดสินใจทันที่

³พนม ภัยหน่วย, *การบริหารงานก่อสร้าง*, พิมพ์ครั้งที่ 20, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2548), หน้า 29-30.

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองคือพระเทพปริยัติมงคล ได้ควบคุมงานอย่างใกล้ชิดทุกเวลาที่ท่านมีโอกาส เกิดอุปสรรคมากปัญหาหลพระเทพปริยัติมงคล ก็เรียกประชุมขอความคิดเห็นผ่านพันทุกปัญหาด้วยสติ จนในที่สุดก็พบกับความสำเร็จ พระเทพปริยัติมงคล มีคติประจำใจอยู่อย่างหนึ่งคือ ทุกอย่างคิดแล้วต้องทำ ทำแล้วต้องได้ ใจเป็นผู้สร้างกายเป็นผู้ทำ ใจสั่งผิดร่างกายทำผิด ใจสั่งถูกร่างกายทำถูก ผู้ควบคุมดูแลก่อสร้าง พระครูวินัยธรรักศักดิ์ จิโตภาโส ใช้การภาวนาให้มีสติทำสมาธิให้เกิดปัญญาเพื่อใช้แก้ปัญหาโดยคิดล่วงหน้าเสมอว่าจะมีความเสียหายอะไรในงานที่อาจจะเกิดขึ้นได้บ้างแล้วคิดเตรียมหาทางแก้ไขไว้ก่อนและเชื่อว่าในโลกใบนี้ไม่มีอะไรทำไม่ได้ งานสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนี้ก็เช่นกันกว่าจะสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเพราะมีรายละเอียดที่ต้องทำมาก เป็นไปตามทฤษฎีความสำเร็จในโครงการก่อสร้าง สุทธิ ภาชีผล⁴ กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบแสดงความสำเร็จของโครงการ หมายถึงโครงการมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสามารถทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ภายใต้งบประมาณที่ตั้งไว้และได้คุณภาพตามรูปแบบและสัญญาซึ่งหากวิเคราะห์โดยละเอียดแล้วความสำเร็จของโครงการที่สมบูรณ์จะต้องครอบคลุมความหมายที่กว้างกว่านั้นคือความสำเร็จของโครงการหนึ่งเป็นผลมาจากการที่โครงการมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์ประกอบที่แสดงถึงความสำเร็จของโครงการหนึ่งๆ ควรประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. การจัดการด้านการเงินและเวลา(Time and Cost Mangement) หมายถึงประสิทธิผลของการบริหารและการจัดการโครงการ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการว่าสามารถเสร็จสิ้นภายในเวลา และงบประมาณที่ตั้งไว้
2. ผลการด้านเทคนิค (Technical Perfomance) แสดงถึงคุณภาพของผลโครงการที่เป็นตามสัญญา และถูกต้องตามข้อกำหนด(Specification) สามารถทำงานในเชิงเทคนิคได้อย่างถูกต้องและสมกับสภาพแวดล้อมของโครงการนอกจากนี้ ยังรวมถึงโครงการมีระบบการ ด้านความปลอดภัยที่เพียงพอ
3. การพึงพอใจในการบริหารและการจัดการโครงการ (MangerialandOrganizationSatisfaction) หมายถึงการที่มีทีมงานได้ให้ความร่วมมือในการทำงานมีประสิทธิภาพอย่างดีจนกระทั่งโดยการสิ้นสุด และสามารถร่วมแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นกับโครงการได้ นอกจากนั้น ความพอใจในทีมงานยังรวมถึงความภูมิใจ ความรู้สึก ถึงงานที่ทำทนาย ได้ให้ประสบการณ์ กับผลงานซึ่งเปเมนผลดีต่อองค์กรระยะยาว

⁴สุทธิ ภาชีผล, ทฤษฎีความสำเร็จในโครงการก่อสร้าง, (CPAC NEW. ฉบับที่ 1. มกราคม-มีนาคม 2555) : 2-3.

4. ความพึงพอใจในผลงาน (Business Performance Satisfaction) แสดงได้จากผลงานตอบกลับ หรือจากประเมินผลจากลูกค้า รวมทั้งผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

5. การปิดโครงการในผลงาน (Business Performance Satisfaction) แสดงได้จากผลงานตอบกลับ หรือจากประเมินผลจากลูกค้า รวมทั้งผู้ใช้ประโยชน์จากโครงการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม หากมองภาพรวมขององค์กรในระยะยาว ความสำเร็จขององค์กรย่อมขึ้นกับความสำเร็จของโครงการทุกโครงการ ดังนั้น ผู้บริหารจึงตระหนักว่า องค์ประกอบของความสำเร็จของโครงการหนึ่งๆ นั้นมีมากกว่าด้านการเงิน คุณภาพ และเวลา นอกจากจะส่งผลเสียให้กับด้านการเงิน คุณภาพ และเวลาของโครงการแล้วยังส่งผลกระทบต่อด้านลบให้กับองค์กรในระยะยาวอีกด้วย

6.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนั้นมีคุณค่าและประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน โดยเป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนที่มีข้อจำกัดเรื่องของการเงิน ข้อจำกัดเรื่องของระยะเวลา ในการเดินทาง หรือความสะดวกในเรื่องต่างๆ ได้สักการบูชาพระมหาเจดีย์พุทธคยาในประเทศไทย โดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายเยอะไปถึงพระมหาเจดีย์พุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย มีคุณค่าทางด้านจิตใจต่อพุทธศาสนิกชนที่มาสักการบูชาเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธอีกแห่งหนึ่งที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นความประทับใจของชาวพุทธในไทยที่มีมหาเจดีย์พุทธคยาจำลอง ซึ่งถอดแบบจากองค์จริงมาประดิษฐานในไทยและมีความสวยงามโดดเด่น มีความสง่างามและ สะดวกต่อพุทธศาสนิกชนในการเดินทางมาสักการบูชา ยังพระมหาเจดีย์พุทธคยา และยังลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปถึง รัฐพิหาร ประเทศอินเดียเพื่อไปสักการบูชายังองค์พระมหาเจดีย์พุทธคยา และเป็นเกียรติต่อพุทธศาสนิกชนในไทย รวมไปถึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สอดคล้องกับนุสรา จิตตเกษม⁵ ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพขนาดใหญ่มหามหาทางศาสนา ระหว่าง พ.ศ. 2534 -2557 ผลการวิจัยพบว่า รูปเคารพขนาดใหญ่มหามหาทางศาสนาถูกสร้างขึ้นแล้วในดินแดนไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยและยังคงปรากฏให้เห็นถึงปัจจุบัน แต่ด้วยวันเวลาที่ยาวนาน กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพหลายอย่างยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา แต่บางอย่างถูกปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามความเหมาะสมค่านิยมและวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนไปจากเดิม จากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายให้รูปแบบเคารพทั้ง 3 ด้านคือกระบวนการสร้างความหมายผ่านรูปเคารพ กระบวนการสร้างความหมายผ่านพิธีกรรมและกระบวนการสร้างความหมายผ่านบุคคล สามารถสะท้อนสภาพของสังคมไทยในด้านต่างๆ ที่จะทำให้ได้เข้าใจคนในสังคมไทยปัจจุบันนี้ได้ดีขึ้น

⁵นุสรา จิตตเกษม, “กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพขนาดใหญ่มหามหาทางศาสนา ระหว่าง พ.ศ. 2534-255”, *ดุชนิตินิพนธ์ปริญาปรัชญาดุชนิตินิติต*, สาขาวิชาไทยศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2558, หน้า 30.

เจดีย์พุทธคยาจำลองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของอำเภอองาวและจังหวัดลำปางรวมไปถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาแห่งใหม่ที่ชาวพุทธทั่วประเทศสนใจที่จะเดินทางมาเที่ยวชมความสวยงามและเดินทางมากราบไหว้ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย จึงเกิดความขยายตัวของเศรษฐกิจตั้งแต่จังหวัดลำปางลงมาถึงอำเภอองาวและชุมชนรอบๆวัดจองคำพระอารามหลวง มีนักท่องเที่ยวหลังไหลและให้ความสนใจที่จะมาเข้าชมยังเจดีย์พุทธคยา จึงทำให้เกิดการกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จนทำให้คนในชุมชนมีรายได้สามารถจุนเจือครอบครัวโดยไม่ต้องออกนอกพื้นที่เพื่อหางานทำ เกิดประโยชน์ต่อคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก เดิมทีอำเภอองาวเป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองและไม่ค่อยมีผู้คนเดินทางสัญจรไปมา มากที่สุดเป็นทางผ่านไปสู่จังหวัดต่างๆ นักท่องเที่ยวก็จะผ่านไปผ่านมาโดยไม่ได้แวะ เพราะหาจุดท่องเที่ยวได้ยาก ตั้งแต่มีเจดีย์พุทธคยาจำลอง นักท่องเที่ยวมาจากทั่วทุกสารทิศ เดินทางมาเพื่อชมความงามของเจดีย์พุทธคยาจำลอง และผู้ที่เดินทางผ่านไปผ่านมาได้แวะกราบไหว้ยังเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อเป็นสิริมงคล ทำให้เกิดคุณค่าทางด้านจิตใจต่อผู้คนที่ผ่านมาผ่านไปและนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาเยี่ยมชมยังเจดีย์พุทธคยาจำลอง ทำให้การค้าขายในอำเภอองาวดีขึ้น รวมไปถึงห้องพักรับหรือรีสอร์ทที่มีการเข้าพักอย่างไม่ขาดสายตลอดเส้นทางจากตัวเมืองลำปางจนถึงวัดจองคำพระอารามหลวงซึ่งเป็นที่ประดิษฐานเจดีย์พุทธคยาจำลองนี้ มีการขยายตัวของรายได้ในชุมชนทำให้ทั้งคนในชุมชนและสองข้างทางมีสภาพคล่องด้านเศรษฐกิจในชุมชน

ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ซึ่ง สอดคล้องกันกับ ธรรมนูญฯ คำแก้ว⁶ ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทโบราณสถาน ทัศนศึกษา พระอารามหลวงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดให้ศักยภาพการดึงดูดใจของวัดทั้ง 5 วัด ให้อยู่ในกลุ่ม One-dimensional และ Attractive แสดงให้เห็นว่า ความประทับใจในความงดงามของสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และประติมากรรมภายในวัด วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นโดยเฉพาะความมีเอกลักษณ์ของวัดล้วนเป็นสิ่งจูงใจและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมซึ่งนอกจากความมีเอกลักษณ์และความสวยงามของวัด รวมไปถึงสภาพแวดล้อมภายในวัดที่สะอาด สวยงาม ร่มรื่น และสามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก รวมไปถึงวัดมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในวัดและโบราณสถานให้อยู่ในสภาพดีเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความปลอดภัยและมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงได้ง่ายสามารถรองรับได้หลายภาษา จะช่วยทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจต่อการมาเที่ยวชมได้เช่นกัน

⁶ธรรมนูญฯ คำแก้ว, “การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทโบราณสถาน ทัศนศึกษา พระอารามหลวงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, *งานวิจัยสาขาเศรษฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้), 2555, หน้า 12.

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิจัยพบว่า สร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา มีจุดมุ่งหมายให้บ่งบอกถึงว่าสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาและเป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนา อันดับต้นๆของประเทศ ด้านโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี ฉะนั้นทางสำนักงานพระพุทธศาสนา หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องให้เพียงพอต่อการบริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี เพื่อเป็นการช่วยสืบถอดพระพุทธศาสนาให้คงคู่กับประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นเมืองพุทธ

2) จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนั้นเป็นการจัดการก่อสร้างที่มีประสิทธิภาพสามารถทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ภายใต้งบประมาณที่ตั้งไว้และได้คุณภาพตามรูปแบบและสัญญา ซึ่งหากวิเคราะห์โดยละเอียดแล้วความสำเร็จของโครงการที่สมบูรณ์จะต้องครอบคลุมความหมายที่กว้างกว่านั้นคือ องค์ประกอบที่แสดงถึงความสำเร็จของโครงการหนึ่งๆ ควรประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ การจัดการด้านการเงินและเวลา, ผลการด้านเทคนิค, การพึงพอใจในการบริหารและการจัดการโครงการ และ ความพึงพอใจในผลงาน โครงการจึงจะมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) จากผลการวิจัยพบว่า ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองนั้นมีคุณค่าและประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ ฉะนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่อยู่ประจำจังหวัดลำปางต้องมีการดูแลและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อชุมชนรวมไปถึงจังหวัดและประเทศ

6.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรศึกษาถึงแนวการบริหารจัดการวัด ของวัดจองคำ อำเภอเงาะ จังหวัดลำปาง
- 2) ควรศึกษาแนวทางและหลักการ การครองตน การครองคน และการครองงานของพระเทพปริยัติมงคล (เจ้าอาวาสวัดจองคำพระอารามหลวง, ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6)
- 3) ควรศึกษาแนวทางและหลักการการบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีวัดจองคำ อำเภอเงาะ จังหวัดลำปาง

บรรณานุกรม

1.ภาษาไทย

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือ

กนกวรรณ โสภณวัฒน์วิจิตร. *ประวัติศาสตร์ สมัยสุโขทัย*. กรุงเทพมหานคร: สารคดี, 2554.

กรมการศาสนา. *ประวัติพระพุทธเจดีย์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.

กรมศิลปากร. *ตำนานว่าด้วยการสร้างสถูปเจดีย์*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร, 2511.

เทพ สุขรัตน์. *“วัดมเหยงคณ์” พระราชวังและวัดโบราณ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511.

เทิม มิเต็ม. *“พย. 34 จารึกการสร้างเจดีย์”*. ใน *ประชุมจารึกเมืองพะเยา*. กรุงเทพมหานคร:

ศิลปวัฒนธรรม, 2538.

น. ณ ปากน้ำ. *พจนานุกรมศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ, 2522.

น. ณ ปากน้ำ. *ความเป็นมาของสถูปเจดีย์ในสยามประเทศ*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2529.

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พิณยะ. *หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร:

บรรณกิจ, 2525.

ประชาภิจักรจักร พระยา. *พงศาวดารโยนก*. พระนครศรีอยุธยา: ศิลปาบรรณาการ, 2504.

พนม ภัยหน่าย. *การบริหารงานก่อสร้าง*. พิมพ์ครั้งที่ 20 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมาคม

ส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น) , 2548.

พุทธทาส อินทปญโญ. *พุทธประวัติจากพระโอษฐ์*. กรุงเทพมหานคร: อักษรศาสตร์, 2500.

พิน ดอกบัว. *ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในนานาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาการ,

2554.

พระมหาเจดีย์พุทธคยา ณ วัดจอนคำ. พิมพ์ครั้งที่1: สำนักพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์, 2559

- วิสูตร จิละดำเกิง. *การบริหารงานก่อสร้าง*. กรุงเทพมหานคร: วรณกวี, 2548.
- ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม 4. *วัดสำคัญกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร, 2525.
- ศิลปากร. กรม. *จารึกในประเทศไทย เล่มที่ 4*. กรุงเทพมหานคร: หอสมุดแห่งชาติ, 2529.
- ศิลปากร. กรม. *จารึกสมัยสุโขทัย*. กรุงเทพมหานคร: หอสมุดแห่งชาติ, 2526.
- สงวน รอดบุญ. *ศิลปกรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา, 2529.
- สมคิด จิระทัศน์กุล. *รู้เรื่องวัด พุทธสถาปัตยกรรมไทย*. นนทบุรี: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, 2554.
- สันติ เล็กสุขุม. *ศิลปะเชียงแสน (ศิลปะล้านนา) และศิลปะสุโขทัย*. คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล. *ประวัติย่อศิลปลังกา ชาว ขอม*. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี 2: กรุงสยาม, 2515.
- เสนอ นิลเดช. *ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา*. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ, 2526.

3) คุชฎินิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

- กมลรัตน์ ชวนสบาย. “แนวคิดและคติการสร้างเจดีย์บรรจุอัฐิของบุคคลในสมัยรัตนโกสินทร์”. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.
- ธัชชัย ยอดพิชัย. *เจดีย์ในประเทศไทยหลัง พ.ศ. 2475*. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- ธนธร กิตติกานต์. “เจดีย์วัดพระแก้ว สรรคบุรี จังหวัดชัยนาท”. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ธรรณชนก คำแก้ว. “การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทโบราณสถาน กรณีศึกษา พระอารามหลวงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. งานวิจัย สาขาเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2555.
- นราวิทย์ ดาวเรือง. “การศึกษาประวัติศาสตร์ ตำนาน ความเชื่อต่อองค์พระธาตุสี่แก้ว เพื่อสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนบ้านสี่แก้วอย่างมีส่วนร่วม”. งานวิจัยสาขาประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.
- นุสรรา จิตตเกษม. “กระบวนการสร้างความหมายให้กับรูปเคารพขนาดใหญ่มหัศจรรย์ทางศาสนา ระหว่าง พ.ศ. 2534 –255”. คุชฎินิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.

ประพันธ์ กุลวินิกฉัย. “วิเคราะห์เรื่องพระพุทธรูปในฐานะปูชนียวัตถุของชาวพุทธ”.

งานวิจัยคณะมนุษยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
2555.

ประภัสสร ชูวิเชียร. “ทบทวนรูปแบบเจดีย์ทรงระฆังของอยุธยา ก่อนพุทธศตวรรษที่ 21 รูปแบบและ
การเชื่อมโยงกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์”. งานวิจัยภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ.

คณะโบราณคดี, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.

พิบูลย์ ลี้พานิชย์. “อิทธิพลของพระพุทธรูปที่มีต่อการสร้างเจดีย์ในสมัยสุโขทัย”. วิทยานิพนธ์

ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

รัฐธำ ฤทธิศร. “การศึกษาพัฒนาการของเจดีย์ล้านนา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.

สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541.

สมชาย สิริประเสริฐศิลป์. “การศึกษารูปแบบสถูปเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่ 4”. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

สุรสิทธิ์ เวชย์ประสิทธิ์. “การศึกษาอัตลักษณ์ของพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช เพื่อออกแบบสภาวะ

แวดล้อมภายในอาคารอาศรมวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต. สาขาวิชาออกแบบภายใน, บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.

อาจารย์ ญาณภัทร ยอดแก้ว. “ทัศนคติที่มีต่อการบูชาพระพุทธรูปในสังคมไทย”. งานวิจัยคณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2552.

4) บทความในวารสาร

สุทธิ ภาษีผล. *ทฤษฎีความสำเร็จในโครงการก่อสร้าง*. CPAC NEW ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม, 2555

5) สัมภาษณ์

พระเทพปริยัติมงคล. ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6. สัมภาษณ์. วันที่ 1 ตุลาคม, 2560.

6) เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน. *ความหมายการสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

คลังศัพท์ไทย โดย สวทช. *ความหมายการสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

จาก www.thaiglossary.com/groups/ipst-vocab

สารานุกรมเสรี. *การก่อสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

สารานุกรมเสรี. *ความหมายการก่อสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

จาก www.th.wikipedia.org/wiki

สารานุกรมเสรี. *ความหมายของเจดีย์*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

จาก www.th.wikipedia.org/wiki

สารานุกรมเสรี. *ความหมายของสถูปเจดีย์*, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

จาก www.th.wikipedia.org/wiki

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ของอินเดีย*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ของลังกา*. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ของพม่าและมอญ*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560,

จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคล้านช้าง*. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคสมัยเชียงแสน*. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560,

จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคพะเยา*. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคเชียงใหม่*. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2560,

จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคทวารวดี*, สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคศรีวิชัย*, สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคทวารวดี*, สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2560,

จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคลพบุรี*, สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคสุโขทัย*. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคสมัยอยุธยา*. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2560, จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถูปเจดีย์. *สถูปเจดีย์ยุคสมัยอยุธยาตอนต้นและก่อนกรุงศรีอยุธยา*. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2560,

จาก www.jedeethai.com

ประวัติสถาปัตยกรรม. สถาปัตยกรรมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2560,

จาก www.jedeethai.com

เจดีย์พุทธคยาวัดเจ็ดยอด. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2560, จาก www.thongthailand.com

เจดีย์พุทธคยาวัดพระธาตุนองบัว, สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2560,

จาก [www.vcharkarn.com/ blog/114735](http://www.vcharkarn.com/blog/114735)

เจดีย์ศรีพุทธคยา วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์, สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2560,

จาก [www.painaidii.com/ business/ 143686](http://www.painaidii.com/business/143686)

เจดีย์พุทธคยา-กาญจนบุรี, สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2560, จาก www.ceediz.com

เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดถ้ำพวง จังหวัดสกลนคร, สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2560,

จาก [www.jedeethai .com/เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดถ้ำพวง](http://www.jedeethai.com/เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดถ้ำพวง)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รูปภาพ

ภาคผนวก ข

หนังสืออนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 1 พระเทพปริยัติมงคล พร้อมทีมงานเดินทางไปเจดีย์พุทธคยาประเทศอินเดีย

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 2 พิธีวางศิลาฤกษ์ โดย สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคณาจารย์ เป็นประธาน

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 4 เทรากฐานก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 4 เทรากานก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 5 พระเทพปริยัติมงคล ควบคุมการก่อสร้าง

๖๔ พระมหาเจดีย์พุทธคยา ณ วัดจองคำ

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 6 โครงสร้างการก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 7 การก่อสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ

รูปภาพ ภาคผนวก ก ที่ 8 เจดีย์พุทธคยาจำลองวัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

บันทึกข้อความ

ส่วนงานบัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาเขตล้านนา โทร. 053 270976 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2)/903

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระครูสมุห์ธนโชติ จิระธมโม, ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายพลวัฒน์ รุ่งศิสุนทรวงษ์ เป็นนักศึกษา
ระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5820550232008 สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัย
มหาภูมิภวราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้นี้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอหาง จังหวัดลำปาง
ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยารักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาภูมิภวราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 053 270976 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2)/904

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร **ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี**

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายพลวัฒน์ รุ่งศิสุนทรวงษ์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5820550232008 สาขาวิชาพุทธศาสนาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจตีย์พุทธศยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอท่าว จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยารักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 053 270976 ต่อ 14

ที่ ศธ.6013(2)/905

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2560

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.โผน นามณี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ เป็นนักศึกษา ระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5820550232008 สาขาวิชาพุทธศาสนาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้นี้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเวียง จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปลอดภัยโร, รศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยารักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/932

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๑ ถนนพหลโยธิน ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระเทพปริยัติมงคล (โอภาส โอภาโส) เจ้าอาวาสวัดจองคำ

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอท่าว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/933

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๗ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๐

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระปิฎกโมลี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/934

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ศ.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทร. ๐๕๓-๒๖๖๐ ๐๕๓-๒๖๖๐ ๕๓๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระอุดมธรรมวาทී ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/935

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๔๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหายุทธ อคคางจวโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอท่าว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/936

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาสุธรรม สนธิสุข ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจองคำ

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเงา จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุนทรเมธีเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/937

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๖ ๕๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูวินัยธรรักศักดิ์ ฐิโตภาโส ผู้ควบคุมการก่อสร้าง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลวพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/938

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๓๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร แม่ชีวิมลลักษณ์ พุ่มแก้ว ผู้ติดต่อประสานงาน

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตียนุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/939

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๓๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร คุณสุขเกษม กุสุวาท วิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง

ด้วย นายพลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณฺณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมามาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

โทร. 053 270975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2)/940

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๓๖ ๕๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ครูมนัส แก้วโพธิ์กลาง ช่างทำแบบลวดลาย

ด้วย นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเวียง จังหัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/941

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ว.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร: ๐๕๓-๒๗๐ ๕๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายศรีจันทร์ ไชยาแก้ว หัวหน้าช่างก่อสร้าง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/942

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๑ ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร คุณแม่อัมพร แซ่พัว ผู้มาสมัครจะเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจดียนุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/943

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๘ ถนนบึงแก้ว ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร พ.ท.ดิเรก จุฑาเกตุ ผู้มาสังกัดการเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเงี้ยว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณฺณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/944

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพหลโยธิน อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร รท.หญิง ฉันทพร ญาณศุภวงศ์ ผู้มาสมัครกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งศิรินทร์วงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวาชีโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งศิรินทร์วงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ลำปาง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/945

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร พ.ต.ท.หญิง ณปภา แพงวงษ์ ผู้มาลี้การะเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอจาง จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปญญาชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/946

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ๖.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
 เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวิรัตน์ ส่วยนุ ผู้มาสังกัดระเจตีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจตีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/947

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ๗.พระสิงห์ ๒.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๒๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางรุ่งนภา วิสุทธิ์ ผู้มาสั่งการระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจดียนุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศร 6013(2)/948

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ตำบลสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสิทธิกร แสนทวี ผู้มาสั่งการระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งศิสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอท่าว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งศิสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ๕ ชั้น

เชียงใหม่

ที่ ศธ 6013(2)/949

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๗ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางจิราพร เกิดสิริ ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/950

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ส.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายสวัสดิ์ ปฐุพรรณพวงศ์ ผู้มาสังกัดระเบียบพัสดุฯ

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งศิสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์ พุทธศยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอจาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาหังค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก ท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งศิสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/951

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
 จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายอนุโรจน์ วิสุทธ์เจริญพร ผู้มาสั่งการเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเงี้ยว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุมัติคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/952

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวีระ สายหยุด ผู้มาสั่งการระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/953

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เลขที่ ๑๐๓ จ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
 เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๑๓๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร พ.อ.มนตรี อรรถรัตน์ ผู้มาสมัครกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอเงา จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศร 6013(2)/954

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง
เลขที่ ๑๐๓ ถนนปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวีรวัฒน์ กันทะ ผู้มาสมัครกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

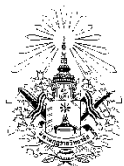
(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ลำปาง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/955

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๗ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๓๑๐ ๒๓๑๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวสุพัตย์ มงคลรัตน์ ผู้มาสมัครกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/956

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางเสาร์แก้ว ลีชาย ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/957

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ต.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวอาชีวรา สุภัทรประทีป ผู้มาสมัครเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรมการศึกษามหาลัทธิศาสนา ศาสนาธรรมมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/958

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๙๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวรรณ รุ่งดี ผู้มาศึกษาระเบียบพุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับสูงศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

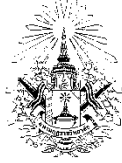
จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/959

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ๓.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ต.ต.นาวา กุลสะไมรินทร์ ผู้มาสมัครกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอจาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาหิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจตียนุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/960

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๓๐ ๕๓๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายชาคริต คัดถึงคุณ ผู้มาสังกัดระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณวารชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรหมหะเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/961

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๖๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายฉัตรชัย นันทวาลน์ ผู้มาธิการเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภอจ้าว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/962

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ จ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางภาณี โฉมทอง ผู้มาสั่งการระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/963

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายมนัสชัย แก้วจันทร์ ผู้มาสมัครกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

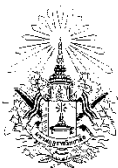
ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรหมั่นเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/964

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายพีรณัฐ สุขสำราญ ผู้มาลัการะเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวิจน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจดีย์นฤกษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ลำปาง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง

ที่ ศธ 6013(2)/965

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๑ ถนนพหลโยธิน ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๖๑๐ ๒๖๑๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวสวิต ละครวงษ์ ผู้มาสังกัดกระเจดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวีเศษ ปถมนาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/966

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 สหกิจ ๑๐๒ ถนนเป๊กเรลล่า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
 เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

9 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวิชรพงษ์ รุ่งดี ผู้มาสมัครเจาะดีย์พุทธคยาจำลอง

ด้วย นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.อุเทน ลาพิงค์ และ พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะสอบถาม แนวคิด วิธีการ คุณค่าและประโยชน์ ในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง โดยมีรายละเอียดของคำถาม ได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคิดในการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 วิธีการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 4 คุณค่าและประโยชน์ของการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง กรุณากรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริงเท่านั้น

1.1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....

ที่อยู่.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย

**ตอนที่ 4 คุณค่าและประโยชน์ของการสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว
จังหวัดลำปาง**

4.1.การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง มีคุณค่าและประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4.2.การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง มีคุณค่าและประโยชน์ต่อ
พระภิกษุ / สามเณร วัดจองคำ อำเภองาว จังหวัดลำปาง อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4.3.การสร้างเจดีย์พุทธคยาจำลอง มีคุณค่าและประโยชน์ต่อคนอำเภองาว จังหวัดลำปาง อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

นักศึกษา นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์

สาขา พุทธศาสนาและปรัชญา

ผู้สัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นายพลวัฒน์ รุ่งดีสุนทรวงษ์
- วัน/เดือน/ปีเกิด : 8 ตุลาคม 2531
- สถานที่เกิด : 99 หมู่ 1 ตำบลหนองปากอ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย
- ที่อยู่ปัจจุบัน : 36 ถ.ลอยเคราะห์ ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- การศึกษา
- พ.ศ.2551 : มัธยมศึกษา โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
- พ.ศ.2558 : อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
- ประสบการณ์การทำงาน
- พ.ศ.2549 : ประธานสามเณรจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ.2551 : ประธานชมรมสี่ประสานวัฒนธรรมล้านนา
- พ.ศ.2552 : พระนักเทศน์หนเหนือ
- พ.ศ.2553 : คณะกรรมการตรวจข้อสอบแม่กองธรรมสนามหลวง
- พ.ศ.2554 : ครูพระสอนศีลธรรม

